



## Contents



Contents	Page
<b>Research Article</b>	
DHARMA PRINCIPLES BASE ON BELIEF AND RITUAL WITH AROGAYASALA (PRASAT CHANG PI) IN SIKHORAPHUM DISTRICT, SURIN PROVINCE, THAILAND	163
Yasothara Siriphaprapagon, Wipavanee Phueakbuakhao, Jamnong Jankhiew, Chainarin Tubmarerng and Suriya Klangrit	
INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES WITH FACTORS AFFECTING ACCESSIBILITY TO DISABILITY WELFARE RIGHTS AND CARE FOR CHILDREN WITH LEARNING DISABILITIES	176
Prakaipetch Kaw-in and Jaturong Boonyarattanasoontorn	
AN EXPERIENCE OF NURSING PRACTICE OF 4 <sup>TH</sup> YEAR BACHELOR OF NURSING STUDENTS IN SITUATION OF THE CORONAVIRUS OUTBREAK 2019: PHENOMENOLOGY STUDY	188
Unya Plodplueng	
BUDDHIST METHODS OF EDUCATIONAL APPROACH	202
Punyada Chongla-iad	
GUIDELINES FOR PROMOTING GLOBAL CITIZENSHIP AMONG YOUTH BASED ON BUDDHADHAMMA PRINCIPLES (in Thai)	212
Nipawan Charoenlak, Wongsiri Rueangsri, Reongwit Nilkote, Thitiwas Sukpom and Natthapat Saisena	
MANAGEMENT OF PUBLIC FACILITIES FOR BUDDHIST TAMPLES IN BAN NA SAN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE (in Thai)	226
Phrasamu Weerachai Intawanno, Phrakru Nekkamthammatan, Patchladda Suwannuan and Seksak Yudee	
PUBLIC WELFARE WORK MANAGEMENT OF BUDDHIST CLERGY IN PHUNPHIN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE (in Thai)	237
Phra Ponpraserth Tissawaro, Phrakru Pawanachantakun, Phra-athikan Thawatchai Kampherito, Phrakru jirathamarat Jiradhammo and Phrakruplad Panomchai Mahavashiro	



## DHARMA PRINCIPLES BASE ON BELIEF AND RITUAL WITH AROGAYASALA (PRASAT CHANG PI) IN SIKHORAPHUM DISTRICT, SURIN PROVINCE, THAILAND

Yasothara Siriphaprapagon<sup>1\*</sup>, Wipavanee Phueakbuakhao<sup>2</sup>, Jamnong Jankhiew<sup>3</sup>, Chainarin Tubmarerng<sup>3</sup>,  
Suriya Klangrit<sup>4</sup>

<sup>1</sup>Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

<sup>2</sup>Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi, Thailand

<sup>3</sup>Faculty of Humanities and Social Sciences and Faculty of Agriculture and Agricultural Industry, Surindra  
Rajabhat University, Surin, Thailand

<sup>4</sup>Department of Information Management, Chaoyang University of Technology, Taichung City, Republic of China

\*Corresponding author E-mail: missuniverse5000@yahoo.com

Received 9 August 2023; Revised 24 December 2023; Accepted 28 December 2023

### Abstract

**Background and objectives:** Arogayasala (Prasat Chang Pi) in Chang Pi Village, Thailand, had a historical context rooted in Khmer culture and Buddhism. It was associated with healing beliefs and rituals, reflecting values of spirituality, compassion, and communal unity. These beliefs and rituals aligned with Dharma principles, emphasizing interconnectedness and mutual support, ultimately strengthening community bonds. This research aimed to explore the historical context of Arogayasala (Prasat Chang Pi) and investigate how its belief system and ritual practices aligned with Dharma principles and Buddhist tenets in Chang Pi Village, Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand.

**Methodology:** This qualitative research employed in-depth interviews and participatory observation to investigate beliefs and rituals associated with Arogayasala in Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand. Six interviews with community leaders and ritual conductors were conducted. Content analysis techniques were applied to the collected data. Descriptive analysis was employed. Data quality was ensured through triangulation, classification, categorization, theming, and interpretation techniques.

**Main Results:** Arogayasala held historical significance, rooted beliefs, and impactful rituals for the Khmer community in Chang Pi Village. Dating back to the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era, it reflected King Jayavarman VII's dedication to healing. The belief system brought unity and prosperity through unwavering faith in unseen powers, observed in an annual ritual with guardian spirits. Arogayasala, with roots dating back to the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era, held historical importance for the Khmer community in Chang Pi Village, reflecting King Jayavarman VII's commitment to healing. Its belief system fostered unity and prosperity through unwavering faith in unseen powers. It manifested in an annual ritual involving guardian spirits of Arogayasala in Chang Pi Village, which stood as a testament to historical significance, deep-rooted beliefs, and transformative rituals that had profoundly impacted the Khmer community. Established around the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era, it reflected



King Jayavarman VII's dedication to healing. Archaeological evidence could have supported its role as a haven of protection and wellness. The belief system surrounding Arogayasala served as a pillar of unity and prosperity, rooted in unwavering faith in unseen powers. Annual rituals seamlessly intertwined religion and superstition, offering solace and protection that passed down through generations. These practices fostered unity, preserved traditions, and enhanced personal growth. Arogayasala's belief system harmonized with Dharma principles, reflecting unity, selflessness, and consistent commitment, embodying a timeless legacy within the Thai-Khmer community.

**Involvement to Buddhadhamma:** This research highlights the significance of belief systems and rituals associated with Arogayasala in Surin Province's historical sites. The inherent advantages and values lie in their capacity to foster community connections, solidarity, and unity, promoting harmony. The community's principles, encapsulated in their beliefs and rituals, include four Dharma principles: *Dāna* (Giving), *Piyavācā* (Kind Speech), *Atthacariyā* (Assistance for Benefit), and *Samānattatā* (Unity and Consistency).

**Conclusions:** Arogayasala's significance extended beyond history, embodying values such as comfort, tradition preservation, personal growth, and community unity. Its rituals seamlessly blended religion and superstition, providing solace and protection. Adherence to respectful practices, handed down through generations, not only preserved tradition but also fostered unity and countered negativity. Established in Chang Pi Village during the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era, Arogayasala reflected King Jayavarman VII's commitment to healing, serving as a beacon of cultural heritage, spirituality, and shared purpose within the Thai-Khmer community.

**Keywords:** Dharma Principles, Belief, Ritual, Arogayasala (Prasat Chang Pi), Surin Province

## Introduction

In Thailand, numerous multiethnic groups peacefully coexist, each with its own unique traditions, culture, beliefs, rituals, clothing, and cuisine. These diverse groups also exhibit distinct ways of life, deeply rooted in traditional ideologies that have been passed down through generations. One such community is Chang Pi Village, located in the northeastern region of Thailand and predominantly known as Thai-Khmer in Surin Province. Surin Province's proximity to the Kingdom of Cambodia has led the Thai-Khmer people in Chang Pi Village to adopt cultural and belief influences from Cambodia, including a ritualistic belief system and the use of the Khmer language as their dialect.

The centerpiece of their traditional and local rituals is the worship of Arogayasala (Prasat Chang Pi), an ancient site of great significance. This ritual, imbued with centuries of folklore and ideology, is performed annually through offerings and sacrifices, as a way to pay homage and seek blessings from the supernatural powers believed to be present in the natural environment (Phra Tienwit Attasanto (Ochawat), 2005). The community firmly believes in the profound impact of these powers on their lives, making the worship and sanctification of Arogayasala (Prasat Chang Pi) an integral part of their cultural heritage.

The purpose of this ritual is to bestow fertility upon their crops and prosperity upon their lives. However, undertaking this sacred rite is not simple task. Prior to the ritual's commencement, the



village community diligently prepares and cleans the site, gathering various offerings and sacrifices such as bananas, flowers, and other essentials necessary for the worship. The ceremony is carefully orchestrated, with its timing synchronized to the arrival of the planting season each year. In essence, the Thai-Khmer community in Chang Pi Village embraces their ancestral traditions, intertwining their distinct identity with the cultural influences they have inherited from Cambodia (Sumetharat, 2010). Their deep-rooted beliefs and reverence for the supernatural powers surrounding Arogayasa (Prasat Chang Pi) continue to shape and enrich their way of life, fostering a sense of unity and spirituality among the people of this unique region.

This research is necessary to document and understand the cultural, social, and spiritual aspects of the Thai-Khmer community in Chang Pi Village. It contributes to academic knowledge, preserves cultural heritage, and helps us appreciate the diversity and interplay of traditions within Thailand.

### Objectives

This research aimed to explore the historical context of Arogayasa (Prasat Chang Pi) and investigate how its belief system and ritual practices aligned with Dharma principles and Buddhist tenets in Chang Pi Village, Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand.

### Methodology

In this qualitative research, a combination of methods, including in-depth interviews and participatory observation, was employed with a diverse set of participants to thoroughly investigate the beliefs and rituals linked to Arogayasa (Prasat Chang Pi) in Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand. The study drew data from six interviews with community leaders, ritual conductors, and key informants from the Arogayasa area and utilized content analysis techniques. The primary data collected by the researchers were subjected to descriptive analysis (DA) according to the methodology outlined by Supang Chanthewanit in 2007 (Chanthewanit, 2007). The research also assessed data quality through triangulation, classification, categorization, theming, and interpretation techniques, as outlined by Yoddamnoen et al. (1994). A comprehensive framework that mapped the intricate connections between research techniques, methods, and objectives was depicted in Table 1.

**Table 1** A comprehensive framework that mapped the intricate connections between research techniques, methods, and objectives.

OBJECTIVES	SOURCE	DATA COLLECTION	ANALYSIS	CONCLUSION
Historical context, associated beliefs, and rituals of Arogayasa	(6 key informants) 1	- In-depth-interview	Content Analysis	Descriptive Analysis
Advantages, Values and local significance of belief system and rituals at Arogayasa	community leader, 2 ritual	- Observation		
Arogayasa's belief system and ritual practices in light of Dharma principles	conductors 3 elderlies			



## Results and Discussion

Historical context, associated beliefs, and rituals of Arogayasala (Prasat Chang Pi).

Arogayasala (Prasat Chang Pi) boasted a captivating history. This sacred site was established in Chang Pi Village, Village No.1, Chang Pi Sub-district, Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand, and held great significance as a Mahayana Buddhist religious location. The structure was crafted using laterite and sandstone, featuring a rectangular plan with a distinctive eastward orientation. Archaeologists concluded that these ruins were constructed around the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era. The Arogayasala complex at this site consisted of a main castle, a low wall surrounding the hall, an arched entrance, and an ancient pond. This ruin served as a hospital chapel and was one of the 122 establishments initiated by Phra Jao Jayavarman VII, the esteemed former Khmer King of the Khmer Kingdom. During his reign from 1181 to 1218 CE, Phra Jao Jayavarman VII held the throne of the Khmer Kingdom. Historical evidence found in the inscription of Prasat Taprom in Cambodia shed light on the ritual worship of Prasat Chang Pi (Chieng Pey) and the primary objective behind constructing Arogayasala Prasat Taprom in Phra-Nakorn City, Cambodia. The inscription's prosodic paragraph 117 provided valuable information, stating that a total of 102 Arogayasalas were constructed throughout all provinces in the Khmer Kingdom, which could be famously known as Cambodia. These Arogayasalas were part of King Jayavarman VII's noble efforts to establish sacred spaces dedicated to the well-being and healing of his people.

The inscription provided clear evidence of the profound sense of duty and responsibility that King Jayavarman VII held toward the happiness and well-being of his people (Coede, 1993). The poetry and literature inscribed on the second side of the inscription (Verses 1-6) underscored the great king's heartfelt concern upon learning about the sickness and afflictions faced by his subjects. This news had caused him both physical and mental distress. In response to his people's suffering, King Jayavarman VII took decisive action. He issued orders to summon skilled and knowledgeable physicians to provide the best possible medical care and treatments, aiming to help his people recover from their illnesses and ailments. Additionally, he embarked on a mission to construct numerous hospitals, creating dedicated spaces for healing and wellness. Symbolizing prosperity and well-being, King Jayavarman VII also had Bodhisattva statues of Bhaisajyagurusucata, along with statues of Phra Chinorot, erected around the hospitals. These statues served as powerful emblems of hope and abundance for the people. Furthermore, the king had Bodhisattva statues of Sukot and Virochanachina, known as sanctuary statues, built to protect the people from diseases and safeguard their health.

This showcased King Jayavarman VII's unwavering dedication to the welfare and protection of his subjects as he sought to alleviate their suffering and ensure their well-being through these remarkable initiatives. Similarly, the literature poetry inscribed on the fourth side also revealed King Jayavarman VII's deep desire to bring happiness and good health to all his people. He expressed his wish as if he were personally aiding each individual to escape from the perils of sinking into an ocean of suffering. The recorded message in this inscription further underscored King Jayavarman VII's strong commitment to constructing Arogayasalas for the explicit purpose of curing and treating his people.



from all forms of suffering and diseases. His noble affirmation reflected his genuine concern for the well-being and welfare of his subjects (Kaewklai, 2001). The context and architecture of Arogayasala, the site of Prasat Chang Pi, which held historical significance, along with the associated beliefs and rituals of Prasat Chang Pi was depicted in Figure 1.



**Figure 1** The context and architecture of Arogayasala, the site of Prasat Chang Pi, which held historical significance, along with the associated beliefs and rituals of Prasat Chang Pi.

Belief associated with Arogayasala (Prasat Chang Pi).

The Arogayasala (Prasat Chang Pi) was deeply intertwined with the beliefs and rituals of the Khmer community in Chang Pi Village, Sikkhoraphum District, Surin Province, Thailand. This sacred site held immense significance for them, as it fostered a sense of unity within society, the environment, and their relationships, promoting mutual interdependence. The Khmer people of the community, located in Chang Pi Village, had a profound and unwavering faith in Arogayasala (Manitjarern, 1971). Their conviction in its sanctity and holiness was unshakable, stemming from a deep-seated devotion and awareness of Arogayasala (Punnotok, 1985). Their allegiance was deeply rooted in cultural beliefs, as they held that numerous divine and protective spirits, functioning as guardian deities and healing entities, blessed Arogayasala, granting abundance, prosperity, and happiness (Royal Institution, 2003).

Archaeological excavations yielded significant findings, including a multitude of revered images and idols. Notable figures among them were Phra Awalokitesuan, Bodhisattva, Phra Bhaishajyaguru vaidurya prabhasa, and the revered Shiva Buddha. These sacred images were regarded as wise healers, capable of treating the afflicted. Additionally, artifacts representing Brahmin-Hinduism and goddesses, such as Ganesha and the base of Shiva Shrine, as well as ceremonial bronze and silverware, had been unearthed. A stone base, utilized for grinding medicinal substances for patient treatment, further attested to the site's historical role as a healing center.



Arogayasala, often referred to as the "Chapel of the hospital", might have served as a sanctuary for curing and treating patients since ancient times. Its interior was adorned with ornate depictions of revered images and idols from both the Buddhist and Brahmin-Hindu traditions. Touching these images and offering prayers for good health and well-being was believed to bring fulfillment and contentment. Consequently, the Chang Pi community frequented this revered location to engage in chants and prayers, driven by their unwavering faith in these images. The annual ritual held to honor Arogayasala involved the offering of sacrifices by the Chang Pi villagers, who sought blessings for rice fertility, plant growth, and favorable weather patterns. This time-honored tradition had been passed down through generations. In preparation for the ritual, a variety of offerings, including fruits, flowers, and banana trees, were meticulously readied to be presented on the appointed day, accompanied by a multitude of participants (Khearam, 1992).

Rituals associated with Arogayasala (Prasat Chang Pi).

The ritual belief associated with worshiping Arogayasala had become deeply embedded in the community's reverence for the potent spiritual forces it embodied. The people in its vicinity wholeheartedly believed that through their devotion, they could have attained prosperity and happiness, driven by the potent synergy of unseen powers and religious dedication. The belief system associated with Arogayasala encompassed two distinct objectives: Life rituals and auspicious rituals. The life ritual entailed worship for the betterment of one's existence, involving offerings and sacrifices to seek happiness, good health, and protection from malevolent forces. Conversely, the auspicious ritual centers around performing virtuous acts during special religious occasions, aimed at the well-being of oneself, family, friends, and loved ones, such as housewarming or wedding ceremonies. The devotion observed at Arogayasala was a fusion of religious practices and superstitions, blending diverse spiritual beliefs with traditional and cultural customs. Practitioners diligently followed the various stages of the ritual, adhering to respectful attire and speech. They displayed the utmost reverence for the sacred site, refraining from any form of disrespect. A pivotal facet of this practice involved upholding promises made to the sanctuary after one's desires were fulfilled (Lawrence, 1999). Neglecting this commitment might have yielded unforeseen consequences, whether favorable or unfavorable. The ritual belief in worshiping Arogayasala had been transmitted through generations, rooted in the community's unwavering faith in the sanctuary's supernatural influence (Sergeant, 1999). The community firmly held that offerings and sacrifices made at this sacred site could have ushered opulence, prosperity, affluence, and happiness. Their belief in unseen powers converged with their religious convictions, forming a central wellspring of inspiration (Royal Institution, 2003).

The annual worship at Arogayasala encompassed two primary objectives. Firstly, it was designed to transform unfavorable circumstances, ushering happiness and longevity into the lives of the participants. Additionally, those who engaged in the annual worship firmly believed that this ritual had the power to ward off evils, wickedness, and ominous omens. The community's second objective in this worship practice was to seek prosperity, happiness, fortune, power, and good health, both for themselves and their community. The belief in this ritual was deeply ingrained in the human experience, interwoven with inspiration drawn from spirits, angels, and sacred entities (Veawveerakubta, 1993).



When faced with uncertainty and a lack of understanding, individuals found solace in the notion of revered divinities and spiritual entities, significantly shaping their way of life. The enigmatic power they perceived was both captivating and formidable, prompting them to actively seek ways to secure well-being and happiness for themselves and their families (Chittham, 1975). A similar perspective was shared by Manee Payormyong, who asserted that human beliefs were rooted in inexplicable, supernatural occurrences. In the absence of definitive answers, people embraced and maintained faith in the influence of revered divinities and spiritual entities (Payormyong, 1986). Consequently, they engaged in worship, offering sacrifices and prayers to these entities, as they believed it was the most effective means of addressing challenges and fulfilling their aspirations. The ritual worship of Arogayasala might have been passed down through generations and meticulously organized, based on the prevailing beliefs within Chang Pi Village and its surrounding community. It served to elevate their lives both physically and mentally, providing encouragement and auspicious influence. Furthermore, the ritual was perceived as a protective measure against malevolent forces and wicked influences, instilling a profound sense of security and well-being. Figure 2 might have depicted the context of the ritual worship of Arogayasala (Prasat Chang Pi), the site housing Prasat Chang Pi, and the associated beliefs and rituals.



**Figure 2** The context of the ritual worship of Arogayasala (Prasat Chang Pi), the site housing Prasat Chang Pi, and the associated beliefs and rituals.

Advantages, Values and Local significance of belief system and rituals at Arogayasala (Prasat Chang Pi).

The study revealed several advantages associated with the worship of Arogayasala. Comfort, Encouragement, and Hope: Those who attended the annual ritual worship of Arogayasala Prasat Chang Pi, held on the 1<sup>st</sup> day of the 6<sup>th</sup> waxing moon before the planting season, experienced a sense of comfort, freedom from worries, and renewed encouragement to face life's challenges. By participating in the worship, they expressed their hopes for fertility and prosperity in their crops, personal lives, and the well-being of their family and community members. Longevity and Protection: Worshiping at Arogayasala Prasat Chang Pi was believed to extend one's lifespan and safeguard against dangers and



obstacles. This spiritual practice instilled a sense of security and protection among the worshipers. Cultural and Traditional Preservation: The ritual served as a crucial means of conserving the cultural and traditional heritage passed down from ancient times to future generations. Young teenagers, witnessing and participating in the ritual, gained valuable insights into the historical background of this rich culture and tradition. The process of learning and engaging in the ritual fostered a sense of responsibility in preserving and developing this practice for the community and the nation as a whole. By cherishing and conserving the ancestral ritual worship, the community in Chang Pi Village maintained its vital identity, characterized by shared beliefs, culture, tradition, and ethnicity.

The strong socio-cultural context in the community reinforced the collective belief system and strengthened the common base of identity. The shared relationship ideas, which symbolized the culture and tradition inherited from ancient ancestors, further solidified the belief in the ritual among the people. This sense of shared heritage and identity contributed to the continued practice and significance of the Arogayasala worship in the lives of the Thai-Khmer community in Chang Pi Village, fostering a deep connection to their cultural roots and the sacred history of their ancestors (Howard, 1992). Figure 3 might have illustrated the ritual worship, depicting their collective engagement in rituals and the act of making offerings, symbolizing unity and solidarity.



**Figure 3** The context of the ritual worship at Arogayasala, which was overseen by community leaders and villagers who shared a common sacred belief in Prasat Chang Pi.

The values of practice in the ritual worship of Arogayasala yielded several significant findings, reflecting the profound impact of this tradition on individuals, society, and the community as a whole:

**Value to oneself:** The worshipers who participated in the ritual experienced a heightened sense of mental strength and self-confidence, enabling them to lead happier lives within society. They also gained a deeper appreciation for the value of materials, cultivation, and the immense contributions of their parents in giving them life.

**Value to their society:** The ritual fostered a shared view, common needs, and a mutual understanding of the objectives of this worship, promoting a powerful sense of unity and harmony



within the community. It also encouraged the exploration and appreciation of religious culture, local traditions, and beliefs, contributing to the development of a unique community identity.

**Value to be accepted and conserved by the community and others:** The Arogayasala ritual was exclusive to the Chang Pi Village community in Sikhoraphum District, Surin Province, Thailand. It was revered and accepted by other communities and visitors who attended and witnessed the ritual. The ritual's significance extended beyond the practice itself, encompassing its conceptual beliefs related to wishes for fertility, prosperity, and happiness.

**Value to the unity of family and community:** The ritual served as a focal point that brought all family members and community residents together. During the organization and preparation of the ritual, everyone actively participated, working tirelessly until its completion, exemplifying the strength of unity within the community.

**Value of spending time with family members:** In today's fast-paced society, opportunities for family members to spend time together might have diminished. However, the Arogayasala ritual became a significant occasion for individuals from different places to reunite with their families. Many people made an annual pilgrimage with their families to partake in this ritual, believing that their joint participation would lead to the eternal fulfillment of their wishes.

**Value to aged people:** An important objective of the ritual was to pay homage to ancestors who had passed away long ago. This act of making merit honored their souls and demonstrated gratitude to the elderly members of the community, such as parents, relatives, or village leaders, who, in turn, bestowed their good wishes upon future generations.

Arogayasala's belief system and ritual practices in light of Dharma principles.

The annual worship rituals organized by the Chang Pi community reflect the four Sangahavatthu principles, which were:

**Dāna (Giving):** The community demonstrated the principle of giving by making offerings, sacrifices, and sharing resources. Through the analysis of the merit-making activities, it became apparent that the community collectively contributed to support the monks and organize the annual ritual. This act of giving and sacrificing was a symbol of unity and selflessness within the community.

**Piyavācā (Kind Speech):** The ritual participants upheld the principle of using kind and beautiful words in their interactions. Throughout the various stages of the ceremony, people behaved with respect and refrained from using vulgar language. This practice had been observed since ancient times and was considered a customary rule, fostering a culture of mutual respect and harmonious communication.

**Attacariyā (Assistance for Benefit):** The community engaged in acts of assistance and benefit for others. Through donations and the opening of the almshouse, food was distributed to participants and the less fortunate. Additionally, there were activities aimed at enhancing knowledge about local wisdom heritage, organized by academics and students who appreciated the value of preserving ancient beliefs and rituals in the community.



**Samānattatā** (Unity and Consistency): The beliefs and annual rituals fostered unity and consistency within the community. The practice of this ritual created a sense of compatibility, making the community like a supportive friend in times of both suffering and happiness. The community members treated each other with respect and equality, exemplifying a source of friendship and mutual assistance. In times of trouble, they stood by one another, reinforcing the bonds of happiness and unity within the group.

In conclusion, Arogayasala's historical significance had a deep-rooted belief system and the transformative impact of its rituals on the community. The site stood as a symbol of cultural heritage, spirituality, and communal unity. Historical Context: Arogayasala, established around the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era in Chang Pi Village, reflected King Jayavarman VII's commitment to healing and well-being. Archaeological findings underscored its role as a place of protection and wellness. Belief System: Arogayasala's deep ties to the Khmer community were rooted in unwavering faith, symbolizing unity and prosperity. Guardian spirits and revered images contributed to an annual ritual that embodied their strong belief in unseen powers. Ritual Practices: Arogayasala's rituals merged religion and superstition, offering comfort, encouragement, and protection. Participants upheld respect and adherence, passing down the practice through generations. The ritual fostered unity and guarded against malevolent forces.

The belief system and rituals practiced at Arogayasala (Prasat Chang Pi) held multifaceted advantages and values that profoundly impacted individuals, society, and the community. Through the annual worship, participants found comfort, encouragement, and hope, bolstered by a sense of security, longevity, and protection. This cultural practice served as a vital vessel for preserving and passing down traditions to future generations, fostering a deep connection to heritage. The collective belief system, strengthened by socio-cultural context, contributed to unity and shared identity. The ritual's values extended to personal growth, community unity, and family bonding, while also honoring ancestors and paying tribute to the elderly. The findings of this research aligned with some studies on the belief in communication ceremonies with spirits. This study emphasized coexistence and societal control for peace, emphasizing adherence to established social rules to mitigate conflicts. The glamor ritual of the Thai-Kui people was shown to function as a tool for government and social control, addressing societal pressures and conflicts (Chantong, 1994). The belief system and rituals of Arogayasala enriched the lives of the Thai-Khmer community in Chang Pi Village, reinforcing their cultural roots and fostering a sense of purpose and unity (Kasemsukjarasseang, 1983).

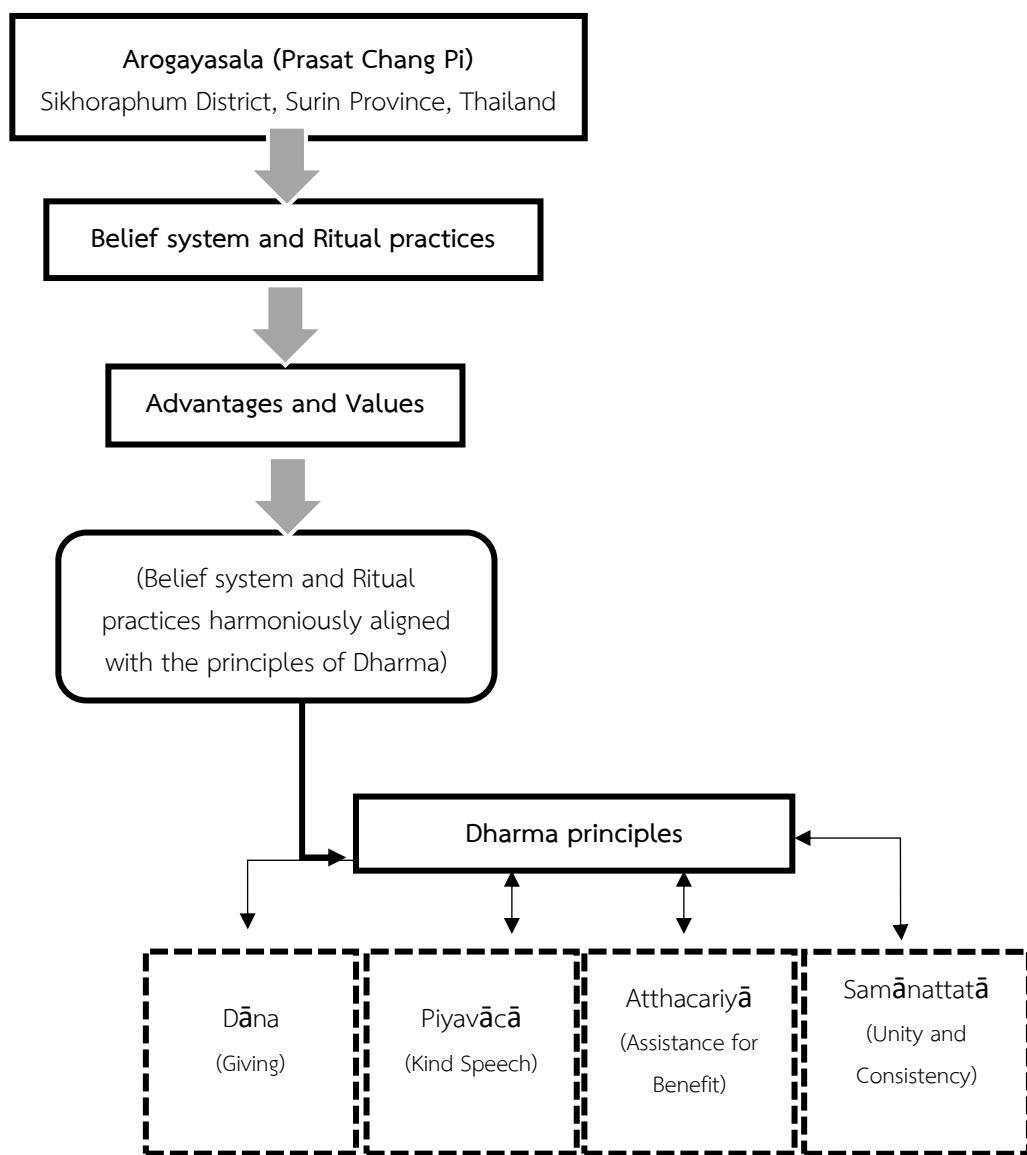
Arogayasala's belief and ritual in light of Dharma principles, in conclusion, Arogayasala's belief system and ritual practices harmoniously aligned with the core principles of Dharma. The Chang Pi community's annual worship rituals exemplified **Dāna** (Giving), **Piyavācā** (Kind Speech), **Atthacariyā** (Assistance for Benefit), and **Samānattatā** (Unity and Consistency). The findings of this research aligned with the work of one research. The study analyzing the Ma-mot doctrine of the Thai-Khmer ethnic group in Surin Province and Buriram Province indicated that the ritual exemplified the Dharma of social coexistence through the act of giving (**Dāna**) (Phra Tienwit Attasanto (Ochawat), 2005).



This meritorious practice involved generosity and reflected symbolic meanings that humans attributed to life and rituals, embodying notions of goodness and abstract values (Geertz, 1973). These practices embodied unity, selflessness, respectful communication, assistance, and communal bonding, reflecting the essence of Dharma principles within the community.

### Originality and Body of Knowledge

This finding indicates the vital role of Arogayasala's belief systems and rituals in fostering community unity and harmony in Surin Province's historical sites. It is rooted in four Dharma principles, including *Dāna* (Giving), *Piyavācā* (Kind Speech), *Atthacariyā* (Assistance for Benefit), and *Samānattatā* (Unity and Consistency). These practices embody values that strengthen community bonds. The components of Dharma principles based on belief and ritual associated with Arogayasala (Prasat Chang Pi) in Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand, are indicated in Figure 4.



**Figure 4** The components of Dharma principles based on belief and ritual associated with Arogayasala (Prasat Chang Pi) in Sikkoraphum District, Surin Province, Thailand.



## Conclusions and Recommendations

In conclusion, Arogayasala stood as a testament to historical significance, deep-rooted beliefs, and transformative rituals that profoundly impacted the Khmer community in Chang Pi Village. Established around the 18<sup>th</sup> century of the Buddhist Era, Arogayasala reflected King Jayavarman VII's dedication to healing and well-being. Archaeological evidence reinforced its role as a haven of protection and wellness. The belief system surrounding Arogayasala was a pillar of unity and prosperity, fueled by unwavering faith in unseen powers. Guardian spirits and revered images were integral to an annual ritual that encapsulated this strong belief. These rituals seamlessly intertwined religion and superstition, offering solace, encouragement, and protection. Participants adhered to respectful practices, passing down this tradition through generations and fostering unity while safeguarding against malevolent forces. The values and significance of Arogayasala's belief system and rituals were manifold. Through annual worship, individuals found comfort and hope, while the cultural practice preserved traditions for future generations, solidifying a shared identity. This collective belief system enhanced personal growth, community unity, and family bonds, while also paying homage to ancestors and the elderly. Ultimately, Arogayasala's belief system and rituals harmonized seamlessly with the core principles of Dharma, reflecting unity, selflessness, assistance, and consistent commitment within the community. This cultural cornerstone, with its historical, spiritual, and communal dimensions, stood as a beacon of cultural heritage, spirituality, and shared purpose within the Thai-Khmer community, embodying the essence of a timeless legacy.

## References

Chanthawanit, S. (2007). The data analysis in Qualitative Research. Chulalongkorn University.

Chantong, I. (1994). Social function of the "Kallmor" ritual among the Kui of Samrong Thap Surin province. [Master's thesis, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository: SURE. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/1653>.

Chittham, P. (1975). Belief. *Ramkhamhaeng Journal*, 2(2), 54-72.

Coede, G. (1993). Mueng Phra Nakhorn Nakornwat Nakorntom. Matichon.

Geertz, C. (1973). The Interpretation of the Cultures. The Basic Books.

Howard, M. C. (1992). Anthropology: Understanding Human Adaptation. Harper Collins publisher Inc.

Kaewklai, C. (2001). Inscription of Prasat Ta Muen Tom. *Silpakorn*, 42(2), 71-72.

Kasemsukjarasseang, S. (1983). Mixture of Lao Song or Thai Chong's Culture. Surindra Rajabhat University.

Khearam, P. (1992). Mamuad Rites of Thai Khmer Ethnics: A Case Study of Tako Rai Village, Nabua, Mueng, Burirum Province. [Unpublished master's thesis. Mahasarakham University].

Lawrence, R. (1999). Unlock Your Psychic Powers: Science of Power, Translated by Somchai Sumritsup. Master Pring Ting.

Manitjarern, M. (1971). New Modern Dictionary. Karpim Phranakorn.

Payormyong, M. (1986). Lanna Culture. Thai Wattana Panit.



Phra Tienwit Attasanto (Ochawat). (2005). A Study of the Buddhist Beliefs and Rituals of Spirit Mediumships: A Case Study in Bangkok. [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Punnotok, T. (1985). Local Culture: Ideological Belief in Local Culture. Chulalongkornrajavidyalaya.

Royal Institution. (2003). Dictionary of Royal Institution. Nan Me book Publication Company.

Sergeant, D. (1999). Global Ritualism. World Rites, Translated by Tipayaarpa (Pen name). June Publishing.

Sumetharat, S. (2010). History of Local Surin. Faculty of Humanities and Social Sciences. Surindra Rajabhat University: Sor Panpen.

Veawveerakubta, N. (1993). Sacrifice to the Destiny: The Role of Remaining Belief in the Case Study of the Destruction of the Fortune of Wat Bot, Ban Leuk, Amphoe Photharam, Ratchaburi. [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University.

Yoddamnoen, B., Sirirusmi, B. & Boonchalaksi, W. (1994). Qualitative Research: Fieldwork Technique. Mahidol University.



## INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES WITH FACTORS AFFECTING ACCESSIBILITY TO DISABILITY WELFARE RIGHTS AND CARE FOR CHILDREN WITH LEARNING DISABILITIES

Prakaipetch Kaw-in\*, Jaturong Boonyarattanasoontorn

Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University, Samut Prakan, Thailand

\*Corresponding author E-mail: k.prakaipetch1@gmail.com

Received 5 September 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 27 December 2023

### Abstract

**Background and Objectives:** The data in 2020 from the Office of Special Education Bureau, Office of the Basic Education Commission and the Department of Empowerment of Persons with Disabilities revealed that, based on the announcement of the Ministry of Education, there are more persons with disabilities than those with learning disabilities covered under the Persons with Disabilities Empowerment Act B.E. 2550. Therefore, facilitating the identification and support of children with learning disabilities in their access to disability welfare rights enables these children to receive rights tailored to their specific disability type to ultimately promote and develop their potential equally and comprehensively. This research aims to study the factors affecting access to disability welfare rights for children with learning disabilities as assessed by the Ministry of Education, examine the specific caregiving needs of children with learning disabilities, and propose guidelines for promoting and facilitating access to appropriate welfare rights for children with learning disabilities.

**Methodology:** This qualitative research employed an interview form with the Indexes of Items-Objective Congruence (IOC) equaled to 1.00. In-depth interviews were conducted with four distinct target groups: Ten parents of children with learning disabilities, four medical professionals, four educational professionals, and four informants involved in the field of social welfare for disabled persons. In addition, group discussions were held with ten children with learning disabilities. Both content and inductive analysis were subsequently performed with the perspectives and opinions of the key informants to synthesize the research results.

**Main Results:** It revealed that the factors affecting the accessibility of welfare rights for children with learning disabilities, as assessed by the Ministry of Education, had encompassed educational, medical, and family factors. The caregiving needs to parents for children with learning disabilities encompassed educational requirements, medical necessities, and the imperative need to uphold fundamental rights.

**Involvement to Buddhadhamma:** The factors affecting the accessibility of welfare rights for children with learning disabilities as assessed by the Ministry of Education, took on a different



perspective in Buddhism. In the context of Buddhism, a truly compassionate society was one where people understood persons with disabilities realistically and were willing to create what was necessary and appropriate for their well-being. Buddhism offered to teach that promoted social support for persons with disabilities, underpinned by principles to affirm and support the inherent value of life for the disabled. These Buddhist principles included *Kalyānamittatā*, *Brahmavihāra*, *Saṅgahavatthu*, *Sāraṇīyadhamma*, and *Bojjhaṅga*. Moreover, the caregiving needs of parents for children with learning disabilities within the framework of Buddhism were categorized into two parts: 1) Good or wholesome needs, referred to as "Chanda," 2) Unwholesome needs, known as "Tanhā". Both concepts carried distinct perspectives on the role of desires or needs. However, Buddhism predominantly viewed *Tanhā* in a negative light, as it could have led to negative consequences when used as a motivator without wisdom to guide it. While *Tanhā* could have sometimes served as a motivation for action, Buddhism consistently cautioned against its unwise use. The findings indicated that the needs of parents seeking support for children with learning disabilities, particularly about disability registration and access to welfare rights were influenced by both "Chanda" and "Tanhā," which impacted the decision-making process within the system of disability welfare.

**Conclusions:** It found that factors affecting accessibility to disability welfare rights and care for children with learning disabilities required cooperation among individuals and various agencies such as the Ministry of Education, Ministry of Social Development and Human Security, and the Ministry of Public Health. This collaborative effort was essential in fostering the development of a comprehensive model to care for children with learning disabilities. The integration of Buddhist principles played a pivotal role in this approach. These Buddhist principles included the Four *Saṅgahavatthu* (*Dāna*, *Piyavācā*, *Atthacariyā*, *Samānattatā*), The Four Noble Truths (*Dukkha*, *Samudaya*, *Nirodha*, *Magga*), and the Four *Brahmavihāra* (*Mettā*, *Karuṇā*, *Muditā*, *Upekkhā*).

**Keywords:** Children with Learning Disabilities, Welfare Rights of Persons with Disabilities, Needs

## Introduction

On February 12, 1992, Thailand signs the accession letter to the Convention on the Rights of the Child. As a result, the Thai government commits to ensuring that all children in Thailand are entitled to the rights outlined in the convention. In the case of the child with disabilities, the government sector needs to provide attention and support to ensure that they enjoy the same right to life as children without disabilities.

The current issue lies in the reporting of the number of students with disabilities enrolls in the Primary Education Service Area Office. These students have undergone assessment and screening under the Ministry of Education's guidelines for categorizing and setting criteria for persons with disabilities in education (Sungsin, 2019). Sections 3 and 4 of the Education Provision for Persons with Disabilities Act of 2008 reveal that the count of co-learning students with learning disabilities increases each year. However, the numbers do not correspond to persons with learning disabilities under the classification of persons with disabilities under details in Persons with



Disabilities Empowerment Act B.E. 2550 and Department of Empowerment of Persons with Disabilities, as shown in Table 1.

**Table 1** A comparison between the number of co-learning-disabled students with learning disabilities under the classification of persons with disabilities under the Persons with Disabilities Empowerment Act B.E. 2550.

Year	Students with Learning Disabilities			Disabled Persons with Learning Disabilities		
	Male	Female	Total	Male	Female	Total
2560	261,135	87,076	348,211	6,316	2,714	9,030
2561	264,734	88,720	353,454	7,248	2,967	10,215
2562	275,903	95,307	371,210	8,290	3,279	11,569
2563	288,185	103,367	391,552	9,233	3,555	12,788

From the aforementioned report, it is evident that the number of students with learning disabilities, as reported by the Ministry of Education, surpasses those categorized as having learning disabilities under the Persons with Disabilities Empowerment Act B.E. 2550. However, individuals with disabilities stemming from learning disabilities are distinct from those with empirical disabilities; They represent a separate category apart from intellectual disabilities (Saksiripho, 2020). A significant portion of this group encounters learning challenges. Unfortunately, parents and members of society often lack accurate knowledge and understanding regarding these disabilities that originate from learning difficulties, leading to a lack of awareness regarding relevant information. Consequently, they remain unaware of the welfare rights to which they are entitled and encounter difficulties accessing the various services mandated by law for people with disabilities (Announcement of the Ministry of Education regarding the classification and criteria for persons with disabilities in education B.E. 2552, 2009).

Furthermore, in Thai society, the term "Disability" often carries negative connotations. Individuals with disabilities frequently face rejection and stigma. Children diagnosed with disabilities are sometimes regarded as having limited prospects for the future. In contrast, in developed countries, society has shifted its perspective, viewing disability not as an illness or inherent disorder but as a condition stemming from societal constraints placed on the lives of individuals with disabilities. These constraints manifest through inadequate environments, hindrances to accessible facilities, and educational systems that fail to consider the unique characteristics and diversity of individuals. This contradicts the fundamental principle that states should strive for social equality by establishing various facilities to ensure that everyone can access public services and live together in discrimination-free societies (Pavasuthipaisit et al., 2016); (Sanigampongsa, 2007). Moreover, some individuals lack understanding of persons with disabilities, and some even view them solely for entertainment. Regrettably, regardless of a disabled individual's mental or physical condition, they may become subjects of ridicule among peers. Such mockery has a historical precedent, as evident in the saying from the Buddha's era: "Among six Bhikkhus, some engage in guessing games, and some imitate the handicapped" (Vi.Mahā.(Thai) 1/431/460,



Vi.Cū.(Thai) 6/21/40) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996A). This issue underscores the importance of fostering a more inclusive and understanding society, not limited to individuals with disabilities alone. There are various teachings and parables about disabilities, including the story of the blind man examining an elephant (Khu.U.(Thai) 25/54/293-294) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996A), the blind person and the one-eye blind person (Ang.Tik.(Thai) 20/29/179) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996A), and the person with a cleft nose giving gifts (Khu.Chā.A.(Pali) 4/-/53-55) (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996B).

Therefore, the task of identifying and assisting children with learning disabilities in gaining access to the disability welfare rights process for individuals with disabilities necessitates collaboration among various stakeholders closely connected with these children. This includes parents residing in proximity to the children, medical professionals, educational experts, and individuals engaged in the realm of social welfare for persons with disabilities. Through such collaborative efforts, children with learning disabilities can access welfare rights tailored to their specific needs, ensuring that the government can deliver appropriate equality and inclusivity. Consequently, children with learning disabilities are allowed to unlock their potential suitably. This, in turn, enables them to lead fulfilling lives, recognize their intrinsic worth, actively engage in society, enjoy a high quality of life, and ultimately become valuable citizens contributing to the nation's future. These critical factors serve as the driving force behind this research.

### Objectives

This research aims to study the factors affecting access to disability welfare rights for children with learning disabilities as assessed by the Ministry of Education, examine the specific caregiving needs of children with learning disabilities, and propose guidelines for promoting and facilitating access to appropriate welfare rights for children with learning disabilities.

### Methodology

This qualitative research employed an interview form with the Indexes of Items-Objective Congruence (IOC) equaled to 1.00. In-depth interviews were conducted with four distinct target groups: Ten parents of children with learning disabilities, four medical professionals, four educational professionals, and four informants involved in the field of social welfare for disabled persons. Additionally, group discussions were held with ten children with learning disabilities. Both content and inductive analysis were subsequently performed with the perspectives and opinions of the key informants to synthesize the research results.

### Results and Discussion

Data from the sample groups and involved parties could have summarized the research results according to the following objectives as shown in Table 2.



**Table 2** Factors affecting access to disability welfare rights for children with learning disabilities.

Educational Factors	<ul style="list-style-type: none"><li>- The availability of schools and specialized teachers (Special Education Teachers) prepared to accommodate children with learning disabilities was limited and did not cover all geographical areas.</li><li>- In cases where schools failed to provide an appropriate learning environment, children with disabilities might have been inclined to avoid attending classes, resulting in absenteeism or truancy. When exposed to peers with negative behavior patterns, this could have led to social problems.</li><li>- Teachers responsible for the care of children with learning disabilities often faced heavy workloads. Consequently, it became challenging to provide comprehensive support and development opportunities for these children. A homeroom teacher involved in the care of children with learning disabilities expressed: <i>"...In our schools, we have special education teachers, but at times, they are also assigned to kindergarten classes. Some even take on administrative roles due to a shortage of teachers. This means that regular special education teachers have multiple responsibilities..."</i></li></ul>
Medical Factors	<ul style="list-style-type: none"><li>- Hospitals and medical professionals responsible for treating children with learning disabilities were in short supply and did not cover all regions. Consequently, parents often endured travel restrictions when seeking treatment for their children. A Village Health Volunteer (VHV) expressed their concern: <i>"...There is an insufficient number of personnel with expertise and their distribution is primarily concentrated in urban areas. Children with learning disabilities are found everywhere, not just in urban centers. Therefore, there is a need to increase the presence of medical professionals within the communities, ensuring that children with learning disabilities have a better chance of accessing welfare benefits..."</i></li></ul>
Family Factors	<ul style="list-style-type: none"><li>- Parents' knowledge and understanding of learning disabilities varied, with some parents perceiving them as not a significant issue necessitating medical treatment. Learning disabilities, unlike diseases with clear and visible symptoms, might not always have manifested obvious signs. A social worker noted this by saying: <i>"...When it comes to a child needing to see a psychiatrist or receive psychiatric services, the terms "Psychiatrist" or "Psychiatric hospital" are sometimes associated with mental illness. Some parents are reluctant to seek such services because they may not fully comprehend the nature of the condition..."</i></li></ul>

This was consistent with the research conducted by Kantharit (2018) on factors related to the social welfare needs of disabled people in Nonthaburi province. The study found that disabled individuals in Nonthaburi province had significant social welfare needs with the most pressing ones being related to health and employment or income. These were followed by education, social services, and overall health. The research revealed a high demand for social welfare services, and it identified factors significantly related to the social welfare needs of the



disabled at the 0.05 level. These factors included gender, age, education level, marital status, average monthly income, occupation, and type of disability. As a recommendation, government agencies should have developed comprehensive plans for managing social welfare services, with a strong focus on addressing the needs of people with disabilities. Encouraging the formation of disabled persons' groups or clubs to provide mutual support on the Day of Persons with Disabilities was suggested. Furthermore, promoting increased access to education for persons with disabilities, conducting regular evaluations of the work of relevant government officials, and establishing medical teams to provide ongoing support, including information about medical rehabilitation, were recommended steps, as shown in Table 3.

**Table 3** Caregiving needs of children with learning disabilities.

Education	<p>- Schools should have established a plan for developing an Individualized Education Program (IEP) for children with learning disabilities. The IEP was an educational plan tailored to the specific needs of individuals with disabilities, outlining guidelines for their education. It included provisions for appropriate facilities, resources, services, and any additional educational support required. Government school special education teachers emphasized this by stating:</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>...Assessment and evaluation should align with the child's capabilities, as defined in the Individualized Education Program (IEP) organizational plan. This plan should incorporate various tools, technologies, and facilities to aid children in their academic development according to their abilities...</i></p>
Medical Care	<p>- The availability of personnel and medical facilities responsible for treating children with learning disabilities should have been expanded to encompass all provinces, ensuring easy access for the general public. This could be achieved through coordinated efforts between the Ministry of Public Health and the Ministry of Interior, utilizing models such as sub-district health-promoting hospitals or Village Health Volunteers (VHVs). Primary treatment for children with learning disabilities should have been prioritized, along with community education initiatives aimed at increasing awareness and understanding of learning disabilities. The goal was to foster a positive attitude towards coexistence, acceptance, and the avoidance of stigmatization of children with learning disabilities.</p>
Fundamental Welfare	<p>- It was particularly ensuring access to welfare benefits offered through various government projects. Historically, children with learning disabilities were unable to avail themselves of these rights due to a lack of qualifications matching the specific criteria for each project. Therefore, the government needed to make these benefits accessible to children with learning disabilities just like the general public. This group should have been recognized as a vulnerable population in need of special care and consideration.</p>

This was consistent with the research conducted by Riewpaiboon et al. (2016) on problems, needs, and accessibility to services for children with disabilities in the community and the situation of the rehabilitation workforce. The research findings revealed that the healthcare needs of children and families dealing with these disabilities, from the perspective of parents or family



members, exhibited considerable variations that could be summarized into three distinct groups: Group 1: Families in this group might not recognize or comprehend that a problem exists, and as a result, they were unaware of the assistance or services they required; Group 2: Families in this category might recognize that their children were facing challenges or abnormalities, but they remained uncertain about the specific services or support needed and where to access them. While some families might have sought services, they often found that these services did not adequately address their understanding of their children's needs, resulting in remote services, wasted expenses, and unnecessary or ill-advised service-seeking; Group 3: Families in this group acknowledged their children's challenges. Simultaneously, they grappled with additional difficulties in other areas. For these families, their service requirements tended to revolve more around financial assistance, scholarships, or other forms of social welfare than direct healthcare services, as they aimed to provide holistic support for their children's well-being. Riewpaiboon et al. (2016) also proposed that the service model addressing the issues and requirements of children and their families should have been both diverse and flexible to cater to the unique needs of each group. Presently, services and support for children with disabilities and significant developmental challenges were operated within fragmented systems, lacking integration across education, social assistance, welfare, and medical services. This lack of coordination led to accessibility problems in accessing services. Furthermore, the demand for treatment and rehabilitation services for disabled children often went unnoticed or was denied by parents or guardians. Behavioral deviations such as slow learning, reading disabilities, math difficulties, mood swings, and more were frequently regarded as common childhood phases by parents. Some believe these issues would naturally resolve as the child grows. What was crucial to note was that if someone pointing out these abnormalities was not trusted or accepted by their family, or if the term "Children with disabilities" or "Special needs children" was used, it could have exacerbated resistance from parents or guardians. In certain cases, even if a family acknowledges the child's disability or abnormality, they may have to choose not to seek treatment or enroll the child in a special education school. All of these factors contributed to further hindrances in accessing services for children with these conditions.

Guidelines for promoting and facilitating access to appropriate welfare rights for children with learning disabilities were as follows:

1. Development of criteria for evaluating disabled people with learning disabilities according to the Persons with Disabilities Empowerment Act, 2007 was clear and consistent with the assessment criteria of the Ministry of Education.
2. Coordination and collaboration among the Ministry of Education, the Ministry of Public Health, and the Ministry of Social Development and Human Security established clear criteria and standards for delivering adequate support for the welfare and rights of children with disabilities.



3. Establishing regulations, laws, or acts on the welfare rights of individuals with learning disabilities guaranteed that all certified disabled children received an Individualized Education Program (IEP).

4. Expanding the special education teacher workforce in every school, including sub-district, district, and urban levels ensured sufficient support for children with learning disabilities, thereby reducing school absenteeism and transportation barriers.

5. The school should have conducted meetings or training sessions for teachers and parents to enable them to effectively observe, understand the behavior of children with learning disabilities, provide suitable care, and support.

6. Schools should have designed curricula that prioritized practical skill development over academics to equip children with learning disabilities for future careers by considering that some disabled children might have faced circumstances that led to school dropout and a lack of educational qualifications.

7. Promoting awareness and acceptance without stigma educated the general public about learning disabilities.

8. Utilizing various public relations media included billboards, TV ads, and online platforms to educate the public about the welfare rights of children with learning disabilities.

9. Implementing online consultation channels for multidisciplinary teams provided accessible, convenient, and cost-free support for parents without the need for travel.

10. Providing travel assistance for medical treatment to children with learning disabilities and addressing the income challenges faced by many families had ensured that they have access to necessary healthcare.

11. Expand the community-level medical personnel workforce with a proactive approach included home visits and close follow-up to guide parents of children with learning disabilities.

This was consistent with the research conducted by Sungsing (2019) on "Access to the Rights of Disabled Persons under the Empowerment of Persons with Disabilities Act, 2007, in Muang, Phetchaburi district, Phetchaburi". The study revealed that the level of access to rights for disabled individuals was generally high. They had the highest access to medical rehabilitation services, followed by disability premium welfare arrangements, recognition and participation in social activities, and vocational rehabilitation. Conversely, the aspect with the lowest level of access to rights was assistance in accessing policies and receiving information, as well as education as mandated by the law. The key factors influencing access to rights among persons with disabilities included the specific needs of individuals with disabilities, the effectiveness of officials, the accessibility of procedures and processes, and the availability of equipment or assistive devices for disabled individuals. Sungsing also proposed several recommendations to enhance the access of people with disabilities to medical rehabilitation rights: Skills training and development: Provide support for individuals with disabilities and their caregivers to acquire necessary skills; Legal education: Promote and support lifelong legal education for people with disabilities,



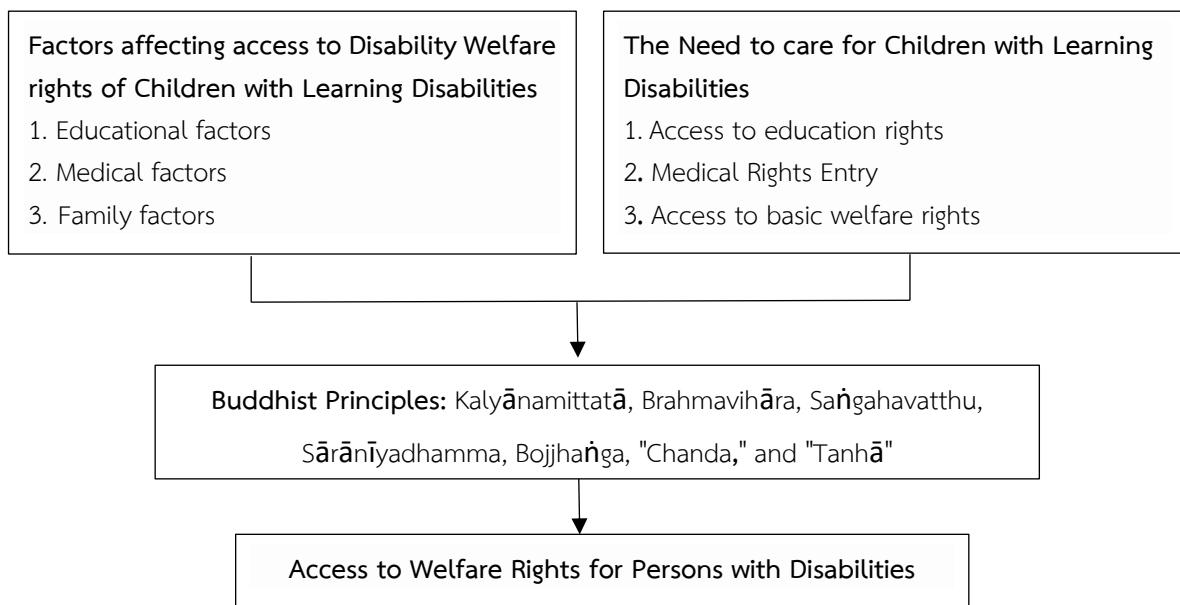
beginning from birth or upon the onset of a disability, ensuring they have access to educational resources; Vocational training: Government agencies should have facilitated vocational training and promoted job opportunities, offered career guidance services, and actively gathered information on employment needs for people with disabilities; Economic inclusion: Support people with disabilities to fully participate in economic activities, fostering their inclusion in the workforce; Legal assistance: Establish legal teams to provide advice and facilitate discussions, offering legal knowledge to individuals with disabilities. Increase disability allowance: Consider increasing disability allowances to improve the living conditions of disabled individuals.

## Originality and Body of Knowledge

Finding and assisting children with learning disabilities in accessing disability welfare rights through Buddhist principles by recognizing and supporting children with learning disabilities to access their disability welfare rights aligns with Buddhist principles, which emphasize recognizing the value and potential of every individual, including disabled children. It is essential to provide care that enhances the quality of life for individuals with disabilities, fostering their confidence, hope, patience, and perseverance. The development for their quality of life can be categorized into four aspects: 1) Physical development; 2) Social development; 3) Mental development; and 4) Intellectual development (Chanta, 2011). These findings are consistent with the research of Pijanan et al. (2021), who identified four key challenges faced by individuals with disabilities: 1) Physical health: Persons with disabilities often face limitations and may need to rely on others for assistance; 2) Psychological aspect: Persons with disabilities reject illness and loss of confidence; 3) Social aspect: Persons with disabilities feel different and isolated within society; and 4) Intellectual aspect: Persons with disabilities struggle with concentration and focusing on tasks. In the context of Buddhism, a compassionate society is one that realistically understands the experiences of individuals with disabilities and is committed to creating the necessary support systems for their well-being. Buddhism offers teachings that promote social support for individuals with disabilities, grounded in principles that affirm and uphold the intrinsic value of life for disabled individuals. These Buddhist principles include *Kalyānamittatā*, *Brahmavihāra*, *Saṅgahavatthu*, *Sārāṇīyadhamma*, and *Bojjhaṅga*. These principles are closely tied to factors affecting access to welfare rights for individuals with disabilities, including children with learning disabilities, as well as the needs of parents caring for children with disabilities. Educational institutions aim to facilitate the inclusion of children in the disability welfare system to ensure they receive the necessary care and support tailored to their specific needs. However, there exists another group of parents who are reluctant to have their children enter the disability welfare system due to concerns about the potential stigma associated with being labeled as disabled. Some families are capable of providing adequate care for their children without relying on state welfare. Moreover, within the framework of Buddhism, the caregiving needs of parents for children with learning disabilities are categorized into two parts: 1) Good or wholesome needs, referred to as "Chanda," 2) Unwholesome needs, known as "Tanhā" Both these concepts carry distinct perspectives on the role of desires or needs.



However, Buddhism predominantly views "Tanhā" in a negative light, as it can lead to negative consequences when used as a motivator without wisdom to guide it. While "Tanhā" can sometimes serve as a motivation for action, Buddhism consistently cautions against its unwise use. The research results indicate that the needs of parents seeking support for children with learning disabilities, particularly about disability registration and access to welfare rights, are influenced by both "Chanda" and "Tanhā," which impact the decision-making process within the disability welfare system, as shown in Figure 1.



**Figure 1** Integrating Buddhist principles with factors affecting accessibility to disability welfare rights and care for children with learning disabilities.

## Conclusions and Recommendations

Numerous Buddhist principles aligned with public service and were applicable in various public social work contexts. These principles could have encouraged individuals to cultivate virtue by relying on the refinement of both individuals and social institutions over time. The foundation of these virtues often began within the family, temple, school, and other social and religious institutions. The process involved learning and the creative inheritance of these values, particularly at the local level, which was closest to the people. Instilling Buddhist principles into individuals and organizations by making them a way of life, was paramount importance. Therefore, to ensure that children with learning disabilities had equal and comprehensive access to disability welfare rights. The collaborative efforts of relevant agencies were crucial. The researchers would like to propose recommendations for the application of Buddhist principles to promote and support children with learning disabilities in accessing appropriate welfare, as follows: 1) The Ministry of Education should have established a policy that aims at encouraging and facilitating the development of Individualized Education Programs (IEPs) for children with learning disabilities



within all schools. This policy should have encompassed the training and support of educational staff who was responsible for the specialized care of children with learning disabilities, as well as addressing the need for modern educational facilities for these students; 2) The Ministry of Social Development and Human Security should have formed a policy that aligned with the current societal needs and economic conditions to provide financial support for the livelihoods of children with learning disabilities; 3) The Department of Empowerment and Development of Persons with Disabilities should have played a central role for promoting positive attitudes in society towards children with learning disabilities. These attitudes included reducing stigma, providing support to these children, nurturing their sense of self-worth, and consistently disseminating accurate information to understand about the welfare rights of individuals with disabilities across all sectors. The approach should have been proactive rather than reactive to ensure accessibility, convenience, and efficiency; and 4) The Ministry of Public Health should have implemented a policy to allocate funds for the development of public relations media and the dissemination of accessible, modern, and easy-to-understand information about learning disabilities to the general public.

## References

Announcement of the Ministry of Education regarding the classification and criteria for persons with disabilities in education B.E. 2552. (2009).

Chanta, S. (2011). Quality of Working Life of Persons with Physical Disabilities through Vocational Training from Vocational Training Centers for Persons with Disabilities. *Valaya Alongkorn Review*, 1(2), 112-123.

Kanharit, Ch. (2018). Factors Related to Social Welfare Needs of Disabled People in Nonthaburi Province. *Journal of Political Science Suan Sunandha Rajabhat University*, 1(1), 1-16.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996A). Thai Tripitaka. Bangkok: Mahachulalongkorn rajavidyalaya University Printing Press.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996B). Pali Tripitaka. Bangkok: Mahachulalongkorn rajavidyalaya University Printing Press.

Pavasuthipaisit, Ch., Sringernyuang, L., Dalodom, K. & Siriinta. S. (2016). Analysis of Policy Gaps in Promoting Early Childhood Development in Thailand. *Public Health Systems Research Institute*.

Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2013). Dictionary of Buddhism, Complete Dhamma Edition (24th ed.). Buddhist Printing House of the Dharmasapa.

Pijanan, K., Srpraschayanon, S. & Boonim, D. (2021). Developing the Quality of Life according to Buddhist principles of the disabled of the Ward of Veijaarak Lampang Hospital, Sala Sub-district, Ko Kha District, Lampang Province. *Nakhon Lampang Buddhist Journal*, 10(1), 1-15.

Riewpaiboon, W., Pavasuthipaisit, Ch. & Sringernyuang, L. (2016). Problems, Needs, and Accessibility to Services for Children with Disabilities in the Community and the Situation of the Rehabilitation Workforce. *Health Systems Research Institute (HSRI)*, Office of the Support



Fund, Thai Health Promotion Foundation, Institute for Health Promotion for Persons with Disabilities.

Saksiripho, D. (2020). Development of Screening Instrument for Preschooler at Risk with Dyscalculia. *Journal of Education Burapha University*, 31(1), 16-28.

Sanigampongsa, P. (2007). Disability issue perceptions: Disability rights and disability as a social problem. *NIDA Development Journal*, 47(4), 1-47.

Sungsin, S. (2019). Access to the Rights of Disabled Persons under the Empowerment of Persons with Disabilities Act, 2007, in Muang, Phetchaburi District, Phetchaburi. *Lawasri Journal*, *Thepsatri Rajabhat University*, 3(2), 71-84.



## AN EXPERIENCE OF NURSING PRACTICE OF 4<sup>TH</sup> YEAR BACHELOR OF NURSING STUDENTS IN SITUATION OF THE CORONAVIRUS OUTBREAK 2019: PHENOMENOLOGY STUDY

Unya Plodplueng

BCN Chakriraj, Ratchaburi, Thailand

Corresponding author E-mail: [anya\\_p12@hotmail.com](mailto:anya_p12@hotmail.com)

Received 13 August 2023; Revised 24 December 2023; Accepted 29 December 2023

### Abstract

**Background and Objective:** Learning management in the 21<sup>st</sup> century was challenging for the Thai education system, where learning experiences were not just performed in the classroom. The learning had to be designed and conducted in conditions as close to real life as possible. It should have been in a context or environment that allowed students to accumulate experiences, especially creating learning experiences about patient care for nursing students. The purpose of this study was to gain an understanding of the nursing practice experience of 4<sup>th</sup> year bachelor of nursing students in the situation of the coronavirus outbreak in 2019.

**Methodology:** This research used a qualitative approach with the Hermeneutic Phenomenology technique. By purposive selection on the mentioned criterion, the key informants comprised a group of fourteen nursing students and six nurse preceptors who volunteered to participate in this study. The data collection and instruments used were a tape recorder, personal documents, and an in-depth interview. Trustworthiness in this study came from the triangulation of various data sources, such as interviews, observations, and field notes, used to gain credible data. The texts also contained some embedded quotations that helped ensure the transferability. Dependability: The researcher, who had experience in qualitative research, reviewed the audiotapes, translation, data analysis process, and results. For confirmability improvement, the bracketing, in which the researcher set aside personal experiences as much as possible, was assured. The method described by Miles & Huberman was employed to analyze the data, with a special reference to NVivo.

**Main Results:** The significant findings of the research consisted of three base themes and seven sub-themes: 1) Pre-training phase included; 1.1) Emotions; 1.2) Prepare for practice; and 1.3) Get a good opportunity. The students were excited and worried about training. However, they recognized the excellent opportunity to learn from this experience, increasing their practical knowledge in their future careers; 2) Experiences of nursing students included; 2.1) During the nursing practice; 2.2) Support needs. The students enjoyed their experience, which was fun and challenging to work in the assigned position. They learned how to work with



doctors and nurses and gained more knowledge; and 3) The end of nursing practice included; 3.1) Impressed with the internship; 3.2) Nursing practice should be provided at the Cohort/PUI ward. The students were impressed and happy. They were grateful for doctors, nurse preceptors, nurses, mentors, and patients who contributed to giving knowledge and good experiences. They gained more knowledge about self-care and how to protect themselves from COVID-19.

**Involvement to Buddhadhamma:** Developing students' wisdom through teaching and learning with real experiences aligns with the Buddha's teaching method. It uses real situations as a teaching medium and has had good results. The principles and teachings of Buddhism emphasize practice along with the educational process. One of them is called Saddhamma, which consists of three main elements: 1) Pariyatti-saddhamma, which implies the textual aspect of the true doctrine; 2) Paṭipatti-saddhamma, which implies the practical aspect of the true doctrine; and 3) Paṭivedha-saddhamma, which implies the attainable aspect of the true doctrine.

**Conclusions:** Nursing students, therefore, prepared themselves by searching for more knowledge about this disease. Preparing knowledge and nurse preceptors allowed them to study and acquire knowledge in real situations. It reflected on students to see the truth. It could have made students more thoughtful and grateful for the experiences, as the Buddha used real situations as a teaching medium.

**Keywords:** Situations, Nursing Practice, Nursing Students, Coronavirus Outbreak 2019, Phenomenology Study

## Introduction

Organization of learning experiences for students to study in the most realistic situation is the challenge for teachers, not just classroom assumptions but learning design. Learning in the context of a real environment allows nursing students to accumulate nursing experience. Especially the creation of learning experiences about patient care among nursing students. Nurse preceptors have shifted the paradigm of teaching and learning from an instructor-centered approach to a student-centered approach to teaching and learning, providing practical training that encourages students to learn from real experiences. They organize the experience of support learning and self-directed learning as a guideline for teaching and learning management. The students are prompted to learn by themselves (Inthachot, 2017). The learning experience from the practice on the ward allows the students to develop themselves (Musikthong et al., 2017). Therefore, providing education for nursing students with experience and skills to learn from authentic learning is vital to nursing training.

Nursing services in hospitals during the coronavirus disease 2019 epidemic are more stressful and riskier than normal situations because nurses are healthcare personnel who are responsible for closely and continuously nursing patients who are infected with the COVID-19 virus. In this epidemic, there are changes in patient care practices, such as wearing Personal Protective Equipment (PPE) that make the personnel uncomfortable and working with heavier loads than usual from having limited personnel. It also makes nurses feel tired, and they need



to be more careful in preventing the spread of infection (Mamidipalli et al., 2020). A 2019 study indicates that nurses have mental health problems from work. Nurses' stress levels have increased since the outbreak of the COVID-19 virus in 2020. There are issues of the adequacy of Personal Protective Equipment (PPE), inadequacy of service personnel, increased working time, being distant from family, and being shunned to spread infection, especially taking care of patients infected with the COVID-19 virus and risk of infection. These situations are the reasons why hospitals that provide student nursing practice refuse to accept nursing students to practice nursing in their wards.

The college produces nursing graduates with morality, professional ethics, and professional skills that are consistent with changing social conditions and prompt them to work with others. The college, therefore, provides instruction that emphasizes the integration of professional skills and universal competencies. However, teaching and learning in the form of lectures or explanations that focus on what nurse preceptors want to convey cannot create a learning system that creates an effective transfer of knowledge and skills. Therefore, organizing activities for students to learn information from real experiences with instructors who organize the experience and support learning is very important. Although practicing is conducted in the situation of the outbreak of the coronavirus in 2019, there are some random risks. It is also a necessary experience that students should be aware of, such as taking care of infected patients, the behavior of nurses in service, medical treatment of doctors, and guidelines for caring for patients of other multidisciplinary professions. These experiences are useful for nursing students to prepare and adapt themselves to work upon graduation. This study shows nurse preceptors and mentors through the awareness of nursing students' feelings toward their work in the ward during the coronavirus outbreak 2019. Nurse preceptors will be able to use the results from the study as a guideline for teaching and learning practice in actual situations in the future. The following research objective was defined: To gain an understanding of the experience of nursing practice of 4<sup>th</sup> year Bachelor of nursing students in the situation of the coronavirus outbreak 2019 to gather data to investigate this issue.

### **Objective**

The purpose of this study was to gain an understanding of the experience of nursing practice of 4<sup>th</sup> year Bachelor of nursing students in the situation of the coronavirus outbreak 2019.

### **Methodology**

The method described by Hermeneutic phenomenology (Heidegger, 1962) was to deepen an understanding of nursing students' experience of nursing practice in the situation of the coronavirus outbreak 2019. Participants consisted of two groups: The first group comprised sixteen nursing students who had experience practicing nursing during the coronavirus outbreak 2019, and the second group comprised six nurse preceptors who were teaching practical lessons in the ward of Kanchanaburi Hospital. They provided information and were happy to provide



information. All participants were recruited through the course preceptors. The first meeting was held privately or by telephone to determine their potential for this study. A summary of the study and the right to refuse to participate or to withdraw were explained to each participant. They were assured that their names would be confidential and that their identities would not be revealed.

### **Data collection**

The empirical study was designed as an interview study with an interview guide used solely to remind the interviewer to ask about specific issues. The interview schedule was developed from a literature review and included topics on nursing practice experience in the coronavirus outbreak of 2019. The participants collaborated in in-depth interviews between January and May of 2023. All participants were encouraged to share their stories throughout all interviews. The open-ended question for nursing students was, "How do you feel about nursing practice in the situation of the outbreak of the coronavirus 2019?" The question asked of nurse preceptors was, "How do you support your nursing students for nursing practice in the situation of the coronavirus outbreak 2019?" The participants' responses determined the subsequent question. The total interview time was between half an hour and one hour. The interviews were conducted in an informal and conversational atmosphere so that the participants felt free to talk about themselves. The researcher transcribed the tape-recorded interviews verbatim to create the text for analysis. When the interview was finished, the participants and the researcher talked and reflected on the conversation. The second interview was then held to verify the data from the first interview and to gain additional data from the volunteered participants. Furthermore, all methods were carried out in accordance with relevant guidelines and regulations in the ethical approval and informed consent to participate section under the declarations in the manuscript. Also, written informed consent was acquired from all participants, and they were assured of confidentiality and data anonymity.

### **Data analysis**

Data analysis with a phenomenological approach was aimed at understanding a human being's lived experience (Bogdan & Biklen, 2003). The completeness of all transcripts was verified by repeatedly listening to each tape. The practical work with the data was mostly influenced by Miles & Huberman (1994). A code was assigned to each participant to ensure confidentiality. Following transcription and translation of the interview data, the data was displayed and analyzed using the matrix system employed to analyze the data and with a special reference to NVivo.

### **Trustworthiness**

Trustworthiness was ensured using the criteria proposed by Lincoln & Guba (1994). Several measures were used to ensure the trustworthiness of the interpretation in this study to confirm credibility. Data collection, coding, and analysis were done in four months. Moreover, the researcher took notes on important points during the interviews. The notes were taken during the coding process. The texts also contained some embedded quotations that helped



ensure the transferability, which was directly dependent on external validity (Rolfe, 2006). The author explained the setting, sampling techniques, and sample characteristics in this study. The researcher, who had experience in qualitative research, reviewed the audiotapes, translation, data analysis process, and results. Data collection and analysis details were provided in this report to support dependability. For confirmability improvement, bracketing, in which the researcher set aside personal experiences as much as possible, was assured.

## Results and Discussion

The participants were nursing students and nurse preceptors. Nursing students' ages ranged from 22 to 24 years, with a mean age of 23 years; All of them were female. Nurse preceptors' ages ranged from 30 to 60 years, and those over 51 years old were 50%, as depicted in Table 1.

**Table 1** Demographic features of participants in the study.

Features	Frequency (%)	
Nursing students (n = 14)		
Gender	Female	100
Age	22	50
	23	37.5
	24	12.5
Nurse preceptors (n = 6)		
Gender	Female	100
Age	30-40	13.67
	41-50	33.33
	51-60	50

After data analysis method, it led to a final matrix with three base themes and seven subthemes were identified: 1) Pre-training phase included; 1.1) Emotions; 1.2) Prepare for practice; and 1.3) Get a good opportunity; 2) Experiences of nursing students included; 2.1) During the nursing practice; 2.2) Support needs, and 3) The end of nursing practice included; 3.1) Impressed with the internship; and 3.2) Nursing practice should be provided at the Cohort/PUI ward.

The nursing practice experience of nursing students in the situation of the coronavirus outbreak 2019 were identified.

### 1. Pre-training phase

The nursing students received a nursing orientation before entering nursing practice in the ward to prepare them for nursing practice. This was the first category to emerge from data.

#### 1.1 Emotions



The nursing students were assigned to train nursing at the cohort ward. It worried the students because they were inexperienced and insecure about caring for COVID-19 patients, as they said:

"I was very excited and nervous because I had never trained at the cohort ward. I had no practice experience caring for COVID-19 patients or acting as a charge nurse, a leader, and a team member."

"The day I took on the charge nurse role at the cohort ward, I was very excited and nervous. I could only tell myself I should have to take it easy, and it was nothing but going well."

"The first time I knew I had to go to train, I was very worried. I did not want to go to train at that building because I was afraid of the risk that I might get infected with COVID-19. I was worried about how to train, what to do, how close to the patient I must be, and how we care for ourselves to be safe from COVID-19."

"I felt afraid that I would not be able to take care of myself well and would get infected with COVID. I was so afraid that I would get infected and would not be able to complete my training."

The nursing students were afraid that COVID-19 would cause the nursing training to be incomplete as assigned.

#### 1.2 Prepare for practice

The nursing students prepared for nursing training by acquiring knowledge about the COVID-19 epidemic to protect themselves from the disease and to take care of patients in the ward, as they said:

"I prepared to protect myself from COVID-19 disease with self-care and preparation before going up the building, such as reading books about COVID-19 disease, taking care of the disease, and various knowledge in nursing training."

Other students who searched for knowledge and shared it with fellow students said that:

"I prepared by searching for knowledge about COVID-19, including causes, factors of disease occurrence, treatment, and nursing of COVID-19 patients. I also searched for how to keep myself from spreading infection that I might get from COVID-19 patients, which I brought the knowledge to exchange with others."

Another student prepared knowledge about wearing Personal Protective Equipment (PPE) and working on the ward, including taking and giving reports, preparing for the work assigned to perform on the ward, managing risks, and working in various positions, as they said:

"I reviewed my knowledge before going to the nursing practice, such as caring for COVID-19 patients, performing as a charge nurse or leader managing team member duties, the proper way to put on and take off a PPE suit, and advising on the right way to deal with symptoms from COVID-19."



In addition to the knowledge that was prepared before nursing training, nursing students also prepared themselves physically and mentally by getting enough rest to be ready for the training, as they said:

"I prepared myself mentally and physically by getting enough rest and making myself feel ready to train all the time."

"I prepared myself by finding out about caring for a COVID patient, giving advice, and observing behaviors of the patient after discharge from the hospital."

### 1.3 Get a good opportunity

Although the nursing students were excited and nervous, they recognized the excellent opportunity to gain new experiences and increase their knowledge and work experience in the world, including practical situations in the future, as they said:

"I was delighted to train at the ward because it was a good opportunity for me to learn new experiences during the current situation, which was an excellent opportunity."

"I wanted to thank the preceptors, doctors, and nurses who gave me a lot of knowledge, work experience, and love for every student. I felt I had a good opportunity and connection to this ward."

When students trained in real situations, they found that the performance was not as intimidating as they had thought because the ward had a safe working environment. They felt comfortable with work, as they said:

"I was very happy and excited to be able to train at the Cohort/PUI building because I would learn the nursing practice, the right way to wear a PPE suit, and the ways to care for normal COVID patients and pregnant COVID patients."

"I liked training at the cohort ward to see if any procedures differed from other wards. Deep down in my heart, I thought it was a good opportunity for me in this ward."

In the early stages, before entering the nursing training in the cohort ward, the students were excited, worried, and afraid of contracting COVID-19, making them unable to achieve their training goals. The students, therefore, prepared themselves by searching for more knowledge about this disease and sharing it with their fellow students when they trained on the ward. Although the students were excited and worried about it, they recognized the excellent opportunity to learn from this experience, increasing their practical knowledge in their future careers.

## 2. Experiences of nursing students

### 2.1 During the nursing practice

Students had a variety of feelings toward training in the ward, such as being challenged and enjoying the experience of caring for patients under the supervision of mentors and preceptors in charge of giving advice and teaching nursing practice, as they said:



"I felt challenged and enjoyed learning new things. For example, there were two types of COVID-19 infections, including lung infections and non-pulmonary infections. I always felt the need to do more research."

"I enjoyed working in the position of the head of my team as a team leader or a team member, which made me learn new things. Although at first, I was nervous, but after doing it, I understood the system of working as a team, which made practice run smoothly. It was a comfortable and happy training."

"I was impressed because the senior nurses and the doctors taught us knowledge without being aggressive. The atmosphere in the ward was very warm. I really enjoyed calling patients and educating them on how to prevent COVID-19 and teaching them how to exercise."

"I was excited about handing over COVID patients because patients have different initial symptoms and treatment, causing me to study the details of the disease more about each symptom. It allowed me to enjoy new experiences."

Students learned to work with other professionals in caring for COVID-19 patients and gain additional knowledge from physicians and nurses assigned to care for patients. They felt at ease in working and talking with patients when providing medical treatment, thus creating an impression of nursing practice, as they said:

"I was glad to train because I enjoyed the new experience and was very impressed with the kind doctors and nurses who taught me the right way to wear the PPE suit to protect myself from patients' symptoms and train writing nurse notes for patients infected with COVID-19."

"Thank you, preceptors, for teaching me about taking and giving reports. As a leader at the cohort ward, I learned that the team leader must be decisive, careful, and able to control all members to follow the plan. I enjoyed training in this ward."

## 2.2 Support needs

Nursing students needed support on COVID-19 prevention, including Personal Protective Equipment (PPE), Antigen Test Kits, and quarantine facilities in case of infection from COVID-19, as they said:

"I needed protective equipment to protect myself from COVID-19 since I had to change my PPE suit more than one time each day. I wanted nurse preceptors and mentors to educate me about COVID-19 and knowledge in the matter of wearing PPE suits."

"I wanted to support the ATK test kit. The college had clear measures if a student was infected with COVID-19. I would need to know what to do and how to help them."

"I wanted preceptors to support safety during practice in case I got infected with COVID. I wanted to have a detention center and support in terms of my well-being."

In addition, nursing students would like to expand their knowledge of diseases from books, textbooks, and experiences related to COVID patients, as they said:



"I would like to receive support from a mentor, which would be the knowledge and experience of working at the cohort ward or something that could not be found in textbooks or theories."

It could have been concluded that while training, the students enjoyed the experience of caring for patients. It was fun and challenging to work in the assigned position. They learned to work with others and get more knowledge from doctors and nurses. The feeling of comfort at work was the impression that occurred during the work.

### 3. The end of nursing practice

#### 3.1 Impressed with the internship

At the end of the nursing training, the students were happy to train in the ward. They would have liked to thank the doctors, preceptors, nurses, mentors, and patients for sharing knowledge and experiences that would be used in the future, as they said:

"I was very happy to be able to train in this ward, which was a ward where nurses and doctors were very nice and warm even though I didn't really go into the procedure with the patient. However, the mentor tried to find content and various knowledge for the doctor to teach. If you did not understand, you could have asked. Mentors were always ready to educate us. This training gave me a lot of knowledge, and I was impressed."

"I was impressed with the training because I gathered experiences and knowledge from doctors and nurses on how to work with full capacity and determination."

"I had to meet with a COVID patient, causing me to gain new knowledge about how to prevent it and know how to take care of it all the time before coming to this ward. Self-care and living were very modest and not the most secure. But after coming to this ward, I learned more about care, had more experience caring for COVID patients, and was impressed with the training."

"Everyone must learn all the time, whether teaching or medication administration, it must be constantly updated. Regarding the team's work process, I worked more efficiently because each person performed their duties where they were lacking. The seniors had advised and taught the work of a nurse."

"I was impressed with the questions of patients who asked about symptoms because sometimes the patients wanted to talk to us, wanted to ask, or because they were worried. Therefore, we had to remember the knowledge and always give advice or teach them to act properly and be happy."

"I was very impressed with the seniors who gave knowledge and taught their experience on taking and giving reports that made the others able to work with it. I felt warm, and it made me feel like I wanted to work here with these fellow nurses who were always ready to give knowledge if we dared to ask, dared to present an idea, and dared to do nursing."

"It felt like the second home. It was comfortable even though it was my first time as a charge nurse. It also made me excited about the clutter in the work. Preceptors



never made us feel worthless but instead made us dare to face the wrong things and taught us to understand the leadership of a team and how to coordinate with doctors and every member of the team in the ward. The leader should be another one who were able to manage and control the work of the team. They taught us to be careful, and it was very fun to practice."

"I felt useful, had fun, and gained more knowledge because COVID-19 was still an incurable epidemic; we had become aware of how to accept and deal with the COVID-19 disease correctly. We took care of ourselves in the right way and felt more empathized for the patient."

"I was very impressed with the seniors who gave knowledge and taught their experience and communication skills for taking and giving reports that made the others able to do it. I felt warm, and it made me feel like I wanted to work here. Nurses were always ready to give knowledge if we dared to ask, dared to present an idea, and dared to do nursing."

"It felt like a second home and comfortable even though it was my first time as a charge nurse, making me excited with the clutter in my work. Nurses in service never made us feel worthless but instead made us dare to face the wrong things and taught us to understand the leadership of a team and coordinate with doctors and every member of the team in the ward. The leader should have been anyone who was able to manage and control the work of the team. They taught us to be careful, and it was very fun to train."

"I felt useful, had fun, and gained more knowledge because COVID was still an incurable epidemic. We had become aware of accepting and dealing with the COVID disease correctly, took care of ourselves correctly, and felt more empathized for the patient."

"I learned a lot about the roles and responsibilities of a nurse. So, I felt happy and enjoyed working as a team with friends and nurses. I was impressed with the mentors and preceptors because I felt comfortable training in this ward. The professional fraternity got a lot of knowledge and ideas for living and working in the future."

### 3.2 Nursing practice should be provided at the Cohort/PUI ward.

The students expressed their opinions on the training of nursing that this kind of practice should have continued to increase knowledge and experience for students that would have been able to be used in the future, as they said:

"I wanted more training like this because it added to the nursing practice experience; we should not have feared the ward. We needed real practice for self-assessment and work experience that would be used in the future when we graduated to become a nurse."

"In the ward, we were trained and taught how to wear a PPE suit, give medication, and observe patient symptoms. It included nursing care for COVID-19 patients in each state, including presymptomatic, symptomatic, and post-symptomatic states. It included the teaching of health education to patients. All work, no matter in what ward, we had a teamwork process of nurses and multidisciplinary associates."

"There should have been students working in the COVID-19 ward to study patients with real diseases. To gain experience from work, students who want to learn new



things should have studied patients with these diseases once per practice. If we worked in the future, we could have cared for patients correctly."

In addition, the students offered to enhance their experience in the next practice by giving them the opportunity to go into the ward and do procedures with patients to learn more clearly from real situations, as they said:

"I wanted the younger generations to receive knowledge and good feelings like I had. I wanted the youngsters to be able to go into the ward and do procedures with real patients by learning with the real thing."

"There should have been practical training at the Cohort/PUI ward for nursing students because training in this ward had knowledge about both COVID-19 and other common diseases. I learned to work as a team by following the role."

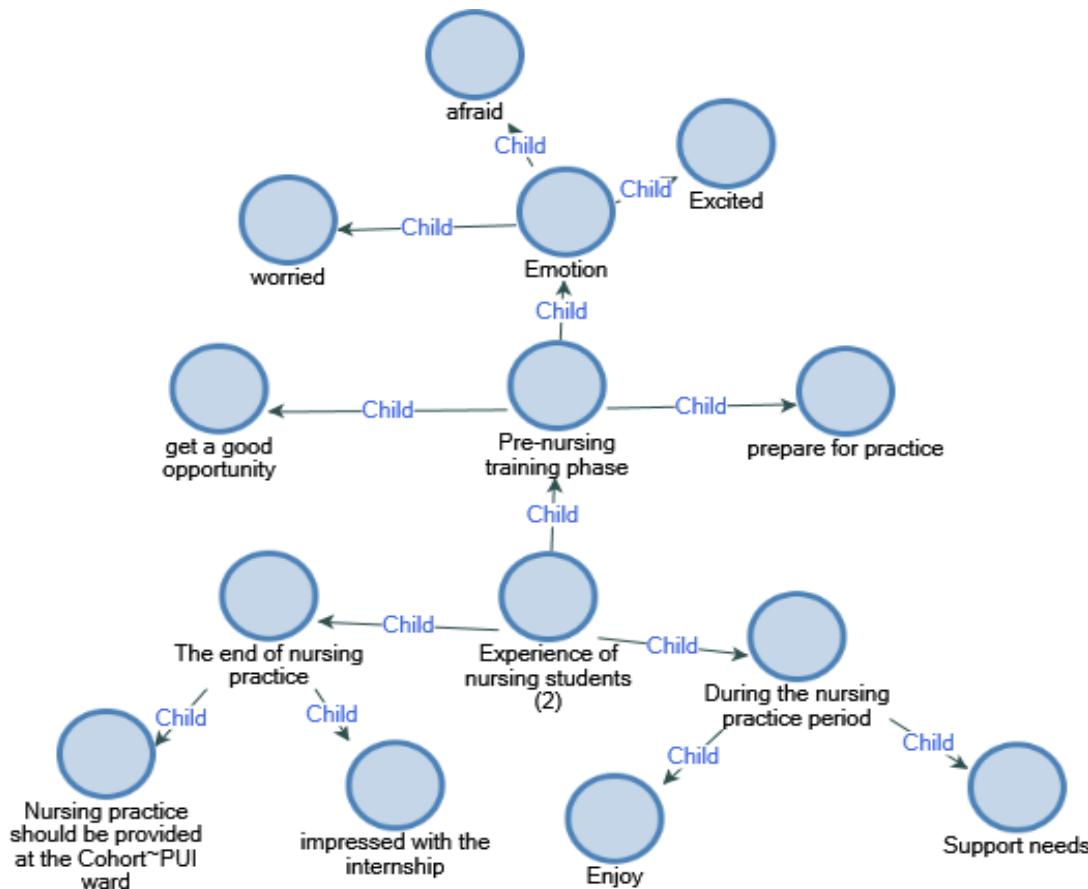
"Nursing training should have been provided because COVID-19 could have stayed with us for so long. Students could have improved their skills in caring for COVID-19 patients and could have used the skills and knowledge gained from the nursing practice to work in taking care of patients in the Cohort/PUI ward."

It could have been concluded that at the end of the training of nursing, the students were impressed and happy with the nursing training in the ward. They were grateful for doctors, preceptors, nurses, mentors, and patients who contributed to creating knowledge and good experiences. They gained more knowledge about self-care and protecting themselves from COVID-19. They could have used it for themselves and in their future work. They suggested that training should have been held at the Cohort/PUI ward, allowing students to work with patients and learn more clearly from real-life situations.

In the pre-nursing training period, the nursing students received an orientation of nursing administration practice to prepare for the training. All students had to perform the role of charge nurse, team leader, and team members. The nursing students were excited, worried, and afraid of catching a disease that would have made it impossible to achieve their goals of nursing training. They were assigned to train with feeling worried and experiencing anxiety before the internship due to inexperience and lack of confidence in taking care of patients (Jamjang et al., 2021). Students, therefore, prepared themselves by searching for more knowledge about this disease, preparing knowledge about putting on a PPE suit, working on the ward, and taking and giving reports and bringing them to exchange with fellow students. In addition, students' preparation for tasks assigned to perform on the ward included risk assessment and training in assigned duties to prepare for the internship, which the training and preparation before the internship were for the student's self-development (Musikthong et al., 2017); (Phimchaisai & Wongchantorn, 2018). The study showed that preparing and promoting learning was consistent with the subject. Enhancing the experience for students to practice skills was correlated with students' learning achievements. Therefore, teaching and learning by practicing real experience were very important and necessary for students. The Buddhist concept that emphasized practice in conjunction with the educational process, namely Saddhamma, consisted of: 1) Pariyatti-



saddhamma, which implies the textual aspect of the true doctrine; 2) Paṭipatti-saddhamma, which implies the practical aspect of the true doctrine; and 3) Paṭivedha-saddhamma, which implies the attainable aspect of the true doctrine. Therefore, nurse preceptors should have allowed students to study and acquire knowledge in real situations and reflected on students to see the truth, which made students more thoughtful and grateful, as the Buddha used real situations as a teaching medium and had good results (Woramethisrisakul et al., 2018). It depicted in Figure 1.



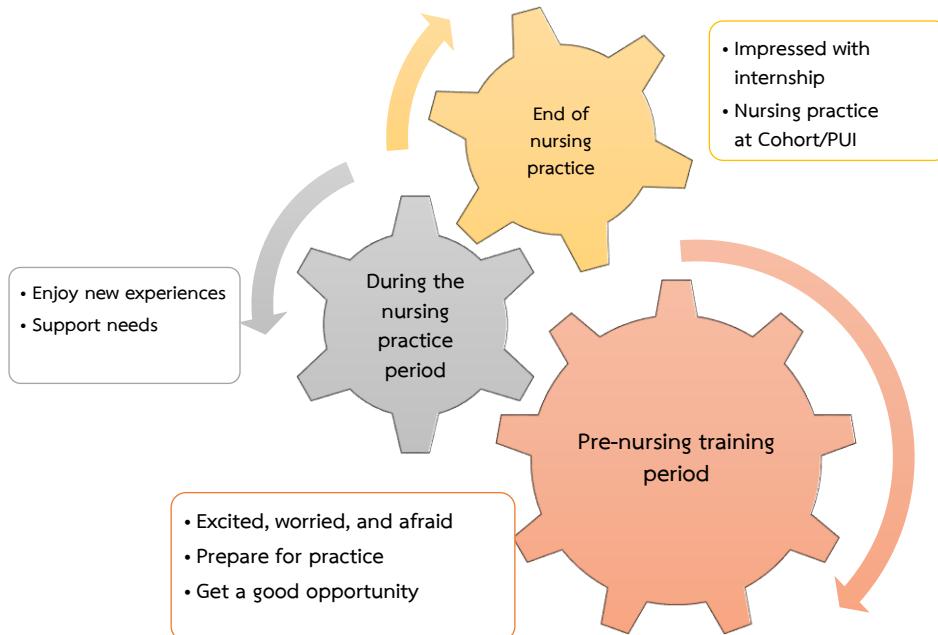
**Figure 1** Base themes and subthemes of the nursing practice experience of nursing students in the situation of the coronavirus outbreak 2019.

### Originality and Body of Knowledge

Figure 1 indicates the 3 main themes such as individual factors, subthemes, and 37 codes which included: 1) Pre-training phase included; 1.1) Emotions; 1.2) Prepare for practice; and 1.3) Get a good opportunity; 2) Experiences of nursing students included; 2.1) During the nursing practice; 2.2) Support needs; and 3) The end of nursing practice included; 3.1) Impressed with the internship; 3.2) Nursing practice should be provided at the Cohort/PUI ward. In the pre-nursing training phase, the nursing students received an orientation to nursing administration practice. This orientation prepared students before their actual training began. It taught them the team leader must perform the role of the person in charge, while team members must work together.



Enhancing the experience for learners to practice skills is correlated with students reaching more learning achievements. The teachers should encourage learners to reflect on their knowledge to see the truth. This process helps learners and teachers understand and appreciate their knowledge acquired through real experiences.



**Figure 1** Nursing practice in the Coronavirus Outbreak 2019.

## Conclusions and Recommendations

This study was undertaken to describe the nursing practice experience of nursing students in the situation of the coronavirus outbreak 2019. Findings revealed that the three base themes such as individual factors and seven subthemes and 37 interview notes were extracted: 1) Pre-training phase included; 1.1) Emotions; 1.2) Prepare for practice; and 1.3) Get a good opportunity; 2) Experiences of nursing students included; 2.1) During the nursing practice; 2.2) Support needs; and 3) The end of nursing practice included; 3.1) Impressed with the internship; 3.2) Nursing practice should be provided at the Cohort/PUI ward. Nursing students enjoyed their experience under the supervision and support of nurses, mentors, and preceptors and learned to work with interdisciplinary professions. The characteristics of teaching and learning were related to happiness in the learning of nursing students, and it was impressive during the nursing practice training.

## References

Bogdan, R. C. & Biklen, S. K. (2003). Qualitative Research for Education an Introduction to Theory and Methods. Allyn and Bacon.



Heidegger, M. (1962). *Being and Time*. Harper & Row.

Inthachot, M. (2017). Self-Directed Learning Readiness for 21<sup>st</sup> Century Skills of College Students in Thailand. *Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)*, 12(1), 205-212. (In Thai).

Jamjang, S., Atthamatakul, W., Nilliaum, R. & Wongyara, N. (2021). The Effects of Simulation-Based Learning on Problem Solving Ability, and Self-confidence in Nursing Care on the Patient with Health Problem of Nursing Students. *Journal of Prachomkla College of Nursing, Phetchaburi Province*, 4(3), 178-194. (In Thai).

Lincoln, Y. & Guba, E. (1994). Competing paradigms in qualitative research. In N. Mamidipalli, S. S., Sree, K.P. & Supriya, M. (2020). Mental health problems faced by healthcare workers due to the COVID-19 pandemic—A review. *Asian Journal of Psychiatry*, <https://doi.org/10.1016/j.ajp.2020.102119>.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis. (2nd ed.). SAGE.

Musikthong, J., Puwarawuttipanit W. & Udomphanthurak, J. (2017). Learning Experiences from Clinical Practice in Medical Units and Perceived Self-Development of Nursing Students in a Bachelor of Nursing Program. *Nursing Journal of The Ministry of Public Health*, 27(2), 181-97.

Phimchaisai, P. & Wongchantorn, N. (2018). The Factors Influencing Achievement of Practicum in Nursing Care for Mother, Infant, and Midwifery 1 of Nursing Students at a Private University in Nakhon Pathom Province. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19(1), 154-163.

Rolfe, G. (2006). Validity, trustworthiness, and rigor: Quality and the idea of Qualitative research. *Journal of Advanced Nursing*, 53(3), 304-310. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03727.x>

Woramethisrisakul, U., Deesuankhok, C., Nangtharaj, A., Wiangkha, S., Buachuay, S., & Srirawan, S. (2018). Buddhist teaching methods. *Journal of graduate studies Mahachula Khon Kaen*, 5(1), 71-81.



## BUDDHIST METHODS OF EDUCATIONAL APPROACH

Punyada Chongla-iad

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,  
Nakhon Si Thammarat, Thailand

Corresponding author E-mail: punyada.cho@mcu.ac.th

Received 14 September 2023; Revised 23 December 2023; Accepted 26 December 2023

### Abstract

**Background and Objective:** Education is a human endeavor which should lead us to a world based on freedom and justice; where freedom means a minimum of constraints by others and justice means distribution of wealth, power and other values consistent with this kind of freedom. It should act as a major instrument in the development of a just world. "The basic objective of education must be an understanding of the world we live in the world we hope for, understanding which can lead to effective action." The objective of this research is to understand the concepts of Buddhist educational approach from Buddhist viewpoint.

**Methodology:** This documentary research was conducted by investigating and collecting data from the Pāli Canon and commentaries, books, documents, articles, and research reports. All the data were then analyzed to present the results of the research.

**Main Results:** The study indicated that the Buddha's style of teaching was generally one of skillful adaptation to the mood and concerns of his hearers' responding to the questions and even the non-verbalized thoughts of his audience and taking cues from events. By means of a dialogue with his questions, he gradually moved them towards sharing his own vision of truth. When Brahmins asked him about how to attain union with the god Brahma after death, he did not say that this was impossible, but it could have been attained by meditative development of deep loving kindness and compassion, rather than by bloody Vedic sacrifices. He often gave old terms new meanings, "For example calling the Arahant the "True Brahmin", and using the term Ariya, equivalent to the Sanskrit term for the "Noble" Aryan people, in the sense of spiritually noble, or holy."

**Involvement to Buddhadhamma:** This research is based on applied Buddhism in the issue of Buddhism and the development of wisdom and morality. Because, it is a study to understand the context of the Buddha's teaching and what type of teaching methods he used. To be able to make the general public understand his principles, for example, he used psychology to adapt with the people, he can teach, starting with teaching simple things such as, meditation and mindfulness in order to create peace to be ready for listening without worrying, which make it easier to understand into the listening and teachings from him.



**Conclusions:** The research indicated that the Buddha emphasized that his teachings had a practical purpose, and should not be blindly clung to. He likened the Dhamma to a raft made by a man seeking to cross from the dangerous hither shore of a river, representing the conditioned world, to the peaceful further shore, representing Nibbana. He then rhetorically asked whether such a man, on reaching the other shore, should lift up the raft and carry it around with him there. He therefore said, "Dhamma is for crossing over, not for retaining." A follower should not have grasped at Buddhist ideas and practices, but used them for their intended purpose, and then let go of them when they had fully accomplished their goal. Many ordinary Buddhists though, did have a strong attachment to Buddhism.

**Keywords:** Buddhist, Methods of Educational Approach, Buddhist Viewpoint

## Introduction

Education, in Pāli tradition, may be derived from the term "Sikkha," "Generally implying the educational process of learning, training instruction, acquisition, development and enlightenment" (Pali Text Society London, 2018). The term naturally includes "The training of advanced morality, spiritual concentration, and knowledge or wisdom," (Morris, 1999) and is always combined with the word "-Pada" in "Sikkhapada," i.e. educational code, which is normally known as "Sekhapatipada," i.e. a learner's course (Trenckner, 1993). Such a continual process of educational concern has for its functional character "Gradual training or instruction, gradual practice or performance and gradual progress (Anupubbasaki Anupubbakiriya Anupubbapatipada)." (Carpenter & Rhys Davids, 2020) "It gives a learner a correct, noble lead in the various spheres of life and an insight into affairs, teaches him how to act rightly and how to live successfully and happily, and leads him to all-round progress, prosperity and welfare, to the development of a good personality with perfect knowledge and behavior, and finally to the end of suffering, and salvation" (Morris, 1999); (Phra Phalat Sudthisak Sampannameda & Namseethan, 2022).

Education requires for its maturity and success three complementary modes or factors, viz. "The primary mode of literary or academic scholarship in the Buddha's body of teachings (Pariyatti-competence, accomplishment), then the practical mode of what has been academically learnt and remembered by trying and putting these teachings into habitual practice (Patipatti-Practice, Performance), and finally the skillful mode of penetration, realization and mastery of the truth (Pativedha)" (Pali Text Society London, 2018); (Changkwanyuen, 2012).

Three appropriate sources may serve to explain the above standpoint:

1. Being well taught, a learner will understand, store up, remember, resolve upon, familiarize, ponder over in his mind and fully realize in theory (Ditthiya) those teachings which are lovely in the beginning and at the end, viz. "The sayings, psalms, catechisms, songs, solemnities, speeches, birth-stories, marvels and miscellanies; Then he sets on living in accordance with those teachings, and thereby he may well be called a really, learned man who realizes the truth (Dhammaññu)" (Morris, 1999).



2. He investigates and scrutinizes the meaning of the lessons taught and remembered; "Then he approves of them and wishes them to arise in him; Doing so he, in whom zeal has sprung up, is actively engaged; Then he examines, then he endeavors, and finally he realizes with all his faculties the truth by penetrating it with full comprehension."

3. A learner, "Who has been taught and guided well, comes to know the text of the doctrine with its meaning and purpose, applies his thought to it as he has heard and learned (Yathāsutam Yathā pariyyattam), sustains protracted meditation on it and habitually contemplates it in his mind, grasps some object of concentration well, thinks it out well, thoroughly keeps it in mind and thoroughly penetrates it by the virtue of wisdom" (Carpenter & Rhys Davids, 2020).

In its highest sense, the Buddhist ideal of education holds that "A person remains a learner or a pupil (Sekha), until he has attained the perfection of educational faculties of morality, of concentration, of wisdom, of emancipation and of insight and vision of emancipation." He is obliged to train himself and lives wanting to learn, because he has not yet attained the state of perfection (Arahatship), but is striving after such a state. One who is an adept, perfect, completely educated, is no longer required to train himself and will be known as "Asekha." "Alas! I still remain but a learner, one who has yet to work out his own perfection, the venerable Ananda said to himself, and the Master is about to pass away...." "A person, even if he may be an academic expert (Sumedha), who hears and learns much from the texts by heart (Bahussuta Susikkhita), is bound to the practice of what has been heard and learnt while following the right path and to the observance of the moral precepts (Sīlavatupapanna); He is but a learner." After the Buddha's Nibbana, the venerable Mahakassapa appealed to the assembly of the monks to select and accept the venerable Ananda for the purpose of convening the First Council (Sangayanā): "Honoured Sirs, this Ananda, though he still is a learner, cannot be counted as one who follows a wrong course of action, either through favouritism or hatred or delusion or fear; He has largely studied (Pariyatta) the Norm and Law under the Lord...." Thus, the educational business, in its highest sense, aims at a man's highest value of life. The life of spiritual fulfilment, enlightenment and perfection, and a truly educated person is one who achieves his emancipation, "Freedom from bondage" already indicated such a concern with education ceases for him who is perfect, who has destroyed his cankers, has lived the life, done whatever is to be done (By a Sekha), shed the burden, attained his final goal... freed by perfect, profound knowledge. These things conduce both to his abiding in ease here and now and to his mindfulness and "Clear consciousness" (Carpenter & Rhys Davids, 2020).

But there is no short-cut to attain maturity and perfection in education; It must go on continuously and must be undertaken step by step from the lower to the higher level. "Just as a yeoman farmer does not have such magic power or authority to make his crops bring up today, then be with ear tomorrow, and ripen on the following day, so one can neither force one's own education to reach its maturity and one's own mind to be emancipated today or tomorrow. It is just the due season and proper condition that make one experience one's educational maturity and one's emancipation, as one is to undergo one's educational course constantly and gradually. Therefore, one, should be really keen and deeply desirous of continually undertaking one's own



educational venture". For this purpose, "One, with a faithful mind, should go into the presence of a teacher, pay homage to him, lend one's ears and hear the Doctrine, then one should remember it, test its meaning, approve of it after satisfactorily testing its meaning, desire for it, make an enthusiastic effort to obtain it weigh and discriminate it; Striving, weighing and discriminating one should realize and penetrate the truth itself with one's own experience." With this as an example, we can say that an educational effort means a continual process of life-long experience: The experience to acquire, cultivate, develop, widen, deepen and heighten. It is a process in each individual's progressive development, a gradual process of continuous growth and reconstruction of life's value, that manifests itself in the creation of a capable, good and efficient character and the perfection of an educated person as such (Phra Sounthone Vonelavanh, 2023).

The Buddha advocated and indeed recommended "Being educated", especially in moral intellectual and spiritual education. Oldenberg observed that, "The mode of thinking of the world in which the Buddha lived, moves in the paths: For it all weal and woe depends on knowledge and ignorance; Ignorance is the ultimate root of all evil, while the sole power that can strike at the root of this evil, is knowledge.... Emancipation, therefore, above all, is knowledge, and the preaching of this highest aim can be nothing less or more than the exposition of this knowledge." It may be recalled that "Knowledge" here means knowledge and realization of the truth, higher spiritual knowledge. According to the Buddha, "People who live without education and without being trained in good behavior would be like blind buffalos wandering in the forest. Some people in this world are however well-established and fair to grow, namely those who are wisely educated in knowledge and good behavior along the path of virtues." "A man of little education grows old day by day, like an ox: His bodily size grows increasingly, but not his knowledge." "A man who is wise, well-educated and of high intelligence, does not consider the harm either of himself or of others or of both alike; He keeps thinking on the good of himself, of others or of both alike, and of the whole world." Of the five sorts of power or strength, namely "Physical strength, material strength, the strength of officials, the strength of nobility, and the strength of wisdom; The power of wisdom or intelligence is held to be the best," of the four types of growth, viz. "The growth of relatives, wealth, reputation, and of wisdom, the last one is reckoned the best" and of the three kinds of eye, namely "The physical eye (Mamsacakkhu), the divine eye (Dibbacakkhu), and eye of wisdom (Paññacakkhu), the third one is regarded as the best, leading to a person to the highest insight and to success in life and finally to emancipation from all ills." "By education (Sikkha) some ideas arise, said the Buddha, "And by education again others pass away." To be educated is said to be an "Auspicious thing" (Mangala) in that it brings about a creative power, and serves as the means for abandoning what is unprofitable and for creating, developing and achieving what is profitable, in that it leads to welfare and well-being both for oneself and others, and in that it is a cause and means for gradually realizing and attaining the ultimate aim of life (Boonpoo, 2009).

"A well-taught, well-trained, well-educated noble disciple is one who abandons what is unprofitable and blamable and increases what is profitable and blameless; He keeps himself pure



and free from doing evil things." It is clear from the Buddhist position that "Goodness is a function of intelligence, wrote Rhys Davids (2020), as beauty is of health." That is, knowledge is purified and justified by good behavior and vice versa; Where there is good behavior, there is knowledge, and where there is knowledge, there is good behavior. The upright man possesses knowledge and the wise man possesses good behavior; And the achievement of knowledge and good behavior characterizes the personality of the best man. Therefore, intelligence combined with discipline may be conceived as the motto, the motive, the purport and the standard of the Buddhist educational ideal. To overcome ignorance and to subdue bad conduct, a learner makes earnest efforts to acquire knowledge and good behavior in their proper perfection (Carpenter & Rhys Davids, 2020).

### **Objective**

The objective of this research article aims to understand the principles, methods, and concepts of Buddhist educational approach from Buddhist viewpoint.

### **Methodology**

This documentary research was conducted by methods and processes: Studying and collecting primary data from various sources, which included the Pāli Canon and commentaries that related to research the topics then studying secondary data from books, documents, articles, and research reports, such as academic achievements from Buddhist scholars, which included electronic data for analyzing, categorizing of all collected data, and then concluding and presenting the research results.

### **Results and Discussion**

In propagating his religion, the Buddha adopted various methodological approaches for teaching and learning, which may be summarized as follows:

#### **1. Gradual Approach**

For imparting instructions to beginners, the Buddha, utilizing a psychological principle, was very careful to take into consideration their particular background and not to preach the profound, detailed principles of the subject all at once, as that would scare them away. It was the more elementary doctrines that were imparted to them at first. Those who intended to follow his teachings were urged to accept at first the tenets and practices that were suitable to their aptitudes, tendencies and interests, and then the more profound doctrines were placed before them by stages. In this way too, the Buddha did not speak from the outset, of the things that constituted the scope and kernel of his teaching, but he began by urging his listeners to the practice of virtues such as generosity and rectitude of behavior in their worldly vocation. He spoke of heaven with its rewards awaiting those who lead a life of earnest purpose here below; And as soon as he knew that his hearers were fit to learn something deeper and higher, he proceeded to instruct them in the higher doctrines of the four Noble Truths, and so forth (Phra Sakda Chandako & Boonpoo, 2015).



Even in teaching the Four Noble Truths, he proceeded in stages, from the concrete to the abstract principle, from effect to cause, i.e., from the phenomenal element of suffering as the obvious, to its causes, its cessation and the ways leading to its cessation. This approach shows the Buddha's attitude: "I do not maintain that the attainment of profound knowledge comes straightway; On the contrary it comes by gradual learning, practice and progressive operation" (Changkwanyuen, 2012).

## 2. Approach of Adaptation

The present situation and circumstance were also used by the Buddha to impart his ideals to people. In order to gain over the hearers or the opponents to his view, the Buddha made use of a style which Rhys Davids (2020) characterized as "Pouring new wine into the old bottles." This consisted in the Buddha's giving a new meaning to words that were already current. He adopted traditional ideas and practices and adjusted his sermons to suit the temperaments of his hearers, a method that came to be known as *Upaya-kosalam'*, i.e., the skillful policy (expedient means) of converting people, by which was meant that the Buddha possessed as one of his intellectual faculties the ability to comprehend the dispositions or tendencies of his fellow men (Nānā. dhimuttikatā), of those to whom he spoke. Here, he claimed to know "Brahma-God" and also preached the path leading to companionship with Brahma God, by cultivating "Brahmaviharadhamma," i.e., "The four virtues for Excellent Abiding." To mention another example, "He also gave a Brahmin an instruction in the "Ritualistic tenet of washing away the sin" instead of going into the river and washing it away by bathing, the latter was advised to take a bath in spiritual culture by harming no living beings" (Panapram, 2023).

## 3. Illustrative Approach.

By the expression "Illustrative approach" is meant the use of analogy, simile, parable (Upama), the use of fable and story drawn from ordinary life, in the Buddha's speeches along with beautiful verses in order to make them sweet, effective and attractive." It is often said in the texts: "I will give you an analogy, for by means of an analogy some people of intelligence (Viññūpurisa) understand the meaning of what is said" and "A simile is employed in order to make the sense of a teaching clear." Thus, to teach the meaning of the "Middle Way" (Majjhimāpatipada) to the Venerable Sona Kolivisa who was an expert in playing the lute in his earlier life, the Buddha made use of the analogy of playing the lute and observed that "Only when the lute's strings were neither overstrung nor overlaxed, it was tuneful and playable." Similarly, the analogy of "lust, hatred and delusion (Raga, Dosa, Moha)" with fiery flames (Aggi) was used to instruct the three brothers Jatilas, who, as the Buddha knew beforehand, believed in "The Fire Worship." He started: "Everything is in fiery flames: The eye, etc... are all in fiery flames..." By the fiery flames of lust, of hatred and of delusion by which all are kindled, produce and kindle the further fires of birth, etc... Here and there in the Pali canon, especially in the Jātakas, the Buddha is reported to teach his disciples by the use of fables and stories, and he added at the end of every instruction the moral the fable illustrated (Changkwanyuen, 2012).

## 4. Analytical Approach

The analytical approach of teaching is one of the most important characteristics found in the earlier texts. This is especially the case when the doctrine was meant for the more intelligent



hearers or followers. The entire teaching of the Buddha is described as one which is of a critical outlook, to be verified and realized by the intelligent (Viññu, prudent, wise), who represent for the Buddha the impartial critic at the level of intellectual common sense. The Buddha himself claimed to be an "Analyst" (Vibhajjavāda); When he was asked for his explanation of the truth of the proposition: "The householder is accomplishing the right path...; The monk is not accomplishing the right path; He answered that one could not make an absolute assertion as to the truth or falsity of some propositions, but one should first analytically examine the nature of the subject of the discussions; The proposition in question means that, if both the householder and the monk were guilty of wrong conduct, then they are to be blamed, but if both of them conducted themselves rightly, they are to be praised." The Buddha analytically reasoned with those who, being dialectically minded, came to discuss and debate with him, and this shows his approach of teaching in what Oldenberg called "Socratic fashion." According to the Buddha, "A teacher who is possessed of the four analytical powers will be not at a loss as regards both the meaning and the letter or theory of what he teachers." This refers to the teacher's capacity for the analysis of meanings (Attha), of reason or conditions (Dhamma), of educational medium (Nirutti), and of intellectual mastership or, rather, presence of mind, self-confidence (Patibbhana): "That is, he is capable of grasping the analysis of meaning, specifically and according to the letter, to explain the lesson in various ways, to teach it, expound it, lay it down, open it up, classify it and make it clear, and the same with the rest" (Panapram, 2023).

### 5. Experimental Approach

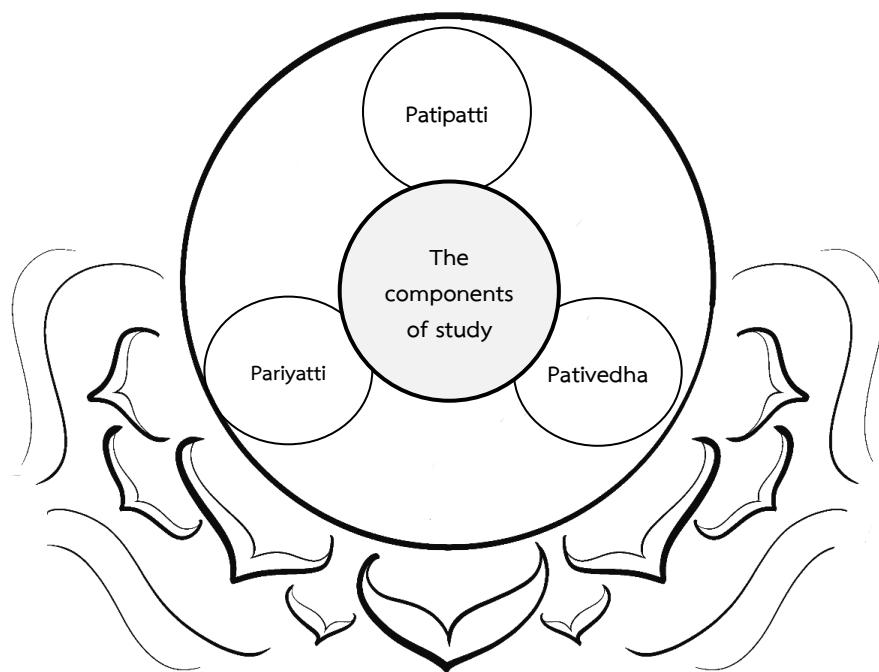
The Buddha did not want anybody to accept his teachings without one's critical spirit of experimentation. Since it is generally regarded as "Pragmatism" and "Rationalism" in the sense of "Utilitarian pragmatism," "Canonical Buddhism is a verifiable system of philosophy experimentally discovered by the Buddha in the light of both failure and success in his experimental quest for that truth," which is synthesized on scientific principles regardless of past traditions: "Observation of actual life, experiments in asceticism, final deduction of a way to end ills, seeking the knowledge of nature the knowledge which may be characterized of verification, etc." as scientific The Buddha on account of its basis showed the disciples the experimental course of his "Noble quest", through his own example, by having tried the various methods practiced by various systems prevalent in his time. Therefore, his success in achieving enlightenment is not considered to be a mysterious single act, but an achievement through the development of natural facilities. Even knowledge of salvation is achieved only as the final phase of a gradual process of practice. He also identified himself as one of the Experimentalists (Ditthadhamma-bhiññāvosaṇaparamippatta), i.e., those who have a personal knowledge of the truth through their own experience. He closed his discourses to the Kālāmas and to Bhaddiya, the Licchavi, with the remark that one should accept a doctrine as true only when one had experimentally realized by oneself its practical validity. "Let an intelligent person come to me, sincere, honest and straightforward; One shall instruct him in the doctrine so that on my instruction he could practice by himself in such a way that before long he would himself know and himself realize..." (Phra Phalat Sudthisak Sampannamedhi & Namseethan, 2022).



The Buddha did not want his own statements easily accepted on his authority nor easily rejected but he rather demanded that they should be tested and worked out in the light of one's own experience, otherwise such statements would be fruitless. "Like a beautiful flower that processes color, but lacks perfume, so well-spoken words are fruitless to him who do not work them out." The Buddha suggested, on the other hand, well-spoken words are fruitful to him who sincerely practices them, like a beautiful flower that possesses both color and perfume. When asked to what extent one attained truth, he replied: "There is an attainment of the truth only by gradually following, developing, practicing and experiencing the doctrines themselves" (Phra Sakda Chandako & Boonpoo, 2015).

The educational course has been formulated and pointed out by the Buddha for his disciples. Only by energetically practicing, trying and experimenting with it, they may come to realize through their experience here and now the truth. "Monks, what should be done by the Teacher for his disciples, seeking their good, out of compassion, that has been done by me for you... concentrate on it and be not careless; Do not reproach yourself afterwards. This is our command to you..." When Gonaka Moggallana put a question to him: "Sir, what is the cause and reason why, though Nibbana does exist, though the way leading to Nibbana exists, and even though you exist as adviser, some of your disciples on being exhorted and instructed thus by you, attain the goal, Nibbana, but some do not?" the Buddha replied: "...What can I do, Brahmin, in this matter? (It must be always remembered that) a Tathāgata (only) shows the way" (Changkwanyuen, 2012).

### Originality and Body of Knowledge



**Figure 1** The components of studying of Thai Buddhist monks and education in Thai Society.



Figure 1 indicates role of Thai Buddhist monks and education in Thai Society. that there is adherence to the teachings of the Buddha, from which all teachings are used as guidelines for study Summarized into three components: Pativedha is the result which is the true purpose of life, Patipatti is the path that leads to the goal, and Pariyatti is the correct knowledge that will be used as the basis for practice, which includes all the Dhamma principles of Buddha as appropriate and correct, this is because the Buddha did not teach one to believe and then follow but he wants students to see the answer for themselves and then believe it. With these three elements as a guideline.

## Conclusions and Recommendations

From the study, the Buddha emphasized self-reliance and the experiential testing-out of all teaching, including his own. He was well aware of the many conflicting doctrines of his day, a time of intellectual ferment. Rejecting teachings based on authoritative tradition, or mere rational speculation, he emphasized the examination and analysis of actual experience. This is seen in a famous Sutta passage where he spoke to the Käläma people, "Who had a string of teachers visiting them, speaking in praise of their own teachings and disparaging those of others." In response to their perplexity over what is true or false, the Buddha said that they were right to feel uncertain. They should not accept anything: On the grounds of revelation, tradition or report, or because it is a product of mere reasoning, or because it is true from a standpoint, or because of a superficial assessment of the facts, or because it conforms to one's preconceived notions, or because it is authoritative, or because of the prestige of your teacher.

## References

Boonpoo, S. (2009). The development of Thai Buddhist monastic education. [Unpublished dissertation]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Carpenter, J. E. & Rhys Davids, T. W. (2020). Digha Nikaya Vol. I (corrected repr. 2020). The Pali Text Society.

Changkwanyuen, P. (2012). Pariyatti, Patipatti, Pativedha: One process Three components of studying Buddha's knowledge. Journal of Buddhist Studies Chulalongkorn University, 19(1), 3-7.

Morris, R. (1999). Anguttara Nikaya (Vol. I). The Pali Text Society.

Pali Text Society London. (2018). The Book of the Discipline (Vinaya-Pitaka), (Vol. 3). Forgotten Books.

Panapram, D. (2023). Education for life development Buddhism Approach. Journal of Philosophical Vision, 28(1), 159-169.

Phra Phalat Sudthisak Sampannamedhi & Namseethan, S. (2022). Buddhist methods of learning management to develop learners according to the Tri-sikkha style. Journal of MCU Ubon Review, 7(3), 578-587.



Phra Sakda Chandako & Boonpoo, S. (2015). The Process of Learner Development According to the Concept of Buddhism in Thai Society. *Journal of Education Naresuan University*, 17(3), 144-153.

Phra Sounthone Vonelavanh. (2023). Research Synthesis on Learning and Teaching Methods According to Buddhism Affecting 21<sup>st</sup> Century Essential Skills Using Meta-Analysis. *Legal State Journal*, 1(2). 38-45.

Trenckner, V. (1993). *Majjhima Nikaya* (Vol. I). The Pali Text Society.



## แนวทางการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม GUIDELINES FOR PROMOTING GLOBAL CITIZENSHIP AMONG YOUTH BASED ON BUDDHADHAMMA PRINCIPLES

นิภาวรรณ เจริญลักษณ์<sup>1\*</sup>, วงศ์ศิริ เรืองศรี<sup>2</sup>, เริงวิชญ์ นิลโคตร<sup>3</sup>, สุริติวัสดุ สุขป้อม<sup>4</sup>, ณัฐพัชร สายเสน<sup>5</sup>  
Nipawan Charoenlak<sup>1\*</sup>, Wongsiri Rueangsri<sup>2</sup>, Reongwit Nilkote<sup>3</sup>, Thitiwas Sukpom<sup>4</sup>, Natthapat Saisena<sup>5</sup>

<sup>1</sup>คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ประเทศไทย

<sup>1</sup>Faculty of Humanities and Social Sciences, Muban Chom Bueng Rajabhat University,  
Ratchaburi, Thailand

<sup>2</sup>นักวิชาการอิสระ ประเทศไทย

<sup>2</sup>Independent Scholar, Thailand

<sup>3</sup>คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

<sup>3</sup>Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

<sup>4</sup>คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

<sup>4</sup>Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

<sup>5</sup>คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

<sup>5</sup>Faculty of Humanities and Social Sciences, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

\*Corresponding author E-mail: ncharoenlak@gmail.com

Received 15 June 2023; Revised 23 December 2023; Accepted 27 December 2023

### บทคัดย่อ

**ความเป็นมาและวัตถุประสงค์:** การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในกลไกที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยสู่จุดหมาย สังคมจะต้องมีความสามารถในการนำเสนอบทุกภารกิจด้านทรัพยากรมนุษย์มาพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ หน่วยงานและองค์กรทุกภาคส่วนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน อย่างน้อยการพัฒนาจะต้องครอบคลุม 3 มิติที่สำคัญ คือ ประการที่หนึ่ง “ด้านการปลูก” หรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประการที่สอง คือ “การเก็บเกี่ยว” หรือการบริหารจัดการ กล่าวคือ การสร้างแรงจูงใจให้ทรัพยากรมนุษย์ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายตามภารกิจ มีความหมายรวมถึงแรงจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงินแต่เป็นแรงจูงใจที่มุ่งค่าจับต้องไม่ได้แต่มีคุณค่าทางจิตใจสูง และ ประการที่สามคือ “การลงมือปฏิบัติ” เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ในการที่จะสร้างความสำเร็จและสร้างคุณค่าใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและองค์กร หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเน้นการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม และนำเสนอแนวทางส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม

**วิธีดำเนินการวิจัย:** การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดการความรู้ และการถอดบทเรียน

**ผลการวิจัย:** ด้านการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม พบว่า 1) พระพุทธศาสนา มีจุดเด่นด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ หลักพุทธธรรมสำหรับการส่งเสริม



เยาวชน ประกอบด้วย โครงการที่หนึ่ง หลักไตรสิกขา โครงการที่สอง หลักสัปปุริธรรม โครงการที่สาม หลักกัลยานมิตร โครงการที่สี่ หลักพรหมวิหาร โครงการที่ห้า หลักอิทธิบาท และโครงการที่หก หลักสังคหัตถุ และ 2) ข้อเสนอแนวทางส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม เยาวชนควรมีทักษะที่สำคัญ ประกอบด้วย โครงการที่หนึ่ง ความเข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันของสังคมโลก โครงการที่สอง ความเข้าใจบริบทของสังคมโลกและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โครงการที่สาม ทักษะด้านการวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกใช้ข้อมูลจากสื่อ และโครงการที่สี่ การมีวินัยในการพัฒนาตนเอง

**ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา:** การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกเป็นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาที่ต่อเนื่อง จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การเป็นพลเมืองที่ดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการประยุกต์พระพุทธศาสนา กับการเปลี่ยนแปลงของโลก อันประกอบด้วยหลักธรรมหลักประการ อันได้แก่ หลักไตรสิกขา หลักสัปปุริธรรม หลักกัลยานมิตร หลักพรหมวิหาร หลักอิทธิบาท และหลักสังคหัตถุ เป็นหลักธรรมที่มุ่งสู่การพัฒนาศักยภาพปัจเจกบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา ใจ สังคมและจิตวิญญาณ และเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างมีความสุข

**สรุป:** องค์ความรู้จากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงหลักธรรมการเสริมศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่ครอบคลุม เป้าหมาย 4 ส่วน คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการครองคน ด้านการครองงาน และเกื้อกูลสังคม องค์ความรู้ ทั้งหมดจะเป็นการสร้างสันติสุขครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะเป็นพื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรมของชาวีไทย

**คำสำคัญ:** เยาวชน, พลเมืองโลก, หลักพุทธธรรม

## Abstract

**Background and Objectives:** Human resource development is one of the fundamental mechanisms that will drive the country toward its goals. A society must be able to present human resource-based theories for developing human potentiality in order to become a major force in country development. Agencies and organizations in every sector must be prepared in every guideline. At least the aspect of development must cover three important dimensions: first, "planting" or human resource development; second, harvesting. or management, that is, creating incentives for human resources to use their full potential to develop the work assigned to them based on the mission. It has meaning including non-monetary motivation but motivation that has intangible value but has high sentimental value; third "taking the action," to achieve result to build success and new value for oneself and organization. Buddhadhamma principles emphasize education and potential development, leading to becoming perfect human beings and living happily in a global society. The objectives of this research paper are; To study the guidelines to promote youth to become global citizens based on the Buddhadhamma principles and propose the guidelines to promote global citizenship among youth based on the Buddhadhamma principles.

**Methodology:** This qualitative research analyzed data from documents and research tools, including structured interviews, group discussions, in-depth interviews, knowledge management, and lesson learned.

**Main Results:** Promoting global citizenship among youth based on the Buddhadhamma principles found that: 1) Buddhism had a prominent point on the education aspect for improving the quality



of life to become complete human beings. Buddhadhamma principles for promoting youth included: first, the Trisikkha principle; second, the Sappurisa-dhamma principles; third, the Kalyāṇamitta-dhamma principles; fourth, the Brahmavihāra principles; fifth, the Iddhipāda principles; sixth, the Saṅgahavatthu principles. 2) Regarding the suggestions for promoting global citizenship among youth according to Buddhadhamma principles, they should have contained essential skills, which included: first, the understanding of the cultural diversity of global societies; second, the understanding of the context of global society and its changes; third, the skills in analyzing, evaluating, and selecting information from the media; fourth, the discipline in self-development.

**Involvement to Buddhadhamma:** Promoting global citizenship is a continuous process of learning and development. The main aim is to be a good citizen and live happily together by applying Buddhism to the changes of the world which consists of six principles, namely the Trisikkha principle, the Sappurisa-dhamma principle, principles of Kalyāṇamitta-dhamma, the Brahmavihāra principle, the Iddhipāda principle, and the Saṅgahavatthu principle are Buddhadhamma principles. They are principles intending to develop the potential of individuals to be complete in physical, verbal, mental, social, and spiritual, including for happy coexistence in a global society.

**Conclusions:** The body of knowledge from this study reflected the Buddhadhamma principles of humanity empowerment that encompassed four goals, which included self-development, man-management, job management, and social contribution. The entire body of knowledge would have created peace and happiness covering all dimensions of life, especially as the basis of Thai society and the culture of Thai persons.

**Keywords:** Youth, Global Citizenship, Buddhadhamma Principles

## บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในกลไกที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยสู่จุดหมาย สังคมจะต้องมีความสามารถในการนำเสนอทุกภูมิภาคด้านทรัพยากรมนุษย์มาพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อเป็นฐานกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป หน่วยงานและองค์กรทุกภาคส่วนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน อย่างน้อย การพัฒนาจะต้องครอบคลุม 3 มิติที่สำคัญ คือ ประการที่หนึ่ง “ด้านการปลูก” หรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HR Development) ประการที่สอง คือ “การเก็บเกี่ยว” หรือการบริหารจัดการ (HR Management) กล่าวคือ การสร้างแรงจูงใจให้ทรัพยากรมนุษย์ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายตามภารกิจ มีความหมายรวมถึงแรงจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงินแต่เป็นแรงจูงใจที่มุ่ลค่าจับต้องไม่ได้แต่มีคุณค่าทางจิตใจสูง เช่น ความสุข แรงบันดาลใจ การได้รับเกียรติ และศักดิ์ศรี ตลอดถึงความยั่งยืนในวิชาชีพ และประการที่สาม คือ “การลงมือปฏิบัติ” เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ (Execution) ในการที่จะสร้างความสำเร็จและสร้างคุณค่าใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและองค์กร

การศึกษาของประเทศไทยได้ก้าวสู่การปฏิรูปทางการศึกษาอย่างเป็นระบบตั้งแต่เมื่อพระราชบัณฑุติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภาครัฐของประเทศไทยที่มุ่งปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการจัดระบบการศึกษาเป็น 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ



คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (National Education Act B.E. 1999, 1999) อย่างไรก็ตาม การศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศไทย ยังคงต้องมีการพัฒนาและค้นหาแนวทางใหม่ ๆ ให้สอดรับกับยุคสมัย ต้องมีการเปลี่ยนกระ scand การศึกษาใหม่ให้ เป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ก่อนที่จะให้เกิดเป็นรูปธรรมในการศึกษา ก่อให้เกิดผลลัพธ์ขึ้นในวง การศึกษา แล้วให้ผลลัพธ์นั้นเป็นผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ (Creative) เป็นผลผลิตที่เกิดจากความคิด สร้างสรรค์ วิธีการของการศึกษานั้น ๆ ลักษณะของคนรุ่นใหม่ในสังคมจะต้องขยายความเป็นคนที่สมบูรณ์ไปสู่ความเป็นคนที่มี ความคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับสังคมไทยได้อย่างดีและมากพอ (Sinlarat, 2017) การเรียนรู้ระบบการเรียนรู้ ใหม่จะต้องเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ 2 ด้านสำคัญ คือ ความสามารถในการสร้างสรรค์ชีวิตทางสังคมใหม่ที่มีความสุข อย่างมีคุณค่าในระดับปัจเจกบุคคล และระดับประเทศ และความสามารถในการสร้างสรรค์ชีวิตทางเศรษฐกิจใหม่ ที่มีความสุขอย่างมีคุณค่าในระดับปัจเจกบุคคล และระดับประเทศ (Office of the Education Council, 2021) ความสำคัญดังกล่าว ปรากฏในหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ที่ได้ประกาศใช้เป็นกรอบและทิศทางการ พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ เพื่อให้มีคุณภาพด้านความรู้ ทักษะ ที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกรักในความเป็นพลเมือง และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Ministry of Education, 2008) และสอดคล้องกับรายงานแนวทางการ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ พบร่วม คุณลักษณะการเป็นพลเมือง โลกของคนไทย 4 ด้าน พบร่วม ด้านความรู้และความเข้าใจ (Knowledge) (PNI = 7.827) เป็นด้านที่ประเทศไทย ทำได้ดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านค่านิยมและทัศนคติ (Value and Attitudes) (PNI = 8.091) ด้านการรับรู้/เท่าทัน (Literacy) (PNI = 8.488) และด้านทักษะ (Skills) (PNI = 9.170) (Office of the Education Council, 2018) แนวโน้มและทิศทางการก้าวสู่สังคมยุคใหม่นั้นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ซึ่งถือว่า เป็นทรัพยากรมมนุษย์ที่สำคัญของประเทศไทยและของโลกตั้งแต่ต้นซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ประเทศด้านอื่น ๆ อีก

พระพุทธศาสนาได้มีพัฒนาการควบคู่กับการเจริญเติบโตของสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย หลักธรรมทางพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการกิจ การศึกษา คือ การฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญา (Somdet Phra Buddhakkhosachan (P. A. Payutto), 2016) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้มีความเจริญ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข การจัดการเรียนการสอนอาศัยหลักให้นักเรียนได้ รู้จักการฝึกฝนด้วยตนเองเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยหลักอริยสัจสี่ เกิดการเรียนรู้ พัฒนาภายใน จิต แสดงออก ด้วยความปัญญาใช้ไตรสิกขา (ศีล สมาริ ปัญญา) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการปัจจัยภายนอก “protozoa” และ “โยนิโสมนสิการ” (Wiwattananon, 2017) นอกจากนี้แล้ว พระพุทธศาสนายังให้ความสำคัญกับการกำหนด ความเชื่อและพุทธิกรรมเกี่ยวกับ “การให้” และ “การเป็นอาสาสมัคร” ดังปรากฏตามคำสอนในสังคಹัตตุ 4 เรื่อง มุ่งในการให้ทานและเอื้อเพื่อต่อผู้อื่น (Rattanamuk, 2008) หลักพุทธธรรมเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จากการความสำคัญดังกล่าว นั้น คณะผู้อัจฉริยะได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตาม หลักพุทธธรรมโดยมุ่งหวังว่าจะเป็นแนวทางในการเสริมศักยภาพเยาวชนในการเป็นพลเมืองโลก นอกจานนี้แล้ว เป็นการประมวลความรู้ให้เห็นถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปัจจุบัน และ นำเสนอแนวทางการเสริมศักยภาพให้สอดคล้องกับยุคสมัย



## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม และนำเสนอแนวทางส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม

## วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ค้นพบวิจัยได้ใช้การศึกษาวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1** ค้นพบวิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการในประเทศ และแนวคิดจากต่างประเทศเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา ทั้งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและการศึกษา แนวคิดความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) นอกจากนี้แล้ว ยังศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเป็นโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเยาวชนเป็นพลเมืองโลกตามแนวทางของพระพุทธศาสนา และที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้การศึกษานี้สามารถตอบอภิวัตถุประสงค์และคำถามของการวิจัยให้รอบด้านที่สุด

**ขั้นตอนที่ 2** การศึกษาภาคสนามกลุ่มตัวอย่าง ค้นพบวิจัยได้ใช้การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดการความรู้ และการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 คน และกลุ่มตัวอย่างการสนทนากลุ่ม จำนวน 20 คน เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเด็กและเยาวชนตั้งแต่หัวหน้า คณบดี ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินโครงการ การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนอย่างน้อย 3 ปี 2) เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 5 ครั้ง และ 3) สามารถให้ข้อมูลทั้งระหว่างการวิจัยและหลังการวิจัยได้ เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนที่สุด

**ขั้นตอนที่ 3** ใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) กล่าวคือ การอ่านและจับประเด็น ข้อมูลจากการศึกษา การจัดประเภท แยกแยะ จัดกลุ่มสาระ (ความหมาย) หรือแนวคิด (Concept) การเชื่อมโยง แนวคิดลักษณะหัวความสัมพันธ์ และประภูมิการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นจะเป็นการตีความในการทำความหมาย และสรุปสาระหลักของผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยเทคนิคสามเส้า (Triangulation technique)

**ขั้นตอนที่ 4** ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยทั้งหมดตามลำดับขั้นตอนที่ 1 - ขั้นตอนที่ 3 ในรูปแบบการพรäsentนาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

## ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบร่วม

1. แนวทางการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม จากผลการศึกษาพบว่า แนวคิดความเป็นพลเมืองโลกเป็นแนวคิดที่รับรู้จากที่ประภูมิตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 และรับรู้ตามความเข้าใจตามจิตสำนึกในหน้าที่ และสมาชิกของสังคมที่ต้องถือปฏิบัติเป็นวิถีปกติของการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนจะต้องรับผิดชอบและบูรณาการเข้าสู่โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาหรือภายนอกได้โครงการที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ และรับมอบหมาย การเชื่อมโยงเข้ากับแนวคิดตามหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา นั้นเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานที่เป็นปกติของกิจกรรม การใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินกิจกรรมจึงเป็นต้นทุนของสังคมไทยสรุปได้ ดังนี้



1.1. ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลกและการดำเนินชีวิตของเยาวชนในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน พบว่า การเรียนรู้และรับรู้เกี่ยวกับความเป็น “พลเมืองที่ดี” ของเยาวชนไทยได้รับตั้งแต่ระดับครอบครัวจากการถูกมองหมายกิจวัตรประจำวันและการกิจที่ต้องรับผิดชอบโดยเฉพาะเกี่ยวกับศึกษาเล่าเรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ระดับมัธยม และระดับอุดมศึกษา ส่วนคำว่า “พลเมืองโลก” เพิ่งเป็นที่รับรู้แพร่หลายผ่านปรากฏตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 และจากการประกาศการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจากภาครัฐ ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการเรียนรู้ทั้งด้านภาษา สัญลักษณ์ วัฒนธรรม และการสื่อสารขั้นพื้นฐานไปพร้อม ๆ กัน ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามความเข้าใจ คือ การที่การตระหนักรถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ความสามารถในการดำรงตนในการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในสังคม และการเข้าใจบริบทปัจจุบันว่าตนเอง ชุมชน และประเทศไม่ได้ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวหากแต่ต้องมีติดต่อสื่อสารกับนานาชาติในด้านต่าง ๆ ทุกรูปแบบ เช่น ด้านการศึกษา การประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยว การประกอบอาชีพ เป็นต้น ดังการสนทนากลุ่มว่า

“อย่างที่จะเป็นพื้นฐานที่สุด คือ การที่คน ๆ ได้รู้จักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลกไปพร้อม ๆ กันกับการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ชุมชน สังคม หรือพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ไปพร้อม ๆ กัน จะต้องมีการเรียนรู้และเข้าใจคนอื่น” (In-depth Executive Interview, 2022) และการสนทนาระดับลึกกว่า

“ภาวะที่ผู้คนรู้จักบทบาทหน้าที่ตามบริบทลังค์ที่ผู้คนยอมรับ ในฐานะพลเมืองที่ดี” (Youth Representative In-depth Interview, 2022)

นอกจากการรับรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองแล้วจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดี และได้ลงมือทำสิ่งที่ดี ๆ เป็นการตอบแทนสังคม และสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมสังคม ดังการสนทนาระดับลึกกว่า

“ความเป็นพลเมืองโลกจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ และสถาบัน การเมืองทบทบาทที่เกี่ยวข้องในฐานะสมาชิกในสังคมในทุกระดับ ตั้งแต่ท้องถิ่น ประเทศ โลก ต้องมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคม ห่วงใยต่อผู้อื่น และโลกอย่างจริงจัง รวมถึงการลงมือปฏิบัติหรือริเริ่มสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนสิ่งที่ตนชื่อมั่น” (Project Leader Interview, 2022)

1.2 หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญในพระพุทธศาสนาในฐานะที่ เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของประชาชนชาวไทย หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เป็นค่านิยมปลูกฝังความเป็นไทย คือ ความตั้งมุญรู้คุณ ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตายและการปฏิบัติต่อผู้ล่วงลับจะเกี่ยวนেื่องกับพระพุทธศาสนาทั้งหมด การส่งเสริมให้เยาวชนเข้าสู่ความเป็นสากล เป็นพลเมืองโลกจะต้องรู้จักรากเห嗞่ที่มาของความเป็นตัวตนของตนเอง โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา คือ หัวใจสำคัญประการหนึ่งของความเป็นเยาวชนและความเป็นคนไทยที่ดีที่สุด ดังการสัมภาษณ์ว่า

“แยกจากกันไม่ได้เลยเรื่องครั้ทความเชื่อ ศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ การประพฤติปฏิบัติ ผมว่าที่ประเทศเรายังอยู่ได้ก็เพราะมีวัดมีวิหารให้คนได้เข้าวัด ได้ไปทำบุญ ได้รับศีล อย่างน้อยก็ต้องคิดถึงบ้าบุญบ้างหละ เวลาทำกิจกรรมอบรมต่าง ๆ ก็ต้องมีหละ ให้วัพระ พุดถึงความสามัคคี ความเสียสละแบ่งกันกัน มีหมวด เป็นคำสอนจากพระทั้งหมด” (In-depth interview with Project Leader, 2022)



ในด้านหลักธรรมที่เป็นแนวปฏิบัติสำหรับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับเยาวชน แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะมีคำสอนที่มีจำนวนมาก และครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินชีวิตการประยุกต์ใช้สำหรับเยาวชนควรจะให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐาน และสามารถเลือกสรร แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านหลักการครองตน สำหรับการดำเนินชีวิตของเยาวชน คือ หลัก “เบญจศีล” หรือศีล 5 ให้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่ควรจะศึกษาอย่างลึกซึ้งและให้เป็นวิถี การปฏิบัติเป็นมาตรฐานของเยาวชน การไม่ทำร้ายคนอื่น การไม่ละเมิดทรัพย์สินและร่างกาย การสื่อสารเชิงบวกไม่ทำร้ายใคร หรือการไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นอย่างมุข เป็นหลักการที่เกิดจากหลักเบญจศีลตามแนวพุทธทั้งสิ้น 2) ด้านการครองคน ประกอบด้วย หลักธรรม 2 ส่วน คือ “หลักไตรสิกขา” หรือการศึกษา 3 ประการ คือ ศีล สามิ และปัญญา การส่งเสริมให้เยาวชนรู้พื้นฐาน ทั้ง 3 ส่วน จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ ได้อย่างเป็นระบบ และหลักธรรม “พระมหาวิหารธรรม” คือ แมตตา กรุณा มุทิตา และอุเบกษา ทั้ง 4 ด้าน จะเป็นหลักการ รำรงตนในการอยู่ในสังคม 3) หลักการครองงาน เป็นการบริหารจัดการภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย “หลักอิทธิบั�” คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา และ 4) การเก็บกู้ลต่อสังคม ได้แก่ หลักธรรม “สังคหวัตถุ” คือ ทาน ปิยาจาร อัตถจริยา และสนาตตตา เป็นแนวทางที่จะเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ หลักธรรมทั้งหมด ถือว่า เป็นหลักการพื้นฐานที่เยาวชนคุ้นเคยจากสถานศึกษาและการดำเนินชีวิตที่ในฐานะที่เป็นพุทธศาสนาสืบทอด การส่งเสริมให้เยาวชนได้มีความเข้าใจ มีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบท การรู้จักประยุกต์ใช้สามารถเสริมสร้างการ เป็นพลเมืองโลกที่ดีได้ ดังการสนทนากลุ่มตัวอย่างได้ระบุว่า

“เราจะคุ้นเคยตั้งแต่เด็ก เข้าวัด สาดมนต์คำสอนดี ๆ ทั้งนั้นมีกันหมด แต่คนที่จะนำมาใช้และเข้าใจมีน้อย เยาวชนที่จะเป็นพลเมืองโลกต้องอธิบายให้ได้ ปฏิบัติให้ได้ อย่างในหลวงท่านสอนนำอาคติธรรมของมหาชนมาสอน ต้องสูง ต้องทำนุ่ม ไม่ต้องห้อถอยแม้จะอยู่กลางทะเล” (In-depth Executive Interview, 2022)

1.3 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของเยาวชนในการประยุกต์ใช้ตามหลักพุทธธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะปัจจัยสำคัญที่ได้ส่งผลต่อการเป็นคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลก ของเยาวชน คือ ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ การคุณภาพ การศึกษาที่เป็นไปอย่างง่ายและ ทั่วถึง การเคลื่อนย้ายและอพยพหมุนเวียนกันของประชากรในประเทศในการใช้แรงงานและประกอบอาชีพ รวมถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานของประชากรในทุกพื้นที่ของสังคมโลกจะกลายเป็นสังคมขนาดใหญ่ พื้นฐาน 3 ด้าน ที่สำคัญจากการศึกษา ประกอบด้วย

ด้านที่หนึ่ง ความรู้ความเข้าใจ คุณลักษณะสำหรับการเป็นพลเมืองโลกของเยาวชนรุ่นใหม่จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ทางสิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม เรียนรู้ ถึงบทบาทตนเองและความเป็นประชาธิปไตย ความอิสระ เสรีภาพทางความคิด การเปิดพื้นที่ในการสื่อสารและการแสดงออกแบบสาธารณะ ความรู้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต มีความเข้าใจถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง พลิกผัน รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และนำมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ แก่ต้นเอง ความรู้การใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะนวัตกรรมต่าง ๆ ในการมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรู้จักใช้อินเตอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล การค้นหาความรู้เพื่อมาประกอบอาชีพหรือความจำเป็นพื้นฐานในชีวิตประจำวัน อย่างเรียบง่าย ความรู้การใช้เทคโนโลยีในการทำธุกรรมทางการเงิน การประกอบธุรกิจ การสอนหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ การเป็น Youtuber หรือ Vlogger การสร้างเมอร์เชอร์หรือ Live สุดการเล่นเกมส์ การสอนการเล่นเกมส์หรือการแนะนำเกมส์ใหม่ ๆ เพื่อสร้างรายได้ให้กับตัวเอง ความสามารถในการสร้างเนื้อหา (Content Creator) สำหรับเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการสื่อสารและสร้างรายได้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังการสนทนากลุ่มตัวอย่าง



“สำคัญมาก โดยเฉพาะช่วงสถานการณ์โควิดที่ผ่านมา สอนหนังสือ ประชุม อาศัยไลน์ ต้องใช้เฟลบุ๊ค ตอนนี้ต้องบอกว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กรุ่นใหม่เขาจะเริ่งเข้ามีกลุ่มของเขาวง ครูอาจารย์จะเป็นคนป้อนข้อมูล ล้วนเรียนรู้หรือช่องทางเขาจะเลือกการกันเอง เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับคนรุ่นใหม่” (In-depth Executive Interview, 2022)

“อย่างมีรายได้เป็นของตัวเอง มีช่องยูทูป อย่างมีคุณติดตามเยอะ ๆ ไม่ต้องrgbgnพ่อแม่ อย่างทำงานแบบอยู่ที่ไหนก็ได้ แต่มีรายได้ตลอด ไม่ต้องห่วงเข้างาน” (In-depth Executive Interview, 2022)

ด้านที่สอง ทักษะที่จำเป็นสำหรับเยาวชนในการเป็นพลเมืองโลก พบว่า จากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการส่งเสริมทักษะสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ คือ การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีและการสื่อสารซึ่งได้ส่งผลต่อวิธีการเรียนรู้ การหากความรู้ การสื่อสาร และการสร้างชุมชนหรือสังคมในรูปแบบใหม่ ๆ ดังนั้น ทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่ง 5 ประการที่สำคัญ คือ ทักษะการสื่อสารสารสนเทศในสังคมออนไลน์ กล่าวคือ เยาวชนจะต้องมีการยับยั้งชั่งใจในการเลือกและใช้การสื่อสารที่เหมาะสม และรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากมีการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมก่อไป การโพสต์หรือแชร์ข้อความหรือการแสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณญาณ ไม่ละเมิดกฎหมาย เป็นต้น ดังการสนทนาว่า

“ต้องยอมรับว่าโลกมันหมุนไว สมัยนี้เป็นสมัยนิวสัมเพลส เราคนละ GEN กับเขา ตอนนี้ยังเรียนรู้กับเด็กเลยในการใช้โทรศัพท์ ต้องเรียนกับลูกที่เป็นเยาวชนรุ่นใหม่ แต่ที่เราช่วยเขาได้ คือ การยับยั้งชั่งใจ เตือนเขา โพสต์ด่าหอ พ้อร้องกัน ทะเลกัน ต้องเตือนสติให้อยู่” (In-depth Executive Interview, 2022)

ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์และสื่อเทคโนโลยี เยาวชนจะต้องมีทักษะในการนำเข้าข้อมูล กระบวนการจัดการข้อมูลต่าง ๆ ทั้งต่อการเรียนรู้ หรือสำหรับการทำธุรกิจสร้างรายได้ รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์และประมวลผล ปัจจุบันส่วนมากเยาวชนจะมีเครื่องมือสื่อสารและสามารถออนไลน์ได้ตลอดเวลา รวมถึงสถานศึกษาต่าง ๆ หรือศูนย์เรียนรู้ในระดับชุมชนห้องถูนสำหรับรองรับความต้องการในการใช้งาน การมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการสื่อสารต่าง ๆ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสร้างรายได้ เป็นการต่อยอดการสร้างรายได้และประกอบอาชีพผ่านเทคโนโลยี การเข้าถึงข้อมูล การสื่อสารที่เป็นสากล และการทำธุกรรมที่ง่ายไม่ซับซ้อน การพัฒนาทักษะด้านประกอบการจะเป็นการเปิดกว้างต่อการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และทักษะการจำรังตันในสังคมอย่างเข้าอกเข้าใจ ความซับซ้อน และความหลากหลายเป็นสาเหตุให้เกิดความเบื่อหน่าย ความเครียด การทะเลาะ และการก่อปัญหาต่าง ๆ ทั้งต่อตัวเองและที่ระบบต่อผู้อื่น การพัฒนาทักษะที่รู้จักยับยั้งชั่งใจ เข้าใจผู้อื่นในสังคม และรู้จักแบ่งปัน จะเป็นการปลูกฝังพื้นฐานด้านและสร้างภูมิคุ้มกันการอยู่ร่วมกันในสังคมให้กับเยาวชนในระยะยาวได้ ทักษะการเลือกสรรและการปฏิเสธสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สังคมที่มีการสื่อสารแบบรีบขอเขตและเข้าถึงได้ง่ายนำมาสู่การปฏิสัมพันธ์ที่รวดเร็ว ทั้งด้านบวกและลบ ปัจจัยด้านลบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชน เช่น สิ่งเสพติด การรวมกลุ่มที่สร้างความเดือดร้อนและละเมิดสิทธิผู้อื่น การก่ออาชญากรรม เป็นต้น มีทักษะด้านการรู้จักรับสิ่งที่ถูกต้องและส่งเสริมชีวิตที่ดี และรู้ปฏิเสธสิ่งที่เป็นโทษต่อตนเองจึงเป็นทักษะที่สำคัญ ดังการสนทนาระบุกฯว่า

“ช่วงนี้หารายมาก กลุ่มนี้เขามองหากรู้กัน ลือสารกันง่าย ๆ ถ้าไม่มีคุณเตือนจะลำบากมาก ในโรงเรียนผู้ปกครองหนักเลย ตอนนี้มันเร็วมาก แบบเดียวมาถึงหน้าโรงเรียน จะเตือนติดตามอย่างใกล้ชิดไม่เงื่นหลุดหนด เอาไม่อยู่กัน” (In-depth Executive Interview, 2022)



ด้านที่สาม ค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง การสะท้อนถึงค่านิยมและทัศนคติของเยาวชน ต่อการเป็นพลเมืองโลกในยุคการเปลี่ยนแปลงนั้น พบว่า ปัจจัยที่เป็นต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทย ที่ยังคงเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นไทยส่วนใหญ่ คือ การมีพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรม และเป็นพื้นฐานถึงทัศนคติเชิงตัญญูรักคุณทั้งต่อบรรพชน ครูอาจารย์ สิ่งแวดล้อมถิ่นฐาน ความเป็นชาติ และสถาบันหลักที่เป็นหลักของความเป็นชาติ อย่างไรก็ตาม บทบาทที่ดีของผู้นำและผู้มีประสบการณ์ในสังคมยังมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการเป็นต้นแบบให้กับเยาวชน ศึกษาและบ่มเพาะเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินชีวิตที่ดีตลอดถึงการดำรงอยู่ในสังคมยุคใหม่ เช่น ผู้บริหารประเทศ ครูอาจารย์ แกนนำชุมชน หัวหน้าครอบครัว ผู้นำกิจกรรมชุมชน การเป็นหัวหน้าองค์กร หรือผู้ประกอบการที่ดี เป็นต้น และทั้งหมดจะเป็นพื้นฐานที่ดีต่อการเป็นค่านิยมและทัศนคติที่ดีของเยาวชนในการเป็นพลเมืองโลกต่อไปได้ ค่านิยมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนที่สำคัญประกอบด้วย การมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด คือ การมีความซื่อสัตย์ต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สามารถที่จะตักเตือนตนเองได้ เมื่อจะมีมิตรรับรู้ การพัฒนาตนเอง การดูแลครอบครัว และความซื่อสัตย์สุจริตต่อสังคมทั้งในและการเป็นพลเมืองของโลก ความขยันหมื่นเพียงต่อการพัฒนาศักยภาพและประกอบอาชีพ บนพื้นฐานของการดำรงชีพ ในสังคม คือ ความสามารถในการรู้จักพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพและทำมาหากินสร้างรายได้ หากมีความมุ่งมั่นและทำงานอย่างต่อเนื่อง จะเป็นผลดีทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ ดังการสัมภาษณ์เชิงลึก ว่า

“ตอนนี้ไม่ต้องรอให้เรียนจบมีตัวอย่างเยอะมากที่สามารถทำมาหากินได้ บางทีไม่เกี่ยวกับที่เรียนมาเลย หาเงินได้ดีกว่าพ่อแม่ การสอนตอนนี้ต้องบอกให้รู้จักทำมาหากินเป็น ตัวนี้สำคัญ” (In-depth Executive Interview, 2022)

ความเสียสละมีจิตอาสาเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น จะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการช่วยเหลือดูแลผู้อื่นในฐานะที่เกิดมาร่วมสังคมและโลกในยุคสมัยเดียวกัน การเป็นพลเมืองโลกต้องมีจิตสาธารณะเป็นพื้นฐาน ปัจจุบันคุณธรรมความเสียสละได้เป็นการสร้างอัตลักษณ์อย่างแพร่หลายทั้งในระดับกลุ่มและองค์กรผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ pragmatism ที่มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้เยาวชนได้เรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะเป็นเครื่องมืออบรมกล่อมเกล้าให้เป็นผู้เกื้อกูลต่อผู้อื่นและสร้างสิ่งที่ดี ตอบแทนให้กับสังคม ประเทศชาติ ความมีระเบียบวินัย เป็นการสร้างกุญแจพื้นฐานเพื่อรักษาดูแลตนเองด้วยข้อปฏิบัติเฉพาะของตนเอง เช่น การตื่นเช้า การเข้าร่วมกิจกรรมตามวาระ และตระเวลาก่อนจากนี้ การมีนัยจะนำไปสู่การสร้างความสงบเรียบร้อยของชุมชน องค์กร และสังคมในภาพรวมได้ การรู้รักความสามัคคี เป็นคุณธรรมที่จะนำสู่การทำงาน การพัฒนาศักยภาพในรูปแบบการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นการแสดงถึงการเรียนรู้ในการเชื่อมประสานการปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม การสร้างความไว้วางใจซึ่กันและกัน และการมุ่งสู่เป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อภารกิจขององค์กรและส่วนรวม และการเคารพต่อสิทธิและความแตกต่างของกันและกัน การเรียนรู้และยอมรับถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมจะเป็นการเคารพต่อผู้อื่นและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้อื่น ซึ่งผลลัพธ์ที่จะเกิด คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังการสนทนากลุ่ม ว่า

“จะไปพูดถึงพลเมืองโลกที่ดีก็ต้องเริ่มจากในสิ่งที่เป็นเราก่อน รู้พื้นฐานตน เคารพความเป็นตน ความเป็นสังคม เราเมื่ิงเหล่านี้แล้วจะไปอยู่ที่ไหนก็ได้ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับใคร รู้สึกว่าเรา รู้สึกว่าของคนอื่น ต่างคนต่างยอมรับกัน ต้องปลูกฝังแบบนี้ เข้าใจตัวเองก็อยู่กับคนอื่นได้” (In-depth Executive Interview, 2022)



“จะไว้ใจกันได้ อยู่ด้วยกันได้ ก็ต้องซื่อสัตย์ ต้องมีวินัย รับผิดชอบงานที่มีมอบหมายให้ ไม่มาสาย ไม่กินแรง คนอื่น สามัคคีกันจะไปไหนก็ไปพร้อมกัน” (Youth Representative In-depth Interview, 2022)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของเยาวชนในยุคของการเปลี่ยนแปลง สรุปได้ตาม Table 1 ดังนี้

**Table 1** Characteristics of Global Citizenship among Youth according to Buddhadhamma Principles.

Important Characteristics	A clear connection with Buddhism			
	(1) Self- management	(2) Man management	(3) Job management	(4) Social contribution
<b>1. Cognitive aspect</b>				
1.1 Knowledge of rights and duties	✓	✓	✓	✓
1.2 Knowledge of the changing situation	✓	✓	✓	✓
1.3 Knowledge of using technology	✓	✓	✓	✓
1.4 Knowledge of using technology for financial transactions	✓	✓	✓	-
<b>2. Essential skills for youth</b>				
2.1 Public communication skills in online communities	✓	✓	✓	✓
2.2 Computer and technological media skills	✓	✓	✓	✓
2.3 Entrepreneurial skills to create income	✓	✓	✓	-
2.4 Skills for living in society with empathy	✓	✓	✓	✓
2.5 Skills in selecting and rejecting unbeneficial things to oneself and society	✓	-	-	✓
<b>3. Values and correct attitude</b>				
3.1 Having morality and trustworthiness	✓	✓	✓	✓
3.2 Diligence	✓	✓	✓	-
3.3 Voluntary sacrifice for helping others	✓	✓	✓	✓
3.4 Being disciplined	✓	✓	✓	✓
3.5 Knowing the unity	✓	✓	✓	✓
3.6 Having respect for rights and differences	✓	✓	✓	✓

จาก Table 1 แสดงถึงการสรุปผลการศึกษาที่แสดงให้ถึงคุณลักษณะการเป็นพลเมืองโลก 3 ด้าน มีทั้งหมดจำนวน 15 ข้อ อยู่อย่าง ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจ ทั้งหมด 4 ข้อ ด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับเยาวชน 5 ข้อ และด้านค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง 6 ข้อ และจากทั้ง 3 ด้าน เมื่อเชื่อมโยงกับหลักธรรม พระพุทธศาสนาสำหรับการประยุกต์ใช้ให้สอดรับการเป็นพลเมืองโลกในยุคของการเปลี่ยนแปลงส่วนมาก ครอบคลุมทุกมิติ

สามารถอภิปรายได้ว่า หลักพุทธธรรมกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก พบว่า หลักธรรมที่เป็นแนวปฏิบัติสำหรับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับเยาวชน แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะมีคำสอนที่มีจำนวนมาก และครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินชีวิต การประยุกต์ใช้สำหรับเยาวชนควรจะให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐาน แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ด้านหลักการครองตน สำหรับการดำเนินชีวิตของเยาวชน คือ หลัก “เบญจศีล” หรือศีล 5 ด้านการครองคน ประกอบด้วยหลักธรรม 2 ส่วน คือ “หลักไตรสิกขา” หรือการศึกษา 3 ประการ คือ ศีล สามิ และปัญญา และหลัก “พระมหาวิหารธรรม” คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกษา หลักการครองงาน เป็นการ



บริหารจัดการภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย “หลักอิทธิบาท” คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมัชตา และการเกื้อกูลต่อสังคม ได้แก่ หลักธรรม “สังคหัตถุ” คือ ทาน ปิยवาจา อัตถจริยา และสมานตตตา เป็นแนวทางที่จะเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของเยาวชนในการประยุกต์ใช้ตามหลักพุทธธรรม พบว่า มี 3 ด้านที่สำคัญ คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่จำเป็นสำหรับเยาวชนในการเป็นพลเมืองโลก และด้านค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ Somdet Phra Buddhakhosachan (P. A. Payutto) (2016) ได้กล่าวถึง พระพุทธศาสนาว่ามีหลักธรรมที่มุ่งเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์เพื่อให้เกิดอิสรภาพ นอกจากนี้ หลักธรรมต่าง ๆ ยังสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของมนุษย์นั้นว่าต้องอยู่ท่ามกลางความสัมพันธ์ในระบบของชีวิตบุคคลกับสังคมและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การเสริมศักยภาพหรือการให้การศึกษาที่ดีและถูกต้องจะส่งผลให้เกิดการประสานเกื้อกูลกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางสังคมและธรรมชาติแวดล้อมนั้น สอดคล้องกับ Chaiyayotha (2019) ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนาว่ามีลักษณะที่โดดเด่น โดยประกอบด้วยหลักธรรมที่มุ่งประโยชน์สุขและสันติภาพ แก่บุคคล สังคม และโลกโดยตรง หลักธรรมที่สำคัญ คือ หลักสังคหัตถุ 4 คือ ทาน คือ การให้ การเอื้อเพื่อ ปิยवาจา หรือ เปี่ยวยัชชา คือ วาจาที่ชาบชี้งใจ อัตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ และสมานตตตา คือ ความมีตนเสมอ และสอดคล้องกับ Phra Brahma Pandit (Dhammadutto, P.) (2019) การกำหนดขั้นของพระพุทธศาสนา มุ่งเพื่อเกื้อกูลการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกชั้นและวรรณะ ศักยภาพและศักดิ์ของความเป็นมนุษย์ต้องอยู่บนการฝึกฝนและพัฒนาตนเอง เป็นการพัฒนาแบบครบถ้วน (Whole) และถือว่า “มนุษย์เป็นตัวตั้งของการพัฒนา” ลักษณะของการพัฒนาเชิงพุทธจึงเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม กล่าวคือ การให้ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกันทุกระดับ ตั้งแต่สตรี เด็ก เยาวชน คนจน คนพิการ หรือคนชรา ที่จะต้องได้รับผลแห่งการพัฒนาเหมือนกัน ตามหลักการที่ว่า “ไม่มีใครถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง” (Leaving no one behind)

2. นำเสนอแนวทางส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม จากการศึกษาคณัติวิจัย ผลการศึกษามี ดังนี้

2.1 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกตามแนวทางพุทธธรรมยังไม่มีการปรากฏชัดเจนในเชิงนโยบาย ความมีการส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับพุทธธรรม ที่เป็นต้นทุนเดิมของสังคมไทยสู่การเตรียมความพร้อม เยาวชนให้เป็นพลเมืองไทยที่สมบูรณ์และเป็นพลเมืองโลกไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นการรักษาความเป็นตัวตนและเอกลักษณ์ความเป็นไทย และมีการเชื่อมโยงความเป็นพหุวัฒนธรรม

2.2 การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรมมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายฝ่ายโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งด้านการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรที่เกี่ยวข้องหลัก คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คุรุจัดทำแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์เฉพาะเป็นภารกิจมุ่งในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักพุทธธรรม การเตรียมทรัพยากรบุคคลให้มีทักษะและเป้าหมายร่วมกัน การจัดทำแผนงาน และโครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ เชิงระบบและคุณภาพด้านภาษาและด้านภาษาชาติ

2.3 การออกแบบและกระบวนการเสริมศักยภาพบนฐานหลักพุทธธรรม มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อที่หนึ่ง การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วม ความมีการกำหนดเป้าหมาย คุณลักษณะเฉพาะของความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม โดยมีการประยุกต์เข้ากับคุณลักษณะพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติ ด้านความรู้ควรประกอบด้วยทั้งสิทธิ หน้าที่ ความรู้การเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับเยาวชน ประกอบด้วย การสื่อสาร สารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ทักษะการปฏิเสธ และด้านค่านิยมและทัศนคติ ประกอบด้วย คุณธรรม ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ วินัย เคราะห์ต่อสิทธิ และความแตกต่าง โดยบูรณาการที่สอดรับหลักพุทธธรรม



ข้อที่สอง เนื้อหาหลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการเป็นพลเมืองโลก ควรมีการกำหนด เป้าหมายคุณลักษณะเฉพาะของความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรม โดยมีการประยุกต์เข้า กับคุณลักษณะพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติ ส่วนหลักพุทธธรรมควรครอบคลุมมิตร 4 ด้าน คือ การพัฒนาตนเอง การบริหารจัดการคน การบริหารจัดการงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการเขื่อมประสาน กับชุมชนหรือสังคม และหลักธรรมตามแนวพุทธธรรมควรประกอบด้วย หลักเบญจศีลหรือศีล 5 หลักไตรสิกขา หลักพรหมวิหารธรรม หลักอิทธิบาท และหลักสังคಹัตถ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการออกแบบ การส่งเสริมเยาวชนในการเป็นพลเมืองโลกที่ยั่งยืนได้

ข้อที่สาม การออกแบบโครงการหรือกิจกรรม โครงการหรือกิจกรรมควรเกิดจากความ ต้องการของเยาวชนตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้หรือการเสริม ศักยภาพที่ออกแบบในการเสริมการเรียนรู้ให้มากที่สุด มุ่งให้ส่งเสริมให้เยาวชนที่เข้าร่วมเรียนรู้ในการใช้ทักษะและ เขื่อมโยงองค์ความรู้ โดยเฉพาะการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน รวมถึง การแก้ไขปัญหา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตระหนักรถึงความสำคัญดังกล่าว และการติดตามประเมินควรเป็น ลักษณะการประเมินเสริมพลัง มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและเติมเต็มมากกว่าการชี้ผิด ถูก ซึ่งจะบันทอนกำลังใจ ในการพัฒนา

สามารถอภิปรายได้ว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับความเป็นพลเมืองโลก การเตรียมความพร้อมคน และการบริหารจัดการ และการออกแบบและกระบวนการเสริมศักยภาพบนฐานหลักพุทธธรรม โดยต้องมีการ ดำเนินการ 3 ส่วนที่สำคัญ คือ การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วม เนื้อหาหลักพุทธธรรมในการส่งเสริม การเป็นพลเมืองโลก และการออกแบบโครงการหรือกิจกรรม ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Office of Academic and Educational Standards (2022) กล่าวถึงแนวคิดการสร้างความเป็นพลเมืองโลกว่าเป็นการสร้างหลักประกันให้ทุก คนได้มีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกเป็นเป้าหมายหรือตัวบ่งชี้ที่จะใช้พัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นพลโลก (World citizenship) มีฐานคิดพัฒนามาจากทฤษฎีความเป็นพลเมือง มุ่งให้றะหนักถึงสิทธิและหน้าที่ทางสังคมทั้งระดับ ปัจเจกบุคคล ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางสังคม (Social solidarity) ทั้งในระดับประเทศและระดับสังคมโลก และสอดคล้องกับแนวคิดของ Crawford (2013) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดและแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ของ UNICEF ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลโลกหลัก ๆ มีความเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในเรื่องสิทธิเด็ก การพัฒนา ความคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวิจัย การตัดสินใจ ในประเด็นเกี่ยวกับโลก ความสำนึกในชุมชน และความเชื่อว่าความสามารถเปลี่ยนแปลงชุมชนได้

### องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมเยาวชนเพื่อเป็นพลเมืองโลกตามหลักพุทธธรรมโดยหลักไตรสิกษาประกอบด้วย ศีล สามิ และปัญญาเป็นหลักสำคัญ และเป็นกระบวนการที่จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การครองตน การครองคน การครองงาน และการเขื่อมสังคม เสริมสร้างคุณลักษณะทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณค่า และทัศนคติ ซึ่งมีลักษณะความเป็นองค์กรในการหล่อหลอมได้ และปัจจัยหนุนเสริมที่สำคัญ คือ การเป็น กัลยานมิตรที่ดี (ปรตโโอะสะ) และการรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างแยกคาย (โยนิโสมนสิกการ) ในการกำกับให้มีพลังในการก้าวสู่การเป็นพลเมืองโลกที่ดี สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพประกอบใน Figure 1

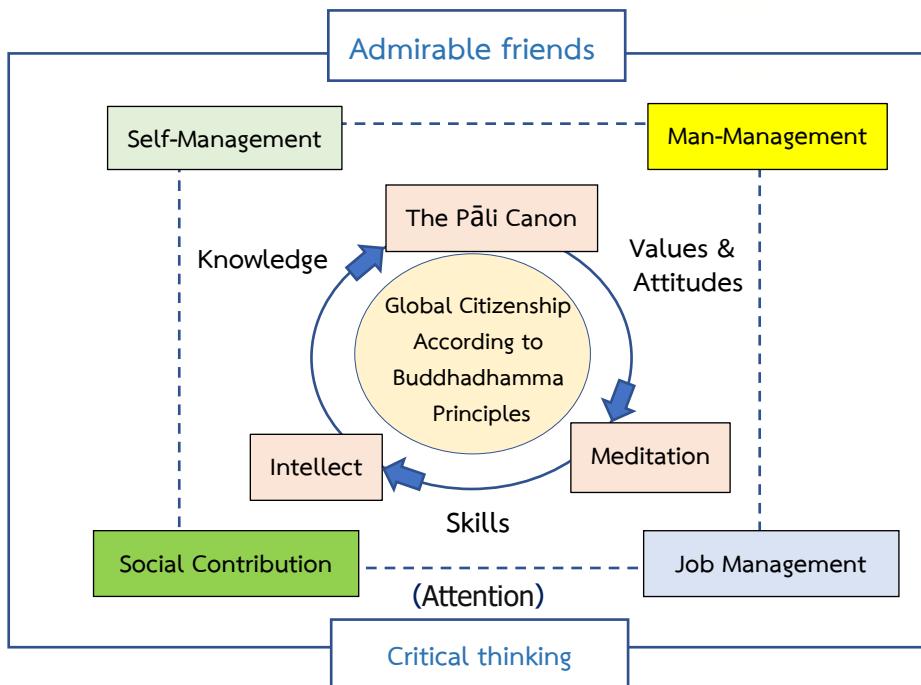


Figure 1 Linking Buddhadhamma Principles to Promoting Youth to Global Citizenship.

### สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความเป็นพลเมืองโลกเป็นหลักการพื้นฐานที่ครอบคลุมมิติการเสริมศักยภาพความเป็นมนุษย์ทั้งด้านทักษะความรู้ ค่านิยม และทัศนคติ การส่งเสริมเยาวชนเพื่อเข้าสู่การเป็นพลเมืองโลกจะต้องมีการบูรณาการฐานคิดที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เกิดการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุขและเกิดความยั่งยืนต่อไป หลักพุทธธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา มีความหลากหลายและครอบคลุมทุกมิติของการดำเนินชีวิตโดยเฉพาะเป็นฐานรากของสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงความเป็นตัวตนของคนไทยอย่างยิ่งยานาน หลักธรรมที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและได้สรุปเป็นองค์ความรู้เป็นหลักธรรมที่ครอบคลุมเป็นอย่างมาก 4 ส่วน คือ ด้านการครองตน ด้านการครองคน ด้านการครองงาน และเกื้อกูลสังคม โดยมีหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตามเป้าหมายดังได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอสำหรับการส่งเสริมเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองโลก แสดงให้เห็นว่าหลักพุทธธรรมมีความโดยเด่นและลุ่มลึกในการประยุกต์ใช้ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด นั่นคือ การเสริมสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเกิดความยั่งยืนส่งต่อให้กับคนรุ่นต่อไปได้ ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา หลักพุทธธรรมประกอบด้วยหลักการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มุ่งประโยชน์สุขและสันติภาพแก่บุคคล สังคม และโลก ดังนั้น ทุกองค์กรควรนำหลักพุทธธรรมเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองโลกที่สมบูรณ์แบบมีการบูรณาการการตั้งแต่นโยบาย และการนำไปสู่การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่รับผิดชอบเพื่อบรรลุเป้าหมายของสังคมในภาพรวม ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1) ความมีการพัฒนาโครงการหลักธรรมทางพุทธศาสนาในกระบวนการบูรณาการหลักสูตรในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม 2) ความมีการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมเยาวชนสู่การเป็นพลเมืองโลกที่ใช้หลักพุทธธรรมเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรม ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยต่อไป 1) ความมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาพระพุทธศาสนา กับศาสตร์ของการเรียนรู้ แนวใหม่เพื่อให้ทันสมัย เช่น การเรียนรู้เชิงรุก กับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้เยาวชนยุคใหม่ เพื่อให้เกิดการบูรณาการทักษะและการเรียนรู้ แตกต่างไปจากสังคมแบบดั้งเดิม 2) ความมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสำนึกร่วมบูรณาการพุทธธรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในบริบทของพุทธศาสนา



## References

Chaiyayotha, D. (2019). Textbook, basic subject, Buddhism, Grade 4-6 secondary school. (11th ed.). Thai Rome Khoa co., Ltd.

Crawford, E. O. (2013). Exploring Our Roles as Global Citizens: an Educator's Guide (Grades 3-5). TeachUNICEF.

In-depth Executive Interview. (2022). Guidelines for promoting global citizenship among youth based on buddhadhamma principles. (Nilkote, R., Interviewer)

In-depth interview with Project Leader. (2022). Guidelines for promoting global citizenship among youth based on buddhadhamma principles. (Nilkote, R., Interviewer)

Ministry of Education. (2008). Basic Education Core Curriculum. B.E. 2551. Agricultural Cooperative.

National Education Act B.E. 1999. (1999). Royal Gazette. Volume 116, Chapter 74 g. Page 5.

Office of Academic and Educational Standards. (2022). Physical Education: Subject and Learning Objectives. Kaew Chao Chom Media and Publishing Center Suan Sunandha Rajabhat University.

Office of the Education Council. (2018). Global Citizenship Promotion Research Report: International Experience. Prikwarn Graphic co., Ltd.

Office of the Education Council. (2021). Proposes a learning system that responds to the future changes in the year 2040. Office of the Education Council.

Phra Brahma Pandit (Dhammaditto, P.). (2019). Religion and the Sustainable Development Goals (SDGs). (2nd ed.). Amarin Printing & Publishing Public Co., Ltd.

Project Leader Interview. (2022). Guidelines for promoting global citizenship among youth based on buddhadhamma principles. (Nilkote, R., Interviewer)

Rattanamuk, S. (2008). Volunteer Management System Case Study: Tzu Chi Foundation, Taiwan. (2nd ed.). Center for Promotion and Development of Moral Empowerment (Moral Center) Office of Knowledge Management and Development (Public Organization).

Sinlarat, P. (2017). Before School 4.0: Creative School. (2nd ed.). Chulalongkorn University Printing House.

Somdet Phra Buddhakkhosachan (P. A. Payutto). (2016). Buddhadharma (original version). (31st ed.). Buddhist printing house of the Dhammasapa.

Wiwattananon, S. (2017). Philosophy of Thai Education according to His Majesty's initiatives His Majesty King Bhumibol Adulyadej, Rama IX (Complete Education). Chulalongkorn University Book Center.

Youth Representative In-depth Interview. (2022). Guidelines for promoting global citizenship among youth based on buddhadhamma principles. (Nilkote, R., Interviewer)



# การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

## MANAGEMENT OF PUBLIC FACILITIES FOR BUDDHIST TEMPLES IN BAN NA SAN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระสมุห์วีรชัย อินทวนโน, พระครูเนกขัมธรรมราร, ภัชลดา สุวรรณนวล\*, เสกศักดิ์ อุยดี  
Phrasamu Weerachai Intawanno, Phrakru Nekkamthammatan, Patchlada Suwannuan\*,  
Seksak Yudee

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย  
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surat Thani Buddhist College,  
Surat Thani, Thailand

\*Corresponding author E-mail: patchlada\_@hotmail.com

Received 6 September 2023; Revised 25 December 2023; Accepted 28 December 2023

### บทคัดย่อ

**ความเป็นมาและวัตถุประสงค์:** พระพุทธศาสนา มีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียม จารีต ประเพณีและการขัดเกลาทางสังคม ดังนั้น การสาธารณูปการ จึงเป็นงานหนึ่งของเจ้าอาวาส ในงาน 6 ด้าน งานการสาธารณูปการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง การบูรณะซ่อมแซม ปฏิสังขรณ์ เสนอสันะภัยในวัด รวมถึงการขอสร้างวัด ขอตั้งวัด ขอรับพระราชทานวิสุคามสีมา ซึ่งเป็นการสร้างถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการนำมาซึ่งความครรثر้าแห่งพุทธบริษัท ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการงาน ด้านสาธารณูปการของวัด ในเขตการปกครองของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการสาธารณูปการ เพื่อร่วมกันหารูปแบบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจจะ เกิดขึ้น ในการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

**วิธีดำเนินการวิจัย:** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และ การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งเป็นตำบล มี 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาสาร ตำบลคนสุบรรณ และตำบลพรุพรี มีพระภิกษุสามเณร จำนวน 195 รูป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ เจ้าคณะ อำเภอบ้านนาสาร เจ้าคณะตำบลคนสุบรรณ เจ้าอาวาสวัดคุณสุบรรณ และเจ้าอาวาสวัดคุณครรชี จำนวน 5 รูป

**ผลการวิจัย:** พบร่วม 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีรายละเอียดดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระลูกวัด มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีพระชาะระหว่าง 11-20 พรรษา มีวุฒิการศึกษา ระดับนักธรรมชั้นเอก 2) พระภิกษุและสามเณรมีความเห็น อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ถัดมา คือ ด้านงบประมาณ และน้อยที่สุด คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ 3) การศึกษาระบวนการ 3.1) การส่งเสริมพระสงฆ์หรือบุคลากร ในวัดให้มีการศึกษาที่ดี ใช้เทคโนโลยีในการสาธารณูปการ เช่น การออกแบบการก่อสร้าง การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น 3.2) ความมีการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณในการบูรณะปฏิสังขรณ์ด้วยความคุ้มค่าและประหยัด 3.3) การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ภายในวัด ควรคำนึงถึงหลักการของความคุ้มค่า คือ มีประโยชน์สูงแต่ประหยัดสุด 3.4) ให้ดำเนินการอย่างเหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีการวางแผน สั่งงาน ควบคุมงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้วย



**ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา:** การพัฒนาบูรณะวัด มีหลักพระมหาวิหารเข้ามานำร่องการกับทฤษฎีสมัยใหม่ มีความเกี่ยวข้องในลักษณะของพระพุทธศาสนาเชิงประยุกต์ ตามหลักพระพุทธศาสนา กับการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ หลักความมีเมตตา ความกรุณา มีมุทิตา และอุเบกษา การวางแผนเป็นกลาง พิจารณาเห็นด้วยปัญญา ในงานด้านการสาธารณูปการของวัด

**สรุป:** หลักการดำเนินการสาธารณูปการ เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณะภูสังขรณ์ในเขตพุทธศาสนา และเขตสังฆาราม หรือภารกิจด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาถาวรวัตถุหรือสาธารณูปการ สมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กฎ เมรุ การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนสมบัติของวัด เป็นต้น

**คำสำคัญ:** การจัดการ, สาธารณูปการ, คณะสงฆ์, บ้านนาสาร, สุราษฎร์ธานี

## Abstract

**Background and Objectives:** Buddhism involves the way of life, culture, customs, traditions, and socialization. Therefore, an abbot must take action for the public facility concerns, which is one of the six works. The management of public facilities consists of construction and renovation for any kind of temple facilities. Likewise, they are concerned with the request for the royal grant of the temple area and related to the conduct of founding and building a temple. Building permanent public facilities yields significance to the faith of Buddhism among Buddhists. For this research, the objectives are; To study general condition in the management of public facilities for Buddhist temples in administrative area of the Sangha in Ban Na San district, Surat Thani province and study the problems, obstacles, and guidelines for the management of public facilities to find pattern or guideline for solution of possible problems in the management of public facilities for Buddhist temples in Ban Na San district, Surat Thani province.

**Methodology:** This mixed-methods research, in which data were collected by literature review and in-depth interviews with key informants from three sub-districts, which included Na San sub-district, Khuan Suban sub-district, and Phru Phi sub-district. All three sub-districts had 195 Buddhist monks and novices for in-depth interviews. The qualitative data were gathered from five key informants who were ecclesiastical official monks, which included the Ecclesiastical District Officer of Ban Na San district, the Ecclesiastical Commune-Chief of Khuan Suban sub-district, the Ecclesiastical Commune-Chief of Na San sub-district, the abbot of Khuan Suban Temple, and the abbot of Khuan Si Temple.

**Main Results:** The results of this research indicated: 1) The demographic of the key informants in “Management of Public Facilities for Buddhist Temples in Ban Na San district, Surat Thani Province” consisted of the following details: Most respondents were Buddhist monks in the temples between 31-40 age, 11-20 years of ordination and obtained the Dhamma scholar advanced level in education; 2) The Buddhist monks and novices, who had opinions on management, had the highest level of mean value. In the secondary, it was facility management, then the money management. Materials management had the lowest mean value. All aspects had been respectively sorted; 3) The study of the process comprised 3.1) To support Buddhist monks and personnel in the temples to be well educated in public facility technology and to



use this technology for designing the construction and doing the public announcement, 3.2) should have planned the budget for renovation in a worthwhile and economical manner, 3.3) Purchasing materials, equipment of appliances within the temple should take into account the principle of value for money, that is, useful and extremely economical, and 3.4) to manage with appropriate and systematic approaches by planning, implementing, controlling, follow-up and assessment.

**Involvement to Buddhadhamma:** The temple development integrates the concept of Brahmavihāra with modern theories. It is related to Applied Buddhism with regard to Buddhism and sustainable development. There are loving-kindness or benevolence (Mettā), compassion (Karunā), empathetic joy (Muditā), equanimity (Upekkhā) or being free from attachment to everything and considering with intelligence in the management of temple public facilities.

**Conclusions:** Managing public facilities was a mission of temples and Buddhist monks toward the development of buildings and the environment, such as the renovation of both the Buddhāvāsa area and Saṅghāvāsa area, or the mission of the construction and reparation. The maintenance of buildings and public facilities included the construction of the Uposatha hall, classroom building, preaching hall, monastery library, dormitory, crematorium, and temple property accounting management.

**Keywords:** Management, Public infrastructure, Group of Buddhist monks, Ban Na San, Surat Thani.

## บทนำ

การสาธารณูปการโดยรวม หมายถึง การพัฒนาวัดในด้านวัตถุกอย่างไม่เฉพาะแต่ศาสนสถานเท่านั้น หากรวมไปถึงการทำวัดให้สะอาด ร่มรื่น สะอาด สวยงาม การทำถนนทางเดินในวัดและการตกแต่งวัดให้ดูสวยงามสบายตา แก่ผู้พับเท็น นอกเหนือนี้ การสาธารณูปการเป็นงานประจำของเจ้าอาวาสอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำทั้งนี้ เพื่อสร้างสิ่งที่จำเป็น รักษาสิ่งที่มีอยู่แล้วไว้และซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุดทรุดโทรมให้คงสภาพไว้เพื่อประโยชน์แก่ ชุมชนและประสงค์ภายในวัด (Phramaha Thachathorn Sirimongklo, 2014) ในการนี้ให้รวมถึงการดูแลรักษาศาสนสมบัติของพระพุทธศาสนาที่เป็นสมบัติส่วนรวมของสงฆ์มิใช่สมบัติส่วนตัวของผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะมีพระพุทธรานุญาตให้สงฆ์ช่วยกันดูแลรักษา เช่น ให้ตั้งพระภิกษุทำหน้าที่ดูแลรักษาวัดสุดสิ่งของของสงฆ์ซึ่งเรียกว่า “ภันฑาการิก” โดยเฉพาะศาสนสมบัติแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ

ศาสนสมบัติวัด คือ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง เป็นหน้าที่ของสงฆ์ในวัดนั้น ซึ่งมีเจ้าอาวาส เป็นต้น ช่วยกันดูแล รักษา ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย

ศาสนสมบัติกลาง คือ ทรัพย์สินอันมิใช่เป็นศาสนสมบัติวัด แต่เป็นของสงฆ์ส่วนกลาง เช่น ที่ดินและผลประโยชน์วัดร้าง ทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้สงฆ์ส่วนกลาง ศาสนสมบัติกลาง เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองสงฆ์ระดับสูง ดูแลรักษา ทั้งนี้ การจัดการศาสนสมบัติภายในวัด จะต้องยึดหลักให้ถูกต้องตามกฎหมาย พระธรรมวินัย มติมหาเถรสมาคมและจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไปหากไม่จำเป็น

หลักการดำเนินการสาธารณูปการ เป็นภารกิจที่วัดหรือพระภิกษุดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาวัดด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณะปูนสังชายนในเขตพุทธศาสนา และเขตสังฆาราม หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ การกิจด้านการก่อสร้าง การซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาสาธารณูปการวัดหรือศาสนสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม ภูมิ ฯลฯ การจัดการศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี

การจัดทำบัญชีเสนาสนะและศาสนาสมบัติของวัด เป็นต้น (Phrakhru Sangharak Anan Sutdhimano et al., 2021)

การบริหารกิจการคณะสังฆในปัจจุบัน เป็นกิจกรรมสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งและการดำเนินการอยู่อย่างมั่นคงถาวรของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการปกคล้องเพื่อบังคับบัญชาการดูแลคุ้มครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย การบริหารตามแนวพระพุทธศาสนา หมายถึง พุทธวิธีในการบริหารครรภ์ด้วยหลักธรรมอิปไตย เป็นสำคัญ โดยผู้บริหารเองต้องประพฤติปฏิบัติธรรมและใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร ตลอดจนต้องคำนึงถึง ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง พึงஸลปะประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังพุทธภาษิตว่า “ถ้าผู้ปกครองทรงธรรม ประทิษฐาติกิริเป็นสุข ผู้臣妾ด้วยธรรมสุขเล็กน้อย เพื่อสุขยิ่งให้ญของส่วนรวม” เพราะฉะนั้น การกล่าวถึง การปกคล้องคณะสังฆหรือการบริหารกิจการคณะสังฆ ต้องถือพระธรรมวินัยเป็นหลักสำคัญในการบริหารงาน ต่าง ๆ เพราะพระธรรมวินัยเป็นโครงสร้างและการจัดระเบียบคณะสังฆให้เกิดความเป็นธรรมเรียบร้อยดีงาม และเป็นรูปแบบพัฒนาบุคคลการในคณะสังฆให้ระบบบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบ (Phramaha Thirasuk Thammasaro, 2013)

การจัดการสาธารณูปการของวัด ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะถ้ามีระบบบริหารจัดการที่ดีศาสนาจะมีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับการแบ่งงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตนและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อการบริหารคณะสงข์ปัจจุบันนี้ มีอำนาจจรรูดและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชนูญติดคณะสงข์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงข์ การบริหารคณะสงข์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงข์ คือ ด้านการปกครอง การศึกษา การศึกษาสังเคราะห์ การเผยแพร่การสาธารณูปการ และด้านการสาธารณูปการสังเคราะห์ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการนั้น มีกระบวนการดำเนินงานที่มีลักษณะ ดังนี้ ปัจจัยนำเข้าหรือวัตถุที่มีการคัดสรรอย่างดี มีกระบวนการดำเนินงาน กระบวนการผลิตที่ดี และมีผลผลิตที่ดี การมีประสิทธิภาพจึงต้องพิจารณากระบวนการดำเนินงานว่า ประยุทธ์ รวดเร็ว มีคุณภาพของงาน (Phramaha Thawin Piyathommo, 2013)

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและหน่วยงานบริหารกิจการคณะสงฆ์ รวมถึงกิจการอื่น ๆ ที่มีความสำคัญ เกี่ยวข้องกับศิลปะวัฒนธรรมสังคมและศาสนา หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัดนั้น ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสิ้น เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด อนึ่ง วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ด้วย เพราะฉะนั้น วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดा เว้นแต่สิทธิและหน้าที่บางอย่างที่ทำเองไม่ได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสาม ว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัดตามมาตรา 36 และเป็นผู้แทนวัด ตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และไว้ไว้จกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง

จากมติคณะกรรมการ หลายฉบับที่ผ่านมา เช่น มติที่ 182/2559 ได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงบุคลากร ผู้มีความรู้ความสามารถ ที่จะรับผิดชอบงานด้านสาธารณูปการของสมาคม ดังที่ปรากฏ ทั้งนี้ทั้งนั้น คณสองชีว่าເກອບ บ້ານນາສາຮ ຈັງຫວັດສ່ຽງກົງຮານີ ຈາກຈະປະສົບປໍລູຫາດ້ານບຸກຄາກ ແບບເດືອກກັນ ຮົມຄົງ ປໍ່ມູຫາດ້ານຕ່າງໆ ດ້ວຍ

จากเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อที่จะทราบแนวทางรวมถึงวิธีการจัดการสาธารณูปการของวัด รวมถึงร่วมกันในการแก้ไข



ข้อบกพร่อง และพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมดังเจตนาرمณ์มติกรรมมติ 182/2559 ได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถ ที่จะรับผิดชอบงานด้านสาธารณูปการของสมาคม ด้านต่าง ๆ สืบต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการงานด้านสาธารณูปการของวัด ในเขตการปกครองของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการจัดการสาธารณูปการ เพื่อร่วมกันหารูปแบบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ตามลักษณะการศึกษารวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ที่มีเนื้อหาสนับสนุนผลการวิจัยชัดเจนมากขึ้น สำหรับวิธีการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีกระบวนการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ดำเนินการวิจัย ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุและสามเณรที่อยู่ในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งเป็นตำบล มี 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาสาร ตำบลควนสุบรรณ และตำบลพรุพรี มีพระภิกษุสามเณร จำนวน 195 รูป และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทารो่ ยามาเน่ (Yamane, T.) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 รูป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอ บ้านนาสาร เจ้าคณะตำบลควนสุบรรณ เจ้าอาวาสวัดควนสุบรรณ และเจ้าอาวาสวัดควนศรี จำนวน 5 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.872 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามตามกรอบของ การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามในรูปแบบกระดาษ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ซึ่งเป็น แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ สาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน มีลักษณะคำ답เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล การศึกษาเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เตรียมความพร้อมในการ เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และการวิเคราะห์ระเบียบวิธีศึกษาด้านเทคนิค การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านเนื้อหา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดถึงบทความงานวิจัยในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นการรวบรวมขึ้นแรกเพื่อนำมาประกอบการศึกษาในการกำหนดแนวคิด ประเด็นและตัวแปร ที่ศึกษา รวมทั้งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาเชิงปริมาณแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ



4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ด้านการจัดการสาธารณูปการของวัด ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า การศึกษาเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย

## ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

### 1. การจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการวิจัย พบว่า พระภิกษุและสามเณรที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการจัดการงานด้านสาธารณูปการของคณะสงฆ์ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการ เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการดำเนินการเกี่ยวกับด้านบุคลากร และการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจของเจ้าอาวาสในด้านนี้ ๆ ด้วย การพัฒนาเหล่านี้ ได้แก่ การดูแล การทำนุบำรุงรักษา สาธารณสมบัติของวัด การดูแลและรักษาสิ่งก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น พระอุโบสถ เมรุ อาคารเรียน หอธรรม ศาลาการเปรียญ เป็นต้น แต่งานสาธารณูปการของแต่ละวัดอาจมีความแตกต่างไม่เท่าเทียมกัน หากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของเศรษฐกิจ และความต้องการของชุมชน รวมถึงบารมีของเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ในวัดเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phramaha Somchai Santikaro (2013) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณูปการของวัดในจังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อทุก ๆ องค์กร เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางใด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากรทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืนของทุก ๆ องค์กรนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากร การบริหารงบประมาณ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ จำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วยเพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในเวลาที่เร็วที่สุด การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างสถานที่ต่าง ๆ โดยเน้นการรักษาศิลปวัฒนธรรมและถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านทางสาธารณูปการ เสนอสนับสนุน และศิลปวัฒนภัยในวัดเน้นหลักความสามัคคี ซึ่งการทำงานที่เป็นกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ภายในวัดซึ่งมีฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วม (Phramaha Sirichai Sirinathaya, 2014)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการวิจัย พบว่า ด้านบุคลากร การตระหนักรู้ในความสำคัญของทรัพยากรบุคคล ซึ่งสำคัญที่สุดเหนือทุกภารกิจ กล่าวคือ ปัจจัยด้านบุคลากรจะส่งผลสำคัญต่อเป้าหมายขององค์กรนั้น ๆ ตราบใดที่ยังยอมรับความจริงว่าทรัพยากรมนุษย์นั้นสำคัญยิ่งกว่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ แม้จะมีเครื่องจักรกลเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานมากขึ้นหรือมีการใช้ทวิധารสูงขึ้นและมีความสามารถตัดเยี่ยมเพียงได้ก็ตาม ก็ยังไม่สามารถเข้ามาแทนที่คนที่มีวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นผู้สร้างและผู้ใช้เครื่องมือได้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phramaha Wirat Mahawero (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการศาสนาสมบัติวัดของพระสงฆ์เชิงการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัย



พบว่า การจัดการศาสนาสมบัติวัดของพระสังฆาริการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม พบว่า ด้านบุคลากร ปัจจุบันทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อทุก ๆ องค์กร เพราะไม่ว่าองค์กรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไปในทางใด ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างยั่งยืน ของทุก ๆ องค์กรนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากร

จากการวิจัย พบว่า ด้านงบประมาณ ยังคงมีความสำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการจัดสรรงหรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phrasamu Charoen Kwesco (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการศาสนาสมบัติวัดของพระสังฆาริการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศาสนาสมบัติวัดของพระสังฆาริการ ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวม ด้านงบประมาณ การบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ จำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรงหรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในเวลาที่เร็วที่สุด

จากการวิจัย พบว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ การตระหนักรถึงเทคนิคการจัดการเน้นการจัดสรรงหรัพยากร ปัจจัยให้เพียงพอ กับความต้องการ ภายใต้ข้อกำหนดของขอบเขตของงาน งบประมาณ ระยะเวลา คุณภาพ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังกล่าวเนี้ย สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phrasamu Ek Chinwamso (2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการ: กรณีศึกษาวัดในเขตเทศบาล ตำบลพระอินทรชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสาธารณูปการวัดในเขตเทศบาล ตำบลพระอินทรชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ด้านวัสดุอุปกรณ์ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ โดยเน้นการรักษาศิลปวัฒนธรรมและถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ผ่านทางสาธารณูปการ เสนาสนะ และศิลปวัตถุภายในวัด

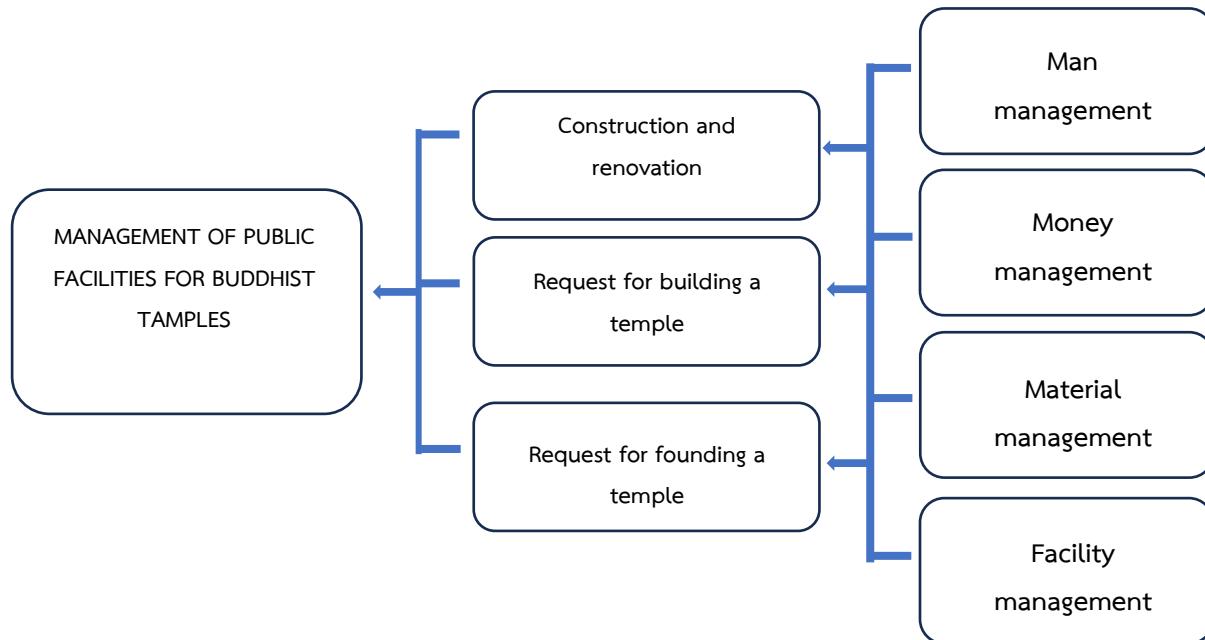
จากการวิจัย พบว่า ด้านการจัดการ การให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการ โดยพิจารณาเลือกใช้เทคนิคใดในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ Phrarector Somchai Somchato (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาริการที่มีต่อการบริหารจัดการศาสนาสมบัติของวัดในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสังฆาริการที่มีต่อการบริหารจัดการศาสนาสมบัติของวัดในอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม เน้นหลักความสามัคคี ซึ่งการทำงานที่เป็นกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วม

3. แนวทางการการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามรายด้านของ การวิจัย คือ ด้านบุคลากร ได้แก่ รองรักษาการให้ประชาชนเห็นความสำคัญของสาธารณูปการของวัด ในฐานะสาธารณูปการ ด้านงบประมาณ ได้แก่ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีงบประมาณแก่พระสังฆาริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาริการผู้ที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทั้งในส่วนของการสำรวจความต้องการ การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล การดำเนินการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ ปลูกฝังจิตสำนึกรักษาความรับผิดชอบในการร่วมกันรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัด แก่ พระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และประชาชนทั่วไป และส่งเสริมให้ทุกวัดแต่ตั้งรักษาผู้มีความรู้และความรับผิดชอบ เป็นเจ้าหน้าที่ดูแลการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นทางการ ด้านการจัดการ ได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่พระสังฆาริการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาริการผู้ที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ทุกวัด จัดทำรหัสแยกประเภทศาสนาสมบัติแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน



## องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดัง Figure 1



**Figure 1** Developing temples and integration with modern theories according to Buddhism and sustainable development.

จาก Figure 1 สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาด้านบุคลากร วัดจะต้องสนับสนุนส่งเสริมพระสงฆ์หรือบุคลากรในวัดให้มีการศึกษาที่ดี ใช้เทคโนโลยีในการสาธารณูปการ เช่น การออกแบบการก่อสร้าง การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น แนวทางในการพัฒนาในด้านบุคลากรจะต้องมีการอบรมให้ความรู้ และหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นหลักในการทำงาน จำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อสร้างบุคลากร หรือสนับสนุนให้บุคลากรที่มีอยู่ได้ศึกษาหาความรู้ด้านการก่อสร้างและอื่น ๆ ด้านบุคลากร จำเป็นต้องสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้คำปรึกษา หรือใช้การจ้างบริษัทมาออกแบบคำนวณรายการก่อสร้างให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ควรจัดตั้งคณะกรรมการขอให้คำปรึกษา แนะนำด้านสาธารณูปการ จัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือในการนี้เกิดเหตุสุนัขวิสัย และจัดอบรมพระสงฆ์รูปแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับเจ้าอาวาสให้เป็นผู้มีความรู้ด้านงานสาธารณูปการ การจัดการสาธารณูปการควรมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกันโดยเคราะห์ภูมิและเป็นรูปแบบที่มีความต่อเนื่องกัน สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมีกฎหมายหรือระเบียบเป็นการเฉพาะ ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรผ่านการอบรมในโครงการต่าง ๆ โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย ด้านกิจการคณاسงฆ์ ด้านการก่อสร้าง และด้านการเงินการบัญชี ทุกวัดควรส่งบุคลากรไปอบรมและปฏิบัติ หรือศึกษาดูงานในที่ต่าง ๆ และนำมาแก้ไขเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง เสนอแนะในวัดของตนให้มีมาตรฐาน ควรฝึกอบรมด้านวิศวกรรมการก่อสร้าง ด้านสถาปัตยกรรม โดยใช้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เจ้าอาวาส ควรมีการสนับสนุนบุคลากรหรือพระสงฆ์ในวัดให้ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อนำความรู้มาพัฒนาวัดให้เป็นระเบียบมีแบบแผน และตัวอย่างที่ดีน่าเลื่อมใส เพื่อให้ญาติโยมเกิดความศรัทธา ควรจัดตั้งคณะกรรมการสาธารณูปการของวัดมีการรวมกลุ่ม และจัดอบรมให้ความรู้ด้านสาธารณูปการ โดยเฉพาะ



อย่างยิ่ง การดูแลรักษา ควรให้บุคลากรของวัดได้รับการพัฒนาศักยภาพทางด้านการศึกษาเพื่อนำความรู้มาพัฒนา วัดให้เป็นระบบ

2. ปัจจุบันมีแนวทางในการดำเนินงานด้านงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน โดยมีการเขียนโครงการ ก่อสร้าง มีการออกแบบ การคำนวณราคา และยื่นแบบเสนอของบประมาณ ด้านงบประมาณในการก่อสร้างและบูรณะภูสังขรณ์ต้องสร้างสภาพคล่องทางด้านการเงิน ควรขอความร่วมมือจากภาครัฐ ชุมชน และห้องถิน เพื่อให้ความช่วยเหลือการดำเนินงานด้านการเงินงบประมาณเพื่อการจัดการสาธารณูปการในวัด ด้านงบประมาณนี้ วัดจะต้องมีการวางแผนมีการระดมทุนในช่องทางต่าง ๆ เพื่อจะได้นำทุนมาบริหารจัดการ การก่อสร้าง หรือบูรณะภูสังขรณ์เสนาสนะต่าง ๆ ควรมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ และควรมีคณะกรรมการทั้งพระและฆราษฎร์ช่วยกันวางแผนเพื่อประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารการทําบัญญัติระหว่างประเทศ ต้องมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของวัดให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด การจัดการสาธารณูปการของวัด ได้เงินงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่จะได้รับจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา หรือจัดกองผ้าป่าสามัคคี เพื่อร่วบรวมเงินบริจาคและนำมายังบูรณะภูสังขรณ์สิ่งปลูกสร้างภายในวัด ในกรณีที่จะขอรับเงินงบประมาณแผ่นดินและต้องการได้รับการจัดสรรงบ อุดหนุน ต้องมีโครงการก่อสร้างที่มีแบบแปลนชัดเจน และเมื่อได้รับเงินมาแล้วต้องดำเนินการใช้จ่ายให้ตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ขอรับเงิน และจะต้องมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายตามลำดับขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่แต่ตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน ไปจนกระทั่งถึงการจัดทำรายงานสรุปเป็นเอกสารที่มีลักษณะเป็นทางการ ควรขอรับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการก่อสร้างต่าง ๆ และควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการประชาสัมพันธ์เพื่อการระดมทุน ด้านงบประมาณ ควรมีการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณในการบูรณะภูสังขรณ์ด้วยความคุ้มค่าและประหยัด ควรมีกระบวนการสร้างทางบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ประชาชนในเขตวัดหรือที่ที่ใกล้เคียง หน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาชนสังคม ต้องมีการจัดอบรมทางด้านการจัดทำบัญชี การตรวจสอบระบบบัญชีและการจัดงบดุล สิ่งสำคัญประการแรก คือ ต้องสร้างศรัทธาให้ประชาชนเลื่อมใส เมื่อประชาชนมีศรัทธาจะเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนงบประมาณ และถือได้ว่า งบประมาณที่ได้รับจากการบริจาคของประชาชนนั้น เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการด้านสาธารณูปการอย่างยิ่ง

3. การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องใช้ภายในวัด ต้องเลือกสรรวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีคงทนถาวร เพราะจะได้มีอายุการใช้งานได้นาน และปัจจุบันนี้ วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ก็มีให้เลือกหลากหลายประเภท และหาซื้อง่าย ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรคำนึงถึงหลักการของความคุ้มค่า คือ มีประโยชน์สูงแต่ประหยัดสุด ควรปลูกจิตสำนึกแก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้รู้จักรับผิดชอบดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัด ควรจัดตั้งกลุ่มหรือชุมรมเครือข่ายกับผู้ประกอบการด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปการ ควรเชิญเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้มาคุยกับสำนักงานวัสดุอุปกรณ์ ก่อสร้างก็มีความรู้เป็นเบื้องต้น ควรจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สถานที่การใช้วัสดุอุปกรณ์ และจัดทำคู่มือหรือวิธีการใช้งานเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รู้วิธีใช้งานวัสดุอุปกรณ์นั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดและมีอายุการใช้งานได้นานที่สุด ต้องปลูกฝังให้ภิกษุสามเณรภายในวัดรวมถึงพุทธศาสนาสันกิชน ได้ร่วมกันดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ของวัดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ควรมีการตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างเสียก่อน ให้ได้มาตรฐานถูกต้อง ก่อนที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ การใช้วัสดุอุปกรณ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อกันสมบัติอุปกรณ์นั้น ๆ ว่าเหมาะสมกับงานประเภทไหน และควรใช้อย่างไรให้มีอายุการใช้งานได้ยืนยาว ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลตรวจสอบควบคุมวัสดุอุปกรณ์ได้มาตรฐาน ควรมีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการวัสดุก่อสร้างเพื่อช่วยเหลืองานด้านสาธารณูปการของคณะกรรมการ

4. แนวทางในการก่อสร้างภายในวัด ไม่ควรให้ใหญ่เกินความจำเป็นหรือไม่เล็กเกินไป จนไม่สามารถใช้งานได้จริง ให้ดำเนินการอย่างเหมาะสมกับความต้องการในการใช้งาน ควรมีการจัดตั้งทีมงานในการดูแลและควบคุม



การสาธารณูปการอย่างใกล้ชิด มีการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยต้องมีการวางแผน สั่งงาน ควบคุมงาน และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ทุกวัดครัวมีที่ปรึกษาด้านสาธารณูปการประจำวัด ควรนำระบบ QC (Quality Control) หรือการควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่องไปใช้ในการดำเนินงานด้านสาธารณูปการของวัด การพัฒนาด้านการจัดการต้องย้อนกลับไปพัฒนาด้านบุคลากรเสียก่อน และเจึงนำบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาดำเนินการจัดการให้เกิดการพัฒนาตามศาสตร์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสาธารณูปการ การจัดการด้านสาธารณูปการภายในวัดคราวเริ่มต้นที่หลัก 5 ส. คือ ส 1) สะอาด หมายถึง การเสียสละ ใจจะลดของใช้ส่วนตัวของพระภิกษุสงฆ์ และสิ่งของภายในวัดนำไปบริจากหรือแบ่งปันให้กับวัด โรงเรียน ชุมชน ส 2) สะอาด หมายถึง การมีสติในการจัดการ ส 3) สะอาด หมายถึง การดูแลรักษาวัดและชุมชนให้มีความสะอาดสวยงาม ส 4) สร้างมาตรฐาน หมายถึง การเคารพความถูกต้องของหมู่คณะหรือความยุติธรรมทางสังคม และ ส 5) สร้างวินัย หมายถึง การรักษาพระธรรมวินัย โดยการรักษาและประพฤติปฏิบัติ ดังนั้น ทางคณะสงฆ์ควรมีกรรมการด้านสาธารณูปการ ในระดับอำเภอ และหากมีในระดับตำบลด้วย ก็จะยิ่งอีกประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านสาธารณูปการของคณะสงฆ์เป็นอย่างดี แนวทางการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์ในบริบทด้านการจัดการ ควรตั้งคณะกรรมการควบคุมดูแลการก่อสร้างภายในวัด ด้านการจัดการนั้น ควรจัดทำบัญชีสาธารณูปการภายในวัด ควรมีงบประมาณสำรองไว้ในกรณีฉุกเฉินที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สาธารณูปการของวัด เช่น เกิดเหตุไฟไหม้ เป็นต้น ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผน มีการควบคุม มีการปฏิบัติตามแผน และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน อย่างเป็นรูปธรรม

## สรุปและข้อเสนอแนะ

บริบทการจัดการสาธารณูปการของวัดด้วยการบริหารจัดการสาธารณูปการสมัยใหม่ คือ การนำเอาการบริหารจัดการสาธารณูปการของคณะสงฆ์เดิม มาคิดวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์หากข้อเด่น ข้อด้อย วิกฤติและโอกาสปัจจุบันที่พบร่วมกัน นำเอาร่องรอยดีของการบริหารจัดการสาธารณูปการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยใช้แนวคิดทฤษฎี 4Ms อันประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร จำเป็นต้องให้ทางคณะสงฆ์อำเภอ ออกมติในที่ประชุม เพื่อกำหนดรูปแบบสาธารณูปการที่ชัดเจน เช่น ผู้ที่จะรับผิดชอบงานด้านสาธารณูปการแต่ละภาคส่วน จะต้องมีความรู้ความสามารถ มีการฝึกอบรม เพื่อให้เห็นความสำคัญของสาธารณูปการของวัดในฐานะสาธารณูปการและสาธารณูปการที่เป็นสมบัติของชาติ 2) ด้านงบประมาณ จำเป็นต้องมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีงบประมาณแก่พระสงฆ์และภิกษุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสงฆ์และภิกษุที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณทั้งในส่วนของการสำรวจความต้องการ การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินการ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ จำเป็นต้องปลูกฝังจิตสำนึกรักษา วัสดุอุปกรณ์ของวัดแก่พระภิกษุสามเณร ศิษย์วัด และประชาชนทั่วไป และส่งเสริมให้ทุกวัดแต่ตั้งภิกษุผู้มีความรู้และความรับผิดชอบเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นทางการ 4) ด้านการจัดการ จำเป็นต้องจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแก่พระสงฆ์และภิกษุที่ขาดประสบการณ์ และส่งเสริมให้ทุกวัดจัดทำรหัสแยกประเภทศาสนาสมบัติแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการตรวจสอบ และแสดงความโปร่งใสได้อีกประการหนึ่งด้วย ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการของวัดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยอยู่บนพื้นฐานประชญาติ เศรษฐกิจพอเพียง 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสาธารณูปการของวัด อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่น เป็นตัวแปรสำคัญ 3) ควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการงานสาธารณูปการในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเป็นข้อเปรียบเทียบกับงานวิจัยชิ้นนี้ เช่น วัดในจังหวัดชุมพร หรือ นครศรีธรรมราช เป็นต้น



## References

Phrakhrusangharak Anan Sutdhimano, Phramaha Krisada Kittisobhano, & Phrapalad Raphin Buddhisaro. (2021). A model of Buddhist construction management according to monastery, people and state for happiness creation project of Sangha administration, pathumthani province. *Journal of MCU Social Science Review*, 10(1), 171-182.

Phra Rector Somchai Somchato. (2011). The role of the Sangha Commander in the management of the religious treasures of the temple in Bang Phae District. Ratchaburi Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phrasamu Charoen Kwesco. (2011). Management of the religious treasures of the Sangha Commission in Samut Songkhram province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phrasamu Ek Chinwamso. (2012). Public Participation on Temple Facilities Establishing: A Case Study of Phraintharacha Municipality, Bang Pa-In District, Phranakhon Si Ayutthaya Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Sirichai Sirinathaya. (2014). Strategic human resource management Of the Subdistrict Administration Organization In Lam Plai Mat District Buriram Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Somchai Santikaro. (2013). Participation of the people in building public utilities: Case study in Phra Inracha Sub -district Municipality, Bang Pa -In District Phra Nakhon Si Ayutthaya Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Thachathorn Sirimongklo. (2014). Buddhist tourism management of Nong Waeng Temple, Phra Aram Luang, Mueang District, Khon Kaen Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Thawin Piyathommo. (2013). Study of the work and the propagation of Buddhism with work. The public image of Phra Kru Sophon Bunsarathasophon [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Thirasuk Thammasaro. (2013). Educational Management of Phra Pariyatham, Pali Department: Case Study Moli Lokyaram Temple Bangkok Yai District Bangkok [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Wirarat Mahawero. (2011). The religious management of the temple of the Sangha Commission in Samut Songkhram Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.



## การจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

### PUBLIC WELFARE WORK MANAGEMENT OF BUDDHIST CLERGY IN PHUNPHIN DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

พระพรประเสริฐ ติสสาวโร\*, พระครูภราณากจันคุณ, พระอธิการหัวชัย คุมภรโต, พระครูจิรธรรมรัต จิรอมโน,  
พระครูปลัดพนมชัย มหาชีโร

Phra Ponpraserth Tissawaro\*, Phrakru Pawanachantakun, Phra-athikan Thawatchai Kampherrto,  
Phrakru Jirathamarat Jiradhammo, Phrakruplad Panomchai Mahavashiro  
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย  
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surat Thani Buddhist College,  
Surat Thani, Thailand

\*Corresponding author E-mail: phonprasroeth2367@gmail.com

Received 8 September 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 26 December 2023

#### บทคัดย่อ

**ความเป็นมาและวัตถุประสงค์:** การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ เป็นงานที่อยู่ในรูปแบบของการอาสาสมัคร พร้อมที่จะช่วยเหลือ แสดงถึงความมีเมตตาและเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน งานสังคมสงเคราะห์ยังเป็นหน้าที่หลักของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับการจัดการงานสาธารณสุขและเสนอแนวทางในการปรับปรุงการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

**วิธีดำเนินการวิจัย:** การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบบเจาะจง การสัมภาษณ์ เชิงลึกมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนาระบบที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

**ผลการวิจัย:** พบร่วมกันว่า การจัดการงานสุขภาพของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้แนวทางการใช้สถานที่วัด การเป็นผู้นำในการดำเนินงานและเป็นผู้ประสานงาน และการสนับสนุนเงินทุน มีปัญหาและอุปสรรคคือ ขาดบุคลากร ขาดเงินทุนในการปฏิบัติ ขาดการประสานงาน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

**ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา:** การประยุกต์ใช้หลักธรรมในงานการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ให้มีความถูกต้องเหมาะสมดึงมาอยู่ในกรอบพระธรรมวินัยมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นพุทธนิเวศน์ นำไปปฏิบัติให้สอดคล้องได้ในสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต ใช้หลักสังคಹัตถ 4 สารานุรักษ์ 6 และพรหมวิหาร 4 เป็นต้น มาช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมโดยมีเป้าหมายและจุดประสงค์หลักว่า ให้คณะสงฆ์ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน โดยมีแนวทาง คือ 1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ 3) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ประชาชนที่ว่างงาน เป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยในการช่วยเหลือประชาชนในชุมชนและสังคมควรให้มีความเหมาะสมสมถูกต้องตามกาลเทศะ และยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน อีกด้วย



หนึ่งด้วย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านจิตใจ และทางด้านกายภาพ คือ วัตถุสิ่งของ เพื่อให้มีความสมดุลทั้งทางกาย ว่าจ่า และจิตใจ โดยมีวัดและพระสงฆ์เป็นผู้นำที่สำคัญในการดำเนินการช่วยเหลือสังคม ในรูปแบบต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนาจิตใจ คุณภาพชีวิต ชุมชนและสังคม และการอนรุกษ์ศิลปวัฒนธรรม อันจะนำความสุขมาสู่ ประชาชน สังคม และประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป เพื่อการพัฒนางานสาธารณสุขและเคราะห์แก่สังคมไทยให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

**สรุป:** จากผลการศึกษาเสนอให้เห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการงานสังเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ควรเตรียมความพร้อมของบุคลากร สร้างเครือข่ายเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ใช้สื่อสังคม มาใช้ประโยชน์ในการทำงาน ใช้บริการงานโดยดึงประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด และใช้การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรที่สามารถสนับสนุนได้ การจัดตั้งกองทุนในการรับบริจาค เพื่อสามารถมีทุนทรัพย์ในการจัดการงานสังเคราะห์

**คำสำคัญ:** การจัดการ, งานสาธารณสุขและเคราะห์, คณะสงฆ์

## Abstract

**Background and Objectives:** The public welfare work is a work in the form of volunteering, which is ready to support. It shows loving-kindness and generosity to fellow humanity. The public welfare work is still a major duty of Buddhist monks from Buddha era to the present. The objectives of this research article were; To study the overall public welfare work, to study the problems and threats of the public welfare work, and to propose guidelines about the development of the public welfare work of Buddhist clergy in Phunphin district, Surat Thani province.

**Methodology:** The qualitative research was conducted for this study. The key informants consisted of Buddhist ecclesiastical official monks who were considered by purposive sampling. Nine individuals who were key informants participated in in-depth interviews. The in-depth interview with structured questionnaires was conducted as the research tool to collect data. Data analysis was conducted using contextual analysis techniques.

**Main Results:** The results indicated that the public welfare work management of Buddhist clergy in Phunphin district, Surat Thani province, consisted of facilitating the building and location, being the leader in event conducting and coordinating, and subsidizing. The problems and obstacles were insufficient personnel, budget, coordination, and cooperation among community members.

**Involvement to Buddhadhamma:** The application of the Buddhist principles in the management of public welfare work of the Buddhist clergy to be appropriate and virtuous within the teaching and discipline of Buddhism is concerned with efficiency and effectiveness, which is the Buddhist innovation in Thai society both in the present and the future. It uses Saṅgahavatthu (The four bases of social solidarity), Sārāṇīyadhamma (The six states of conciliation), and Brahnavihāra (Four sublime states of mind) to support people, the community, and society. The major purpose and objective are for the Buddhist clergy to do public welfare work for those facing troubles. The guidelines include 1) To conduct for help, 2) To support others' benefits, 3) To keep any public welfare, and 4) To help any people. These approaches are the important objectives of the Buddhist clergy for supporting people in the community with appropriateness according to place



and time. These objectives are also making for a good relationship between households, temples, and schools in another way. These objectives are to develop a quality of life for people to be balanced mentally and physically concerning materialistic needs. They are also for developing people in physical, verbal, and mental by having temples and Buddhist monks take an important lead to develop the society in many aspects of the development of mentality, quality of life, community and society, and the preservation of art and culture. They can bring happiness to people, society, and the nation to further prosperity for developing public welfare work to be sustainable into the future.

**Conclusions:** According to the study, the proposed guidelines of solution for public welfare work management of the Buddhist clergy in Phunphin district, Surat Thani province, included preparing personnel, building networks with organizations, using social media to work, giving services by bringing community members to participate, coordinating with public organizations or any other organizations that could give full support, and providing the foundation for managing budget in public welfare work.

**Keywords:** Management, Public Welfare Work, Buddhist Clergy

## บทนำ

การสังคมสงเคราะห์เกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการมีศาสนานี้ เพียงแต่มีรูปแบบของการเป็นอาสาสมัคร (Volunteer) จะมีปรากฏผู้ที่มีจิตใจเมตตาที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ แสดงความอาثرและความรักในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หน้าที่หลักของพระสงฆ์สาวกในพระพุทธศาสนา ได้เริ่มขึ้นหลังจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีพระพุทธธรรมส่งพระอรหันต์สาวก 60 รูป ออกไปประกาศพระศาสนาครั้งแรก ว่า “ภิกขุหิ้งลาย พากເຮົວຈາກຈາກີໄປ ເພື່ອປະໂຍ່ນສຸຂແກ່ໜັນຈຳນັ້ນມາກ ເພື່ອອຸນເຄຣະໜ້າວໂລກ ເພື່ອປະໂຍ່ນເກື້ອກຸລ ແລະຄວາມສຸຂແກ່ທິວຍເທິວແລະນຸ່ມຍໍ” ພຣະຕີປົກລ່າມ່ານີ້ 10 ພຣະສຸຕັດນັຕປົກລ່າມ່ານີ້ 2 ທີ່ນີ້ກາຍ ມາຫວາຮົກ ພຣະສົງມ່າສັກຂອງพระพุทธองค์ ໄດ້ດຳເນີນຕາມພຣະບຣມພຸຖ້ອວາຫ ນັບຈາກສົມບັນພຸຖ້ອກາລາມາຖິ່ນປັຈຸນັນ ເປັນເວລາເກີນ 2600 ປີ ລ່ວມມາແລ້ວ ເມື່ອພິຈານາຍ່າງຕ່ອງແທ້ ເຮົາຈະພບເປົ້າໝາຍຈາກໜ້າທີ່ຫັກຂອງพระສົງຈາກພຣະພຸຖ້ອວາທັດກລ່າວ 3 ປະກາດ ຄື່ອ 1) ເພື່ອປະໂຍ່ນສຸຂແກ່ໜັນຈຳນັ້ນມາກ 2) ເພື່ອອຸນເຄຣະໜ້າວໂລກ ແລະ 3) ເພື່ອເກື້ອກຸລ ແລະຄວາມສຸຂແກ່ທິວຍເທິວແລະນຸ່ມຍໍ ຜົ່ງເປົ້າໝາຍທີ່ 3 ປະກາດດັ່ງລ່າວ ສຽງໄດ້ວ່າ ຄື່ອ ກາຍຊ່າຍເຫຼືອສັງຄົມ ສົງເຄຣະໜ້າສັງຄົມ ອ້າງສົງເຄຣະໜ້າທີ່ນີ້ເອງ

การสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทยเริ่มเป็นรูปองค์กร (Organization) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในสมัยนั้นได้มีการปฏิรูปสังคมหลายอย่าง เช่น ปฏิรูปการศึกษา การสาธารณสุข การบริหารงานของรัฐ การเลิกทาง (พ.ศ. 2448) หน่วยงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการของประชาชนหลายแห่งได้รับการจัดตั้งขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2429 รัฐได้จัดตั้งโรงพยาบาลศิริราชขึ้น เพื่อบำบัดรักษาผู้ป่วยไข้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2438 องค์การสภากาชาดไทยได้ริ่มก่อตั้งขึ้น เดิมมีชื่อว่า สภากุณามโนມແດງ ຜົ່ງทำหน้าที่ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ทุกคนที่เจ็บป่วยທີ່ໜ້າຍ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2018)

ในขณะที่คณสังฆไทยได้มีการดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ภายใต้ชื่อว่า งานสาธารณสุขสงเคราะห์ คำว่า สาธารณสุขสงเคราะห์นั้น เป็นคำที่ประดิษฐ์มาภายหลัง ซึ่งไม่ปรากฏจากศัพท์ในคัมภีรพระพุทธศาสนา แต่เมื่อพิจารณาจากศัพท์ของคำว่าสังเคราะห์แล้ว ย่อมสื่อไปถึงเรื่องการสังเคราะห์ที่เป็นสาธารณสุข (Kanthadian, 2019) คำนี้ปรากฏเป็นทางการในพระราชบัญญัติคณสังฆ พ.ศ. 2505 เป็นลำดับที่ 5 ของการกิจของวัดและพระสงฆ์ 6 ด้าน คື່ອ 1) ภารกิจด้านการปกครอง 2) ภารกิจด้านการศาสนาศึกษา 3) ภารกิจด้านการศึกษา



สงเคราะห์ 4) ภารกิจด้านการเผยแพร่ศาสนาธรรม 5) ภารกิจด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ และ 6) ภารกิจด้านสาธารณูปการ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2018) ซึ่งมุ่งถึงการดำเนินการช่วยเหลือสังคม ทางวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เช่น การใช้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลในการงานต่าง ๆ การช่วยเหลือและสงเคราะห์ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน การจัดฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ การสนับสนุนการสร้างโรงพยาบาล อาคารเรียน ห้องสมุด ถนน และสะพาน เป็นต้น

ปัจจุบันวัดเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมน้ำใจของบรรดาพุทธศาสนิกชน มีหน้าที่ในการวางแผนรากฐาน ความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงให้แก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม ส่งเสริมประสิทธิภาพ การควบคุมทางสังคม หรือกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางทางศาสนาและวัฒนธรรม ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐาน ในการดำเนินชีวิตและเป็นเอกลักษณ์ของสังคม (Kanthadian, 2019) ซึ่งจะพอดีจากการแสดงออกทางศิลปะ วรรณคดี คติธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาท เป็นผู้นำทางกิจกรรม เป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนในสังคมแล้ว พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์ การสงเคราะห์ผู้ตậtทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ได้รับความลำบาก หรือแม้กระทั่ง ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (Office of Region 16, 2004)

วัดเป็นตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนา โดยมีมหาเถรสมาคมและพระสังฆาธิการ เป็นผู้ปกครองบริหาร คณะกรรมการพระพุทธศาสนาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และระเบียบ ประเพณีของสังคมไทยในทุกส่วนทุกรูปแบบ โดยคำว่า พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทาง การปกครองคณะสงฆ์ เป็นผู้ขึ้นเคลื่อนการบริหารกิจการคณะสงฆ์และงานพระพุทธศาสนาให้ปฏิบัติถูกต้อง (Office of Region 16, 2004) ส่วนคำว่า กรรมการคณะสงฆ์ หรือการพระศาสนา หมายถึง ภารกิจ 6 ประการ ประกอบด้วย การปกครอง การศาสนาศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแพร่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยวิธีดำเนินการทั้ง 6 ประการ ดังกล่าว บางประการมีกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมาย มหาเถรสมาคม แต่บางประการคงเป็นไปตามจารีตที่ถือปฏิบัติตามจารีตก็มีอยู่ (Phramaha Bua Piyawano, 2006) โดยนัยนี้ สาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์แก่หน่วยงาน ของบุคคล คณะบุคคล การช่วยเหลือเกื้อกูล การอุดหนุนเงินสถานที่ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป 4 ประการ ได้แก่ 1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจ อย่างโดยย่างหนักมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประจำตำบล กิจการห้องสมุด เพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อ สาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ชุดสร้างน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งอุปโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและลิ่งแวดล้อม การจัดทำทุนเพื่อการ สงเคราะห์และอื่น ๆ 3) การเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ชุดลอกคุกคลอง สร้าง โรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ปลูกต้นไม้ และอื่น ๆ และ 4) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชน เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทา สาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วมพร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัยหรือ ในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส หรือกระบวนการสงเคราะห์ปวงชน ผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย อุบัติเหตุ และสาธารณภัย ซึ่งได้แก่ ความยากจน ความเจ็บไข้ (Office of Region 16, 2004)

การสาธารณสงเคราะห์จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัฒนธรรมและจิตใจใน รูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการบรรพชาและอุปสมบทพระภิกษุและสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรและวัดที่ประสบภัย ขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาสวิกาษสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้นำในการ



พัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้ เป็นต้น (Phramaha Bua Piyawano, 2006)

การสาธารณสุขเคราะห์ จึงเป็นการแสดงถึงบทบาทของพระภิกษุสงฆ์ไทย ในด้านสังคมสุขเคราะห์ และการสุขเคราะห์บุคคล และสาธารณสุขเคราะห์ โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเอื้อเพื่อต่อกันและกันทั้งสองฝ่าย คณะสังฆพิจารณาเห็นความสำคัญในการสุขเคราะห์ช่วยเหลือชุมชน การสาธารณสุขเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของภิกษุสงฆ์ ในด้านสังคมสุขเคราะห์ ทั้งการสุขเคราะห์บุคคล และสาธารณสุขเคราะห์ โดยมีภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคมช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบิตต่าง ๆ เพราะภิกษุสงฆ์ เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมภิกษุสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคล ผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสสังกัดกล่าวแล้ว การสาธารณสุขเคราะห์เป็นงานการจัดให้การสุขเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายก ทายิก ทายิกของวัด หรือประชาชนที่วัด เป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ก็ต้องพึ่งบ้าน และบ้านอยู่ได้ ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็เป็นหน้าที่ทางวัด จะต้องจัดการ สุขเคราะห์ช่วยเหลือ (Phramaha Santi Thanawaro, 2017)

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาของสังคมไทยวิถีชีวิตของประชาชนที่รับอารยธรรมตะวันตกมากขึ้น กระทั้ง ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้บุคคลที่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้วัฒนธรรมไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและพระสงฆ์กับประชาชนก็ห่างกัน ขาดการส่งเสริมการให้ความร่วมมือในกิจกรรม การทำบุญบำรุงดูแลรักษาวัดและกิจการในพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร ส่งผลให้โอกาสของประชาชนที่จะได้ศึกษารัฐ หลักธรรมทางศาสนาอย่าง มีผลให้คุณธรรมจริยธรรมในสังคมเสื่อมลง ขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชนให้เข้าหาวัดมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ภาระหน้าที่ที่สำคัญของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมไทย คือ ทำหน้าที่ สุขเคราะห์เป็นหลัก งานสุขเคราะห์นี้พระสงฆ์จะทำการสุขเคราะห์โดยตรงทางด้านจิตใจ เช่น การเป็นที่พึ่ง ให้ความร่มเย็นทางด้านจิตใจ การสุขเคราะห์บำรุงช้วัญด้วยการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการประโลมจิตใจ แก่ประชาชน ส่วนการสุขเคราะห์ด้านวัฒนธรรมโดยอ้อม เช่น การขอความช่วยเหลือในการทำงานสาธารณประโยชน์ หรือเชิญชวนให้นำสิ่งของมาบริจาคแก่ประชาชนที่ประสบภัยพิบิตต์ เป็นต้น (Phra Thep Pariyatsuthi, 1997) การสาธารณสุขเคราะห์นับว่าเป็นงานสำคัญของคณะสังฆ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้กำหนดหน้าที่ให้เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล มีหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความสงบเรียบร้อย การศาสนาศึกษา การศึกษาสุขเคราะห์ การเผยแพร่พระพุทธศาสนา การสาธารณผู้ป่วย การสาธารณสุขเคราะห์ ในเขตปกครองของตน ให้ดำเนินไปได้ด้วยดี (Wutthakan, 1998) 9 สถาบันสงฆ์ไทยได้เลือกเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น ในสังคมไทย ซึ่งถือว่า เป็นหน้าที่และภาระสำคัญที่ต้องเข้าไปมีบทบาท โดยให้การสุขเคราะห์เกือกุลแก่ประชาชน ทั้งด้านจิตใจ และวัฒน ตลอดจนด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของคนในสังคม ด้วยเหตุนี้สังคมไทย จึงตั้งความหวังไว้กับสถาบันสงฆ์ที่จะเข้ามาพื้นฟูช่วยเหลือเยียวยา และเป็นขวัญกำลังใจให้แก่สังคมไทย (Phra Theeraphan Thitthitamo, 2018)

สำหรับวัดในเขตการปกครองของคณะสังฆ สำหรับวัดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 ตำบล 98 หมู่บ้าน สำหรับวัดในเขตการปกครองของคณะสังฆ สำหรับวัดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทั้งหมด 54 วัด ทั้งนี้ ได้ดำเนินงาน ด้านการสาธารณสุขเคราะห์ตามนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่ระบุไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานฝ่าย สาธารณสุขเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ความว่า การสาธารณสุขเคราะห์ เป็นงานในส่วนที่คณะสังฆจะช่วยสังคมได้ เช่น การช่วยเหลือ ผู้ยากไร้ เพราะถูกไฟไหม้บ้าน การจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการจัดบริหารให้ในพื้นที่ โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ไม่เรียกเก็บค่าค่าไฟ ไม่เรียกเก็บค่าเจ้าพนักงาน ตลอดทั้งการให้การช่วยเหลือสังคม ทั้งภายในและนอก ในส่วนของภัยใน ได้แก่ การอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาทำบุญที่วัด ให้เหมาะสม สะอาด



ສະດວກ ສບາຍ ແລະ ໃນສ່ວນຂອງ ພາຍນອກ ໄດ້ແກ່ ກາຮສເຄຣາທ໌ຂ່ວຍເຫຼືອຂາວບ້ານ ທີ່ມີທຸກໆເທົ່າທີ່ຈະທຳໄດ້ອ່າງໄນ້ນຶ່ງດູດາຍ ເປັນຕົ້ນ (Sangha Synod, 2019)

ຈາກກາຮສຶກຂາຮູປແບບກາຮປົບຕິງນາສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງພຣະພຸທຣເຈົ້າທີ່ປຣກູນໃນພຣະໄຕຣປົກ ແລະ ທ່ານຜູ້ເປັນນັກປຣາໝູທາງພຣະພຸທຣສາສນາ ໄດ້ກ່າວວ່າ ກາຮຈັດກາຮບຣີຫາສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ແລະ ກາຮເພຍແຜ ພຣະພຸທຣສາສນາ ມີກາຮວາງນໂຍບາຍວິທີກາຮທີ່ຮັດກຸມ ມີໄດ້ໝາຍຄື້ນ ກາຮອອກໄປເພຍແຜພຣະສາສນາເພີຍອ່າງເດືອຍ ໜ້າມຍາຍຄື້ນ ກາຮຈັດອົງຄົກກາຮບຣີຫາພຣະພຸທຣສາສນາເປັນກະບວນກາຮເບີດເສົ້ຈພຣົມກັນໄປໃນຕົ້ວ ເປັນກາຮບຣີຫາສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ ເພື່ອມາລມນຸ່ງຍິ່ງທີ່ໂລກ ໃນສັມຢພຣທກາລີ່ທີ່ພຣະພຸທຣເຈົ້າທຽງສ່າງວັກໄປປຣະກາສພຣະສາສນາກີ້ດີ ທ້ອງແມ່ແຕ່ຫລັງພຣທກາລຸຍຸກພຣະເຈົ້າໂສົກມຫາຮາຣສ່າງສມນຫຼຸດໄປປຣະກາສພຣະສາສນາທີ່ 9 ສາຍກົດາມ ໄນໄດ້ມີເປົ້າໝາຍ ກາຮເພຍແຜພຣະສາສນາອ່າງເດືອຍ ແຕ່ໄໝໄປເພື່ອເຂົ້າຄື້ນປຣະການແລະ ນຳລັກຮຽມໄປແນະນຳໜີ້ແຈ້ງໄໝເຂົ້າໃຈ ແລະ ເຂົ້າໜ້າທີ່ເປົ້າໝາຍທີ່ເປັນສາຮາຣນປຣະໂຍ່ນໆ ສເຄຣາທ໌ອນຸເຄຣາທ໌ແກ່ປຣະການທີ່ເດືອດຮັນດ້ວຍ ມີຮູປແບບກາຮຈັດກາຮບຣີໃນດ້ານຕ່າງໆ ໄດ້ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໃຫ້ຜູ້ວິຈິຍສູນໃຈທີ່ຈະສຶກຂາເຮືອງ “ກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ອຳເກອພຸນພິນ ຈັ້ງຫວັດສຸຮາຍກູງຮານີ່” ເພື່ອສຶກຂາກາຮບຣີຫາຈັດກາຮງານສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ອຳເກອພຸນພິນ ຜົ່ງຜົກກາຮສຶກຂາຈະເປັນປຣະໂຍ່ນໆຕ່ອງກາຮກາຮບຣີຫາຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ໃນອຳເກອພຸນພິນ ຈັ້ງຫວັດສຸຮາຍກູງຮານີ່ ແລະ ຍັງສາມາດເປັນກາຮສຶກຂາສໍາຫັບພື້ນທີ່ອື່ນໄດ້ອີກປຣະການໜຶ່ງດ້ວຍ (Maha Thera Society, 2019)

### ວັດຖຸປະສົງຄົກຂອງກາຮວິຈີຍ

ເພື່ອສຶກຂາສະກຸພາກກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ອຳເກອພຸນພິນ ຈັ້ງຫວັດສຸຮາຍກູງຮານີ່ ສຶກຂາປັ້ງຫາ ອຸປສຣຄ ແລະ ແນວທາງກາຮປັບປຸງກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ອຳເກອພຸນພິນ ຈັ້ງຫວັດສຸຮາຍກູງຮານີ່

### ວິທີດຳເນີນກາຮວິຈີຍ

#### ກາຮວິຈີຍຄຽ້ງນີ້ ມີວິທີດຳເນີນກາຮວິຈີຍ ດັ່ງນີ້

1. **ວິທີດຳເນີນກາຮວິຈີຍເຊີງຄຸນກາພ** ໂດຍກາຮສົມກາພານີ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນສຳຄັນສໍາຫັບກາຮສົມກາພານີ້ເຊີງລືກ (Interview) ໃນກາຮວິຈີຍເຮືອງ ກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ອຳເກອພຸນພິນ ຈັ້ງຫວັດສຸຮາຍກູງຮານີ່ ໂດຍຜູ້ວິຈີຍນຳເສນອຜົກກາຮວິຈີຍໂດຍແຍກອອກເປັນສ່ວນ ຈັ້ງວັດຖຸປະສົງຄົກຂອງກາຮວິຈີຍ ດ້ວຍກາຮວັບຮົມຂໍ້ມູນ ປະກອບກາຮວິເຄຣາທ໌ງານວິຈີຍ ຈາກບໍລິສັດສົມກາພານີ້ເຊີງລືກຂອງຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນທັກ ຈຳນວນ 9 ທ່ານ

ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນສຳຄັນ ໃນກາຮສຶກຂາວິຈີຍຄຽ້ງນີ້ ເປັນກາຮສຶກຂາໃນເຊີງຄຸນກາພ ທີ່ເຊື່ອໂຍງຂໍ້ມູນ ຄວາມຄິດເຫັນແລະ ຮູປແບບກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ໂດຍມີວິທີກາຮສຶກຂາໃນ 2 ລັກນະ ໄດ້ແກ່

1.1 ກາຮສຶກຂາວິຈີຍໃນເຊີງຄຸນກາພ (Documentary Research) ເພື່ອຄົນຫາຂໍ້ມູນຄວາມຮູ້ເກີຍກັບ ກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ ຮົມທີ່ແນວຄິດ ຖະໜູກີ່ທີ່ເກີຍວ່າຈຸ່ອ

1.2 ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນສຳຄັນດ້ານກາຮສົມກາພເຊີງລືກ (In-depth Interview) ໄດ້ແກ່ ພຣະສັງຫຼາກກາຮປະກອບດ້ວຍ ເຈົ້າຄນະອຳເກອ ເຈົ້າຄນະຕຳບລ ແລະ ເຈົ້າອວາສ ຈຳນວນ 9 ຮູປ/ຄຸນ ດ້ວຍກາຮເລືອກເຈາະຈົງ (Purposive Selection) ເພື່ອເສັນອຽປແບບກາຮຈັດກາຮງານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ຂອງຄນະສົງໝໍ

2. **ເຄື່ອງມື່ອທີ່ໃຫ້ໃນກາຮສຶກຂາວິຈີຍ** ກາຮດຳເນີນກາຮງານໂຄງກາຮວິຈີຍດັ່ງກ່າວ ໃຊ້ກາຮສົມກາພເຊີງລືກ (In-depth Interviews) ສໍາຫັບຜູ້ບຣີຫາກິຈກາຮຄນະສົງໝໍ ໄດ້ແກ່ ເຈົ້າຄນະອຳເກອ ເຈົ້າຄນະຕຳບລ ແລະ ເຈົ້າອວາສ ໂດຍໃຊ້ກາຮສົມກາພ ເພື່ອໃຫ້ສາມາດອອນເຫັນຄື້ນກຸລຍົງທີ່ກາຮບຣີຫາຈັດກາຮງານດ້ານສາຮາຣນສເຄຣາທ໌ປຣະການ ຂອງຄນະສົງໝໍ ໃນເຂດອຳເກອພຸນພິນ ຈັ້ງຫວັດສຸຮາຍກູງຮານີ່ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງມີເຄື່ອງມື່ອທີ່ໃຫ້ໃນກາຮສຶກຂາ ໄດ້ແກ່ ແບບສອບຄາມປະກອບກາຮສົມກາພ (Interview Guideline) ແລະ ແນວຄຳການສໍາຫັບເຈົ້າຄນະຕຳບລ ແລະ ເຈົ້າອວາສ



### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับขอเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

3.2 ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาร่วมความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย ด้วยอุปสรรคจากโรค Covid-19 ที่ยังมีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์ระลอกใหม่ ดังนั้น การสัมภาษณ์ จึงเป็นการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์บางส่วน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สะดวกในการลงพื้นที่ได้

### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้น การวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

## ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ศึกษาสภาพการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ศึกษาปัญหาและอุปสรรค การจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาแนวทางในการปรับปรุงการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

1. สภาพการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส เกี่ยวกับสภาพการจัดการงานสาธารณสุขของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ ดังนี้ ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูลรูปแบบการบริหารจัดการด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้วิธีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาอุปกรณ์เรียน จัดให้มีห้องสมุดประจำวัด เพื่อให้บริการพระภิกษุสามเณร และประชาชนทั่วไป จัดศูนย์อบรมประชาชนประจำตำบล เพื่อบรร璀ษณ์และนักเรียนภายในวัด และในเทศบาลต่าง ๆ การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในชุมชนให้กับประชาชน การสนับสนุนหน่วยงานที่ให้บริการประชาชน เช่น อสม. ศูนย์กู้ภัยกุศลศรีท่า สองคล้องกับผลการศึกษาของ Phrabaidika Phongsakhan Khantipalo & Phramaha Kritthanin Seththametee (2017) ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการด้านสาธารณสุขของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างโดยอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ โดยมีจุดแข็ง คือ วัดมีสถานที่รองรับการดำเนินงาน พระสังฆาธิการในพื้นที่เป็นผู้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง และคณะสงฆ์ มีนโยบายส่งเสริมการดำเนินงานด้านสาธารณสุข และสองคล้องกับผลการศึกษาของ



Phrakru Prabhassittikun (2012) ที่พบว่า พระสงฆ์ได้พัฒนาการวัตถุให้กับชุมชนมีการรับเลี้ยงดูเด็กกำพร้า การเปิดโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลี พร้อมกับพระปริยัติธรรมสามัญ เป็นผู้ดำเนินงานบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ ด้วยการช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง บทบาทการสาธารณสงเคราะห์ จึงเป็นงานเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ภายในวัด ใช้เป็นที่ประชุมของหน่วยงานราชการ เป็นที่ประชุมของชุมชน หมู่บ้าน ตำบลในท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ประชาชน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน นอกจานนี้ เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานีอนามัย ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หรือที่ตั้งของหน่วยราชการ ประจำประจำหมู่บ้าน

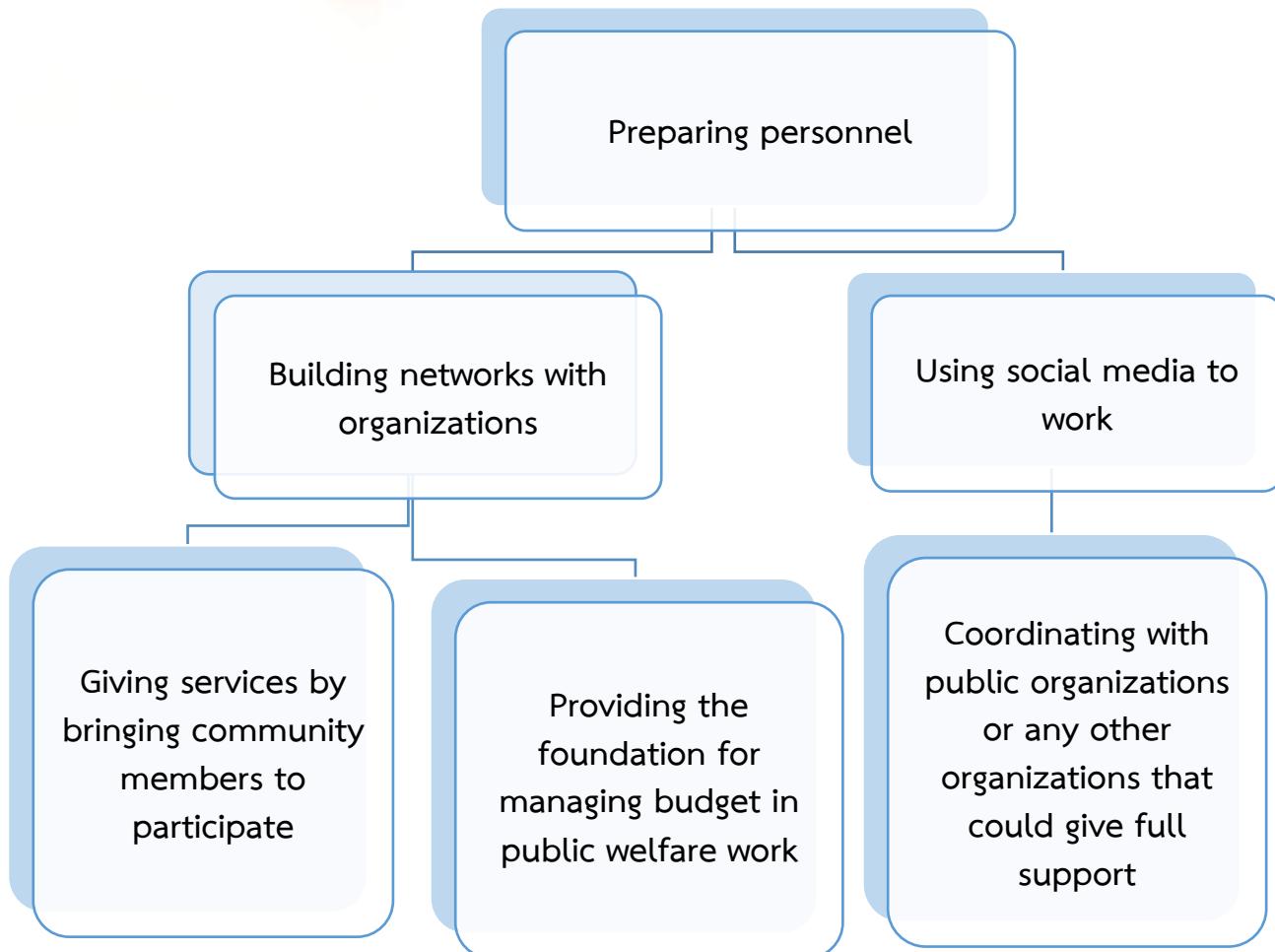
2. ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณะประโยชน์ รูปแบบการบริหารจัดการ การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณะประโยชน์ของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า คณะสงฆ์ปฏิบัติเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน การสนับสนุนทุนทรัพย์ให้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การให้ทุนการศึกษา การชุดลองคุกคูลอง การพัฒนาแหล่งน้ำ การร่วมมือกับ อสม. ในการเยี่ยมดูแลคนป่วย ในชุมชน การอนุรักษ์ประเพณี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Phrakrubaidika Suraphon Asabho (2015) ผลการศึกษาด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณะประโยชน์ พบว่า มีการส่งเสริมบทบาทพระสังฆาธิการในฐานะผู้นำ กลุ่มจิตอาสาประจำชุมชน ได้แก่ การพัฒนาคุณลักษณะ ด้านบุคคลิกภาพของพระสังฆาธิการ การพัฒนาคุณลักษณะด้านเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาคุณลักษณะทางด้านทักษะประสบการณ์ และความรู้ความสามารถที่สัมพันธ์

3. ด้านการเกื้อกูลสาธารณะบดีสถานที่อันเป็นสาธารณะสมบัติ รูปแบบการบริหารจัดการการเกื้อกูล สาธารณะบดีสถานที่อันเป็นสาธารณะสมบัติของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีการสร้างเครื่องปั้นไฟ สนับสนุนซื้อเครื่องมือแพทย์ สนับสนุนโรงพยาบาล ประปาหมู่บ้าน ชุดคลอง ทำถนน ปลูกต้นไม้ สอดคล้องกับ Phrabaidika Phongsakhan Khantipalo & Phramaha Kritthanin Seththametee (2017) ได้ศึกษา กลยุทธ์การบริหารจัดการด้านสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการด้านสาธารณะสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถแยกตามลักษณะสำคัญของภารกิจการสาธารณสงเคราะห์ 4 ประการ คือ 1) ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างได้อย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณะประโยชน์ 2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณะประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนี้เป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ 3) การเกื้อกูลสาธารณะบดีสถานที่อันเป็นสาธารณะสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนเกี่ยวกับสถานที่และวัตถุอันเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ และ 4) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนในการคุยช่วยเหลือทั้งในภาวะปกติ และภาวะประสบภัยต่าง ๆ อันเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์

## องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการงานสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้แนวทางการให้ใช้สถานที่วัด การเป็นผู้นำในการดำเนินงานและเป็นผู้ประสานงาน และการสนับสนุน เงินทุน ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดบุคลากร ขาดเงินทุนในการปฏิบัติ ขาดการประสานงาน และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่แสดงได้ดัง

Figure 1



**Figure 1** The knowledge of public welfare management of Phunphin District Buddhist Clergy in Surat Thani Province.

จาก Figure 1 สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. พระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ควรเตรียมความพร้อมของบุคลากร ในการดำเนินงานสาธารณสุขเคราะห์ เพื่อให้บุคลากรสามารถมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ ให้ครอบคลุมมากที่สุด
2. พระสังฆาธิการ ควรสร้างเครือข่ายเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการร้องขอความร่วมมือ และมีความรวดเร็วเมื่อมีเหตุการณ์ภัยพิบัติเกิดขึ้นในพื้นที่
3. คณะสงฆ์ในพื้นที่ควรนำสื่อ Social Media มาใช้ประโยชน์ในการทำงาน เช่น ใช้ติดต่อสื่อสารและทำงานใช้ปัจจุบัน ระดมสมองระหว่างกัน ใช้บันทึกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และแชร์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานเพื่อนำมาพัฒนาในการทำงาน และใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารให้อุบasa ก ุบasa รับทราบข่าวสารและข้อมูลที่ถูกต้อง
4. ในการดำเนินงานสาธารณสุขเคราะห์ พระสังฆาธิการในเขต ควรให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งนอกจากได้ระดมความคิดเห็น มีผู้ร่วมลงมือช่วยปฏิบัติงานแล้ว จะเป็นการช่วยระดมทุนเพื่อการดำเนินงานอีกด้วย



5. การระดมทุนในการดำเนินงานสาธารณะเคราะห์ ประสงค์ชาธิการควรประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่สามารถสนับสนุนได้ การจัดตั้งกองทุนในการรับบริจาค เพื่อสามารถมีทุนทรัพย์ เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น วาตภัย อุทกภัย โดยกองทุนดังกล่าวควรมีผู้รับผิดชอบหลายฝ่าย เพื่อการโปร่งใส และสร้างการมีส่วนร่วมของกรรมการผู้ดูแลทุนในการรับบริจาค

### สรุปและข้อเสนอแนะ

รูปแบบการบริหารงานสาธารณะเคราะห์ประชาชนของคณะสงฆ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบร่วม คณะสงฆ์ ในอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความเห็นในทิศทางเดียวกันนั่ว ควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อมีการขับเคลื่อนงานคณะสงฆ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและมีการวางแผนในการอุทกภัย ผู้ด้อยโอกาส และเป็นการช่วยกระตุ้นให้วัดต่าง ๆ ได้มีการเผยแพร่สำหรับในตำบลและชุมชน โดยมีความร่วมมือ จากคณะสงฆ์ภายในเขตโดยบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดตั้งกองทุนดูแลรักษาพระที่อาพาธ การตรวจเช็คสุขภาพ พระสงฆ์ประจำปี สำหรับแนวทางการไข้และข้อเสนอแนะ คือ 1) ควรเตรียมความพร้อมของบุคลากร 2) สร้าง เครือข่ายเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ 3) ใช้สื่อ Social Media มาใช้ประโยชน์ในการทำงาน 4) บริการ งานโดยดึงประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

### References

Kanthadian, W. (2019). The concept of Buddhism for society Sanghadhura and public welfare in the Buddhist way. Printing Law.

Maha Thera Society. (2019). Operating Guide, Sathon Sangha of the Sangha Synod. The Office of Public Welfare, Maha Thera Association.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2018). Buddhism and society. Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House.

Office of Region 16. (2004). Sangha operation manual. Office of Region 16.

Phra Theeraphan Thitthitamo. (2018). Education of the public work of Nakhon Sawan clergy on social development. Academic research journal, 5(2), 25-34.

Phra Thep Pariyatsuthi. (1997). Sangha and religion. Mahachulalongkornrajavidyalaya.

Phrabaidika Phongsakhan Khantipalo & Phramaha Kritthanin Seththametee. (2017). Strategies for public welfare management of the Sangha Administrators Located Mueang District, Chachoengsao Province [Unpublished research report]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phrakru Prabhassittikun. (2012). The Role of the Sangha in Public Aids of the Sangha Community in Amphoe Chaturaphak Phiman, Roi-et Province [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phrakrubaidika Suraphon Asabho. (2015). Development of a Public Welfare Model in Buddhist Paradigm [Unpublished doctoral dissertation]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Bua Piyawano. (2006). Social order of temples. Roongrot Printing.

Phramaha Santi Thanawaro. (2017). Application of Buddhism in the public work of the Thung Khru clergy Bangkok [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.



Sangha Synod. (2019). Cotton Public Work Guide of the Sangha Synod. Office of the Public Works of the Sangha Synod.

Wutthakan, G. (1998). The development of the Sangha and religion for national confidence. Department of Religious Affairs.